

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΘΕΣΗ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΟΥ ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ

2012

Συντάκτες έκδοσης:

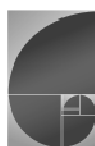
Γεώργιος Τρυφωνόπουλος, Αργύριος Μπόγλης, Δήμος Αναστόπουλος, Ζαφείρω Βαξεβανίδου, Αγγελική Δημητρακοπούλου, Αγνή Αναστασιάδη, Διαμαντίνης Αρβανίτης, Αγγελική Δήμα

Εγκρίθηκε: με την υπ' αριθμ. 2/2013 απόφαση του Δ.Σ. του Φορέα Διαχείρισης

Άστρος, Φεβρουάριος 2013

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Με την συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της
Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΠΠΕΡΑΑ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη

ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ
ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ

Η έκθεση αυτή χρηματοδοτήθηκε από το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α.) του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής στο πλαίσιο του Άξονα Προτεραιότητας 9 «Προστασία Φυσικού Περιβάλλοντος και Βιοποικιλότητας» και ειδικότερα του έργου «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα-Υγροτόπου Μουστού». Εκδόθηκε στην ελληνική γλώσσα από το Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού, ο οποίος ιδρύθηκε με τον Ν. 2742/1999, όπως συμπληρώθηκε με τον Ν. 3044/2002.

Η πλήρης αναφορά στην παρούσα εργασία πραγματοποιήθηκε από τους: Γεώργιο Τρυφωνόπουλο, Αργύριο Μπόγλη, Δήμο Αναστόπουλο, Ζαφείρω Βαξεβανίδου, Αγγελική Δημητρακοπούλου, Αγνή Αναστασιάδη, Διαμαντή Αρβανίτη, Αγγελική Δήμα (Συντάκτες έκδοσης). 2^η Έκθεση αναφοράς υλοποίησης του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. και αξιολόγηση εφαρμογής των όρων προστασίας της προστατευόμενης περιοχής Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού.

- Επιτρέπεται η ολική ή μερική αναδημοσίευση κειμένων και χαρτών, μόνο μετά από έγγραφη άδεια του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

[Εισαγωγή](#)

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1](#)

Η Περιοχή Αρμοδιότητας

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2](#)

Οργανωτική Δομή Φορέα Διαχείρισης

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3](#)

Δράσεις ΕΠΠΕΡΑΑ

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4](#)

Παρακολούθηση

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5](#)

Ενημέρωση-Ευαισθητοποίηση

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6](#)

Φύλαξη

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7](#)

Παρακολούθηση εφαρμογής των όρων προστασίας

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8](#)

Γραφείο Διοικητικών Υπηρεσιών

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9](#)

Γραφείο Οικονομικών Υπηρεσιών

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10](#)

Δράσεις εκτός ΕΠΠΕΡΑΑ

[ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11](#)

Προβλήματα – Προοπτικές

[ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ](#)

Εισαγωγή

Η παρούσα έκθεση αποτελεί την δεύτερη έκθεση που συντάσσει ο Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού με σκοπό την αποτύπωση της υλοποίησης του φυσικού και οικονομικού αντικειμένου των δράσεων που υλοποιεί στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη», καθώς και την αξιολόγηση των όρων προστασίας της προστατευόμενης περιοχής για το έτος 2012.

Αρχικά, παρατίθενται ορισμένα γενικά στοιχεία της περιοχής αρμοδιότητας του Φορέα Διαχείρισης αλλά και του νομοθετικού πλαισίου που την διέπει.

Ακολούθως, αποτυπώνεται η οργανωτική δομή του Φορέα (μέλη Δ.Σ., προσωπικό) και γίνεται μια σύντομη αναφορά στις αρμοδιότητες του, τόσο σύμφωνα με το Ν. 2742/1999, όσο και με την Κ.Υ.Α. 33999/2010.

Εν συνεχεία, γίνεται εκτενής αναφορά στις δράσεις που περιλαμβάνονται στο εγκεκριμένο από το Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. τεχνικό δελτίο, ανά υποέργο καθώς και ο βαθμός υλοποίησης του κάθε ένα από την έγκριση του τεχνικού δελτίου έως 31/12/2012.

Τέλος, αναλύονται οι δράσεις που έχουν υλοποιηθεί σε αυτό το χρονικό πλαίσιο από το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης, στο πλαίσιο του ΥΠΟΕΡΓΟΥ 1 «Πρόγραμμα για την προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας» και κλείνοντας αναφέρονται συνοπτικά τα διοικητικά προβλήματα του Φορέα.

Στο Παράρτημα παρατίθενται οι χάρτες καταγραφής των παράνομων δραστηριοτήτων και το οργανόγραμμα της δομής του Φορέα Διαχείρισης.

Κεφάλαιο 1

Η ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΑΣ

ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ

Ο Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού ιδρύθηκε με τους Νόμους 2742/1999 (ΦΕΚ 207Α/7-10-1999) και 3044/2002 (ΦΕΚ 197Α/27-08-2002), με σκοπό τη διοίκηση και διαχείριση της προστατευόμενης περιοχής του όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού. Η συγκρότηση του παρόντος Δ.Σ. του Φορέα Διαχείρισης προκύπτει από την υπ' αριθμ. Υ.Α. 3946/2009 (ΦΕΚ/303/ΥΟΔΔ/14.7.2009) όπως αυτή τροποποιήθηκε με το υπ' αριθμ. ΦΕΚ 375/3-11-2011: Τροποποίηση της υπ' αριθμ. 3946/3-7-2009 απόφασης του Υπουργού Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων «Συγκρότηση του Διοικητικού Συμβουλίου του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» (ΥΟΔΔ 303/2009), όπως ισχύει.

Ο Φορέας διοικείται από 11μελές Δ.Σ. που ορίζεται με απόφαση του Υπουργού ΠΕ.Κ.Α. και αποτελείται από εκπροσώπους υπουργείων, της αυτοδιοίκησης, τοπικών φορέων και περιβαλλοντικών οργανώσεων.

Στην περιοχή του Πάρνωνα υπάρχουν περισσότεροι από 15 τύποι οικοτόπων. Μερικοί από αυτούς είναι μοναδικοί ή ιδιαίτερα αξιόλογοι για τον ελλαδικό και τον ευρωπαϊκό χώρο, όπως είναι οι εκτεταμένες δασικές εκτάσεις με μαύρη πεύκη, τα δάση με δενδρόκεδρο στη Μονή Μαλεβής, οι καστανέωνες στην Καστάνιτσα, η λιμνοθάλασσα Μουστού νότια του Άστρους, η χαράδρα του Δαφνώνα κ.ά.

Οι σημαντικότερες περιοχές στον Πάρνωνα είναι οι α) υγροτοπικές ζώνες και οι εκτάσεις με δενδρόκεδρους (πυκνές συστάδες και θαμνολιβαδικές εκτάσεις) β) εκτάσεις που έχουν χαρακτηριστεί ως σημαντικές για την χλωρίδα, οι οποίες είναι αποκλειστικά θαμνολιβαδικές εκτάσεις και γ) οι κορυφές του όρους Πάρνωνα οι οποίες εκτός από θαμνολιβαδικές εκτάσεις περιλαμβάνουν και χορτολιβαδικές εκτάσεις σε ένα μικρό οροπέδιο.

Ο Υγρότοπος Μουστού περιλαμβάνει τους επιμέρους υγροτόπους που παλαιότερα συνδέονταν μεταξύ τους:

- Λιμνοθάλασσα Μουστού
- Χερονήσι (παλιά κοίτη του Βρασιάτη κοντά στον ομώνυμο λόφο)
- Έλος των Κάτω Βερβένων, βόρεια του Παραλίου Άστρους

Και οι τρεις υγρότοποι έχουν σχηματιστεί από την δράση των ποταμών Τάνου και Βρασιάτη και από υπόγεια νερά (καρστικές πηγές). Οι ποταμοί φέρνουν πολλά φερτά, λόγω των μεγάλων κλίσεων των ανατολικών πλαγιών του Πάρνωνα. Τα φερτά δημιούργησαν δέλτα με τις αποθέσεις τους από τα οποία απέμειναν οι σημερινοί υγρότοποι. Η λιμνοθάλασσα του Μουστού δέχεται γλυκά νερά από πηγή και θαλασσινό νερό από το κανάλι. Στην περιοχή φωλιάζουν ορισμένα προστατευόμενα είδη υδρόβιων και στρουθιόμορφων πουλιών αλλά η περιοχή είναι σημαντική κυρίως για την διαχείριση και τη μετανάστευση. Η περιοχή είναι επίσης σημαντική για την βίδα, ένα είδος πρόσφατα και αποτελεί έναν απομονωμένο βιώσιμο πληθυσμό. Επίσης στην περιοχή του Μουστού και στις γύρω ρεματιές εντοπίζεται το τσακάλι, το οποίο απειλείται με εξαφάνιση στην Ελλάδα και τον ευρωπαϊκό χώρο γενικότερα.

Ο δρυπώδης άρκευθος (*Juniperus drupaceae*) είναι ένα ασιατικό είδος με μοναδική περιοχή εξάπλωσης στην Ευρώπη τις βόρειες πλαγιές του Πάρνωνα. Λόγω της μοναδικότητάς του προστατεύεται σε όλες τις περιοχές εξάπλωσής του.

Στις σημαντικές ζώνες περιλαμβάνονται επίσης και εκτάσεις με ορθοπλαγιές και πλαγιές με πολύ μικρή δενδρώδη ή θαμνώδη κάλυψη, όπως είναι αυτές στην χαράδρα της Έλυνας. Οι εκτάσεις αυτές είναι πολύ σημαντικές καθώς περιλαμβάνουν τέσσερα στενά ενδημικά είδη της χλωρίδας, που απαντούν μόνο σ' αυτήν την περιοχή, και πολλά είδη σπάνιων χασμόφυτων.

Το σημαντικότερο στοιχείο της προστατευόμενης περιοχής είναι η σπάνια και στενά ενδημική χλωρίδα της, η οποία πρέπει να διατηρηθεί και να προστατευτεί από τον Φορέα Διαχείρισης.

Περιοχές NATURA 2000

Η Προστατευόμενη Περιοχή καταλαμβάνει έκταση 1.147.010 στρέμματα και περιλαμβάνει πέντε περιοχές που περιλήφθηκαν στον Επιστημονικό Κατάλογο εκ των οποίων οι τρεις εντάχθηκαν στο Ευρωπαϊκό Οικολογικό Δίκτυο "NATURA 2000" (ΤΚΣ: Τόποι Κοινοτικής Σημασίας):

- Περιοχή Παράλιου Άστρους και λίμνη Μουστού (κωδικός: GR 2520003)
- Όρος Οριώντας (κωδικός: GR 2520004)¹
- Μονή Ελώνης και Χαράδρα Λεωνιδίου (κωδικός: GR 2520005)
- Κορυφές όρους Πάρνωνα και περιοχή Μονής Μαλεβής (κωδικός: GR 2520006)
- Όρη Γιδοβούνι, Χιονοβούνι, Γαϊδουροβούνι, Κορακιά, Καλογεροβούνι, Κουλοχέρα & Περιοχή Μονεμβάσιας (κωδικός: GR 2540001)²

Ζωνοποίηση Προστατευόμενης Περιοχής

Η προστατευόμενη περιοχή του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού θεσμοθετήθηκε το φθινόπωρο του έτους 2010 με την έκδοση της ΚΥΑ 33999/6.09.2010 (ΦΕΚ353 Α.Α.Π.Π./6.09.2010) με σκοπό την προστασία της περιοχής ως εθνική φυσική κληρονομιά. Σύμφωνα με την Κοινή Υπουργική Απόφαση «Καθορισμός χρήσεων όρων και περιορισμών δόμησης για την προστασία χερσαίων και υδάτινων εκτάσεων των Δήμων Βόρειας Κυνουρίας, Λεωνιδίου, Σκιρίτιδας και Απόλλωνος του Ν. Αρκαδίας, των Δήμων Θεραπνών, Οινούντος και Γερωνθρών του Ν. Λακωνίας και των κοινοτήτων Κοσμά (Ν. Αρκαδίας) και Καρυών (Ν. Λακωνίας) της περιοχής όρους Πάρνωνα-υγροτόπου Μουστού» (η οποία αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του παρόντος) η προστατευόμενη περιοχή περιλαμβάνει τις εξής ζώνες προστασίας του Ν. 1650/1986:

Α. Περιοχές Απόλυτης προστασίας της Φύσης: εξαιρετικά ευαίσθητα οικοσυστήματα, βιότοποι ή οικοτόποι σπάνιων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της αυτοφυούς χλωρίδας ή της άγριας πανίδας, εκτάσεις που έχουν αποφασιστική θέση στον κύκλο ζωής σπάνιων ή απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών της άγριας πανίδας.

α. Συστάδα Δενδρόκεδρου Μονής Μαλεβής (2.Ι): πρόκειται για την περιοχή γύρω από τη Μονή Μαλεβής και κυρίως νότια αυτής. Εδώ απαντά ένα από τα πιο αξιόλογα δάση με δενδρόκεδρο, όπου έκταση 740 στρ. σύμφωνα με το ΦΕΚ 121Δ/1980 έχει κηρυχθεί "Διατηρητέο Μνημείο της Φύσης".

¹Περιοχή που έχει περιληφθεί μόνο στον Επιστημονικό Κατάλογο

² Η προστατευόμενη περιοχή περιλαμβάνει ένα πολύ μικρό κομμάτι αυτού του ΤΚΣ

β. Υγρότοπος Μουστού (2.II): φιλοξενεί πολλά σπάνια, απειλούμενα και προστατευόμενα είδη παρυδάτιων και υδροβίων πουλιών. Επιπλέον, είναι ο σημαντικότερος και ο μόνος αξιόλογος μεγέθους υγρότοπος στην ανατολική Πελοπόννησο και ο πρώτος που συναντούν προς το βορρά τα μεταναστευτικά πουλιά που ακολουθούν τις ανατολικές ακτές της Ελλάδας.

Σε αυτές τις περιοχές επιτρέπεται μόνο η επιστημονική έρευνα και καμία ανθρώπινη δραστηριότητα που έχει χαρακτήρα περιστασιακής ή μόνιμης παρέμβασης στο φυσικό περιβάλλον.

Β. Περιοχές προστασίας της Φύσης: πρόκειται για εκτάσεις οικολογικής ή βιολογικής σημασίας, στις οποίες προστατεύεται το φυσικό περιβάλλον από δραστηριότητες και επεμβάσεις που είναι δυνατό να μεταβάλλουν ή να αλλοιώσουν τη φυσική κατάσταση, σύνθεση ή εξέλιξη του. Στην προστατευόμενη περιοχή Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού περιλαμβάνονται οι παρακάτω:

α. Δάση Δενδρόκεδρου Πραστού (3.I)

β. Δάση Δενδρόκεδρου Αγίου Βασιλείου-Πλατανακίου (3.II): Το κύριο χαρακτηριστικό και των δύο αυτών περιοχών είναι η παρουσία του σπάνιου και μοναδικού για την Ευρώπη δρυπώδους άρκευθου, το οποίο σχηματίζει γύρω από τα χωριά πανέμορφα δάση μεγάλης οικολογικής αξίας.

γ. Δάση Δενδρόκεδρου Παλαιοχωρίου (3.III): Χαρακτηριστική η παρουσία του σπάνιου και μοναδικού για την Ευρώπη δρυπώδους άρκευθου, δασικό είδος το οποίο σχηματίζει γύρω από τα χωριά πανέμορφα δάση μεγάλης οικολογικής αξίας.

δ. Σημαντική περιοχή χλωρίδας Κορυφών Πάρνωννα (3.IV): Πρόκειται για μια μεγάλη, επιμήκη περιοχή με υψόμετρο άνω των 1.500μ., που περιλαμβάνει την κύρια κορυφογραμμή του Πάρνωννα, από τις κορυφές Μαλαβάζο (1.503 μ.) και Μεγάλη Τούρλα (1.935 μ.) στα βόρεια μέχρι την κορυφή Μαδαρή (1.685 μ.) στα νότια. Περιλαμβάνει σπάνια ενδημική χλωρίδα.

ε. Σημαντική περιοχή χλωρίδας Μαζιάς-Κοντολινάς (3V): πρόκειται για μόνιμο Καταφύγιο Άγριας Ζωής με σημαντική πανίδα και χλωρίδα, και ένα φαράγγι ιδιαίτερου κάλλους.

στ. Σημαντική περιοχή χλωρίδας Αγίου Ιωάννη-Ορεινής Μελιγούς (3V.I): περιοχή ιδιαίτερα σημαντική για την χλωρίδα.

ζ. Περιοχή Χαράδρας Δαφνώνα και Μονών Ελώνης και Σίντζας (3.VII): Περιοχή με μεγάλη γεωμορφολογική αξία και ιδιαίτερα σημαντική για τη χλωρίδα της. Εδώ φυτρώνουν μερικά πολύ σπάνια είδη φυτών και είναι έντονη η παρουσία ορισμένων βραχύφιλων ειδών πουλιών και αρπακτικών.

η. Υγρότοπος Μουστού (4.1): Περιμετρικά της Περιοχής Απολύτου Προστασίας εκτίνεται η ζώνη Προστασίας του Υγροτόπου Μουστού, περιοχή ύψιστης σημασίας για την διατήρηση του υγροτόπου.

Επιτρέπονται αρκετές υφιστάμενες δραστηριότητες, οι οποίες δεν έχουν αρνητικές επιδράσεις στην προστατευόμενη περιοχή.

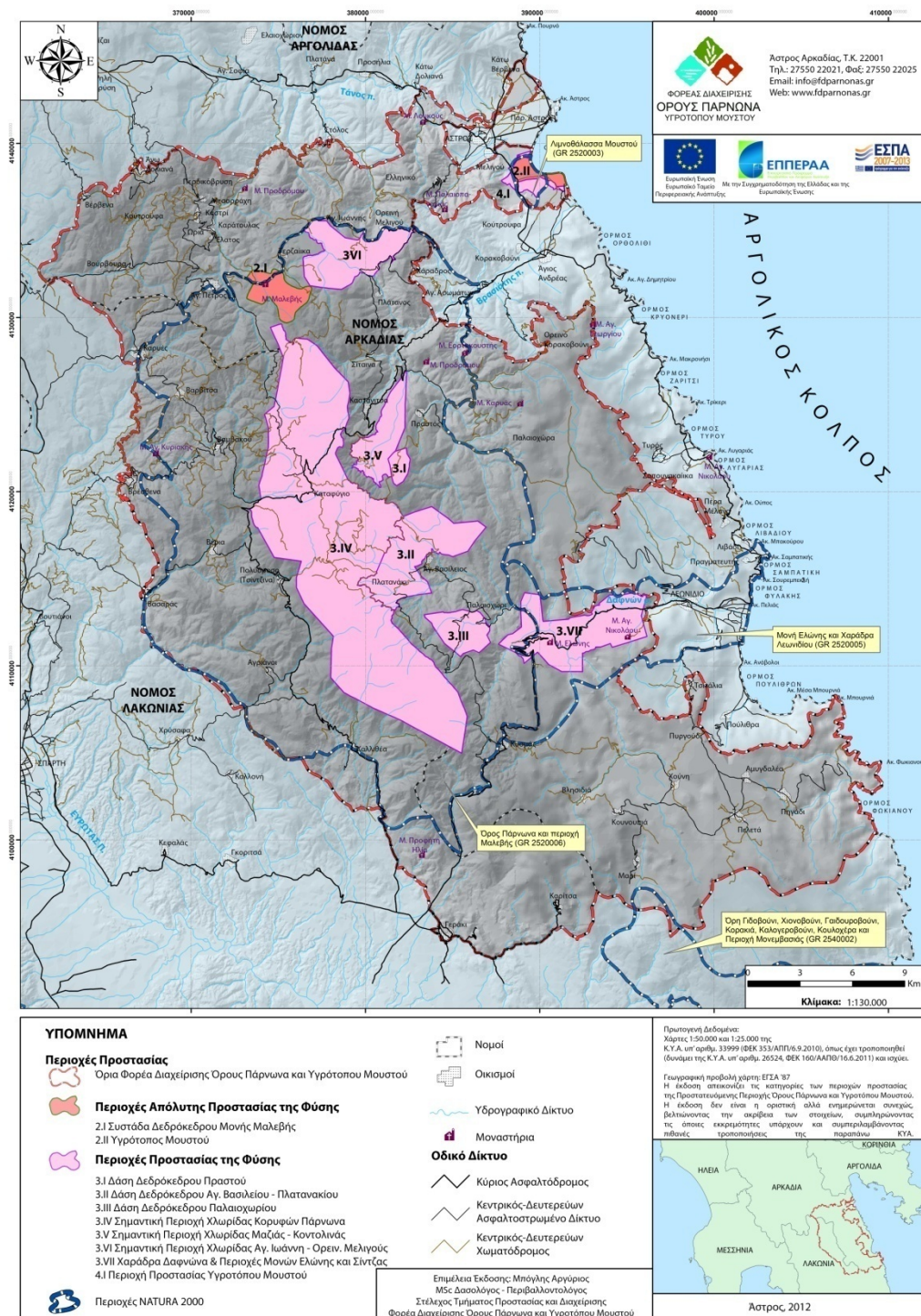
Γ. Περιοχές Προστασίας Ρεμάτων: Καθορίζονται οι γραμμικές περιοχές προστασίας κατά μήκος των ρεμάτων Δαφνώνα, Βρασιάτη και Τάνου και εκατέρωθεν των όχθων τους πλάτους 50 μέτρων.

Δ. Οι υπόλοιπες εκτάσεις εκτός των περιοχών Απόλυτης Προστασίας της Φύσης, των Περιοχών Προστασίας της Φύσης, της ζώνης Προστασίας Μουστού και των περιοχών με εγκεκριμένο σχέδιο πόλης: Πρόκειται για το σύνολο της προστατευόμενης περιοχής, το οποίο δεν εμπίπτει στην παραπάνω ζωνοποίηση. Περιλαμβάνει οικισμούς ή χωριά με ιδιαίτερη αξία και

ενδιαφέρον, λόγω της ποιότητας των φυσικών και πολιτιστικών τους χαρακτηριστικών και παράλληλα προσφέρουν σημαντικές δυνατότητες για ανάπτυξη δραστηριοτήτων που εναρμονίζονται με την προστασία της φύσης και του τοπίου.

Επιτρέπονται σχεδόν όλες οι δραστηριότητες με ορισμένες ελάχιστες προϋποθέσεις.

ΧΑΡΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΗΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Κεφάλαιο 2

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΗ ΔΟΜΗ

ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ

Το Διοικητικό Συμβούλιο

Με την υπ' αριθμ. 3946/3-7-2009(ΦΕΚ 303/ΥΟΔΔ/2009) απόφαση της Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής και τις τροποποιήσεις αυτού (ΦΕΚ 47/ΥΟΔΔ/2010, ΦΕΚ 325/ΥΟΔΔ/2011, ΦΕΚ 375/ΥΟΔΔ/2011, συστάθηκε το Διοικητικό Συμβούλιο του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού. Η σημερινή σύνθεση του είναι η εξής:

Πρόεδρος: Αναγνωστοπούλου Μαρία, ειδικός επιστήμονας

Αντιπρόεδρος: Σιμάδη Παναγιώτα, εκπρόσωπος της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδος και Ιονίου

Γραμματέας: Μπούσμπουρας Δημήτριος, εκπρόσωπος Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων

Τακτικά μέλη:

Χρυσομάλλης Χρήστος, εκπρόσωπος του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής

Καραχάλιος Ναπολέων, εκπρόσωπος του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Φωτεινογιαννόπουλος Γεώργιος, εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας & Ναυτιλίας

Ρουμελιώτης Γεώργιος, εκπρόσωπος της Περιφέρειας Πελοποννήσου

Γκαύρος Δημήτριος, εκπρόσωπος της ΤΕΔΚ Αρκαδίας

Μαχαίρας Παναγιώτης, εκπρόσωπος των Α.Σ. Καστανοπαραγωγών

Μένεγας Σωτήριος, εκπρόσωπος της ΤΕΔΚ Λακωνίας

Τσουκάτος Στυλιανός, εκπρόσωπος της Ενώσεως Ξενοδόχων & Ιδιοκτητών τουριστικών καταλυμάτων Κυνουρίας

Αναπληρωματικά μέλη:

Αθανασόπουλος Δημήτριος, εκπρόσωπος του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Ανεζύρης Νικόλαος, εκπρόσωπος της Ενώσεως Ξενοδόχων & Ιδιοκτητών τουριστικών καταλυμάτων Κυνουρίας

Ατσάλας Δημήτριος, εκπρόσωπος της ΤΕΔΚ Λακωνίας

Βουκίδης Βασίλειος, εκπρόσωπος των Α.Σ. Καστανοπαραγωγών

Γιακουμή Ελένη, εκπρόσωπος του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής

Δολιανίτης Εμμανουήλ, εκπρόσωπος της ΤΕΔΚ Αρκαδίας

Κουτσόγεωργας Παρασκευάς, εκπρόσωπος της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδος και Ιονίου

Λαλουδάκης Δημήτριος, εκπρόσωπος της Περιφέρειας Πελοποννήσου

Μαντάς Παναγιώτης, ειδικός επιστήμονας (έχει παραιτηθεί)

Μητσάκης Σταύρος, εκπρόσωπος του Υπουργείου Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας & Ναυτιλίας

Σφήκας Γεώργιος, εκπρόσωπος Περιβαλλοντικών Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων

Το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης

Στο πλαίσιο υλοποίησης της πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. και με βάση το εγκεκριμένο Τεχνικό Δελτίο Προτεινόμενης Πράξης του Φορέα Διαχείρισης, εγκρίθηκε η πρόσληψη 12 ατόμων (Απρίλιος 2011) για τη στελέχωση των διαφόρων τμημάτων του οργανογράμματος του Φορέα, πέρα από τα δύο άτομα που ήδη είχαν στελεχωσει τον Φορέα στα πλαίσια του Ε.Π.ΠΕΡ. Αναλυτικά το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης αποτελείται από τους (έως 31/12/2012):

Τρυφωνόπουλος Γεώργιος, ΠΕ Βιολόγος: Αναπληρωτής Διευθυντής/Υπεύθυνος Τμήματος Προστασίας & Διαχείρισης
 Βαξεβανίδου Ζαφείρω, ΠΕ Δασολόγος: Συντονίστρια έργου/Υπεύθυνη Τμήματος Επόπτευσης/Φύλαξης και εφαρμογών διαχείρισης
 Μπόγλης Αργύριος, ΠΕ Δασολόγος: Τμήμα Επόπτευσης/Φύλαξης και εφαρμογών διαχείρισης, Τμήμα Προστασίας & Διαχείρισης
 Αναστόπουλος Δήμος, ΠΕ Μηχανικός Περιβάλλοντος: Τμήμα Προστασίας & Διαχείρισης
 Δήμα Αγγελική, ΠΕ Οικονομολόγος: Υπεύθυνη Γραφείου Οικονομικών Υπηρεσιών
 Δημητρακοπούλου Αγγελική, ΠΕ Περιβαλλοντολόγος: Υπεύθυνη Τμήματος Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης & Δημοσιότητας/Γραφείου Διοικητικών Υπηρεσιών
 Πανταζή Αικατερίνη, ΤΕ Ξεναγός: Υπεύθυνη Δημοσίων Σχέσεων, Τμήμα Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης & Δημοσιότητας
 Αρβανίτης Διαμαντής, ΔΕ Ξεναγός: Τμήμα Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης & Δημοσιότητας
 Αναστασιάδη Αγνή, ΔΕ Ξεναγός: Τμήμα Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης & Δημοσιότητας
 Πλακοκέφαλος Ηλίας, ΔΕ Ειδικός δασικής προστασίας: Τμήμα Επόπτευσης/Φύλαξης και εφαρμογών διαχείρισης
 Δημάκου Φωτεινή, ΔΕ Ειδικός δασικής προστασίας: Τμήμα Επόπτευσης/Φύλαξης και εφαρμογών διαχείρισης
 Λυτρίβης Γεώργιος, ΔΕ Ειδικός δασικής προστασίας: Τμήμα Επόπτευσης/Φύλαξης και εφαρμογών διαχείρισης
 Δημητρακόπουλος Ιωάννης, ΔΕ Ειδικός δασικής προστασίας: Τμήμα Επόπτευσης/Φύλαξης και εφαρμογών διαχείρισης
 Κωλέττης Γεώργιος, ΔΕ Ειδικός δασικής προστασίας: Τμήμα Επόπτευσης/Φύλαξης και εφαρμογών διαχείρισης

Αρμοδιότητες σύμφωνα με το Ν. 2742

Στις αρμοδιότητες των Φορέων διαχείρισης σύμφωνα με το άρθρο 15 του Ν. 2742/99 «Χωροταξικός Σχεδιασμός και Αειφόρος Ανάπτυξη» περιλαμβάνονται:

Η κατάρτιση και η ευθύνη της εφαρμογής των Κανονισμών διοίκησης και λειτουργίας των προστατευομένων αντικειμένων καθώς και των σχεδίων διαχείρισης.

Η παρακολούθηση και αξιολόγηση της εφαρμογής των κανονιστικών όρων και περιορισμών που επιβάλλονται από την ΚΥΑ 6919/2004, καθώς και των κανονισμών διοίκησης και λειτουργίας και των σχεδίων διαχείρισης.

Στο πλαίσιο αυτό, οι Φορείς διαχείρισης μεριμνούν για την συλλογή, ταξινόμηση και επεξεργασία περιβαλλοντικών στοιχείων και δεδομένων για τις περιοχές ευθύνες τους, καθώς και για την συγκρότηση και λειτουργία σχετικών βάσεων δεδομένων και τεκμηρίωσης, σύμφωνα με τα υπάρχοντα εθνικά πρότυπα.

Η επικουρία των αρμοδίων διοικητικών και δικαστικών αρχών στον έλεγχο της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και των περιβαλλοντικών και πολεοδομικών όρων που ισχύουν ή επιβάλλονται αντιστοίχως για έργα και δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στις περιοχές ευθύνης τους.

Για το σκοπό αυτόν, οι Φορείς διαχείρισης εισηγούνται ή αναφέρουν προς τις αρμόδιες αρχές τις πράξεις ή παραλείψεις εκείνες που συνιστούν παράβαση των όρων και περιορισμών για τις περιοχές ευθύνης τους.

Η κατάρτιση μελετών και ερευνών, καθώς και η εκτέλεση τεχνικών ή άλλων έργων που περιλαμβάνονται στο οικείο σχέδιο διαχείρισης και στα αντίστοιχα προγράμματα δράσης και είναι απαραίτητα για την ανάδειξη των προστατευόμενων αντικειμένων που εμπίπτουν στη περιοχή ευθύνης τους. Η κατασκευή, επισκευή και συντήρηση των αναγκαίων έργων υποδομής, καθώς και η προμήθεια του αναγκαίου επιστημονικού και τεχνικού εξοπλισμού για την άσκηση των λειτουργιών διαχείρισης.

Η ανάληψη εκπόνησης ή εκτέλεσης εθνικών ή ευρωπαϊκών προγραμμάτων και δράσεων σχετικών με την περιοχή ευθύνης τους, τα οποία προάγουν ή προβάλλουν τους σκοπούς διαχείρισης των προστατευόμενων αντικειμένων.

Η ενημέρωση, εκπαίδευση και κατάρτιση του πληθυσμού σε θέματα αναγόμενα στις αρμοδιότητες και σκοπούς των φορέων διαχείρισης, καθώς και στην προστασία ευθύνης τους.

Στο πλαίσιο αυτό, οι φορείς διαχείρισης μπορούν να ιδρύουν κέντρα πληροφόρησης στην έδρα των προστατευόμενων αντικειμένων, να διοργανώνουν προγράμματα κατάρτισης και επιμόρφωσης σε συνεργασία με άλλους αρμόδιους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, καθώς και συνέδρια, ημερίδες, επιμορφωτικά σεμινάρια και άλλες ενημερωτικές εκδηλώσεις για την προβολή των στόχων και των επιτευγμάτων της διαχείρισης και να αναλαμβάνουν σχετική εκδοτική δραστηριότητα έντυπης ή και ηλεκτρονικής μορφής.

Η προώθηση, υποστήριξη, οργάνωση και εφαρμογή οικοτουριστικών προγραμμάτων, η έκδοση αδειών ξενάγησης και η χορήγηση αδειών επιστημονικής έρευνας και τεχνικών δοκιμών και αναλύσεων εντός των ορίων των προστατευόμενων αντικειμένων, σύμφωνα με τους ειδικούς όρους και προϋποθέσεις που καθορίζονται στην ΚΥΑ οριοθέτησης και στον κανονισμό διοίκησης και λειτουργίας της προστατευόμενης περιοχής.

Η διαχείριση δημοσίων εκτάσεων που παραχωρούνται προς τον Φορέα ή μισθώνονται από τον φορέα διαχείρισης κατά τις κείμενες διατάξεις, καθώς και η ενοικίαση ιδιωτικών εκτάσεων που περιλαμβάνονται στην περιοχή ευθύνης τους και η πραγματοποίηση σε αυτές των προβλεπόμενων στον οικείο κανονισμό διοίκησης και λειτουργίας και στο σχέδιο διαχείρισης αναγκαίων παρεμβάσεων.

Αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου

Στην υπ' αριθμ. 51922/2004 (ΦΕΚ 1926/Β/2004) Υπουργική Απόφαση «Έγκριση κανονισμού λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου (Δ.Σ.) του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστου» και την τροποποίηση αυτού (Υ.Α. 48290/2010, ΦΕΚ/1780/Β/12.11.2010), περιγράφονται οι αρμοδιότητες του Διοικητικού Συμβουλίου του Φορέα Διαχείρισης.

Το Δ.Σ. ασκεί τις αρμοδιότητες που αναφέρονται στην παρ. 2 του άρθρου 15 του Ν. 2742/99 και αποφασίζει για κάθε θέμα που αφορά τη διοίκηση και λειτουργία του Φορέα, τη διάθεση των πόρων

του και για κάθε άλλο θέμα που ανάγεται στην εκπλήρωση των σκοπών του Φορέα Διαχείρισης και των άλλων προστατευόμενων αντικειμένων.

Ειδικότερα το Δ.Σ.:

- Εισηγείται προς το ΥΠΕΚΑ τα πενταετή Σχέδια Διαχείρισης των προστατευόμενων αντικειμένων που ανήκουν στην αρμοδιότητα του Φορέα καθώς και τις ανά πενταετία αναθεωρήσεις των όρων προστασίας και του Σχεδίου Διαχείρισης των προστατευόμενων αντικειμένων.
- Εγκρίνει την ετήσια έκθεση αξιολόγησης και εφαρμογής των όρων προστασίας της περιοχής και του Σχεδίου Διαχείρισης των προστατευόμενων αντικειμένων που συντάσσεται από τις υπηρεσίες του Φορέα και κοινοποιείται στο ΥΠΕΚΑ και στους αρμόδιους οργανισμούς του ευρύτερου δημόσιου τομέα.
- Εγκρίνει την τεκμηριωμένη εισήγηση για την κατ' εξαίρεση άμεση τροποποίηση ορισμένων ρυθμίσεων των όρων προστασίας της περιοχής και του Σχεδίου Διαχείρισης των προστατευόμενων αντικειμένων, πριν την ολοκλήρωση της πενταετίας: α) για την αντιμετώπιση έκτακτων γεγονότων που σχετίζονται με την προστασία της περιοχής, β) για την προσαρμογή τους σε υποδείξεις και παρατηρήσεις της ετήσιας έκθεσης αξιολόγησης, γ) για να εκτελεσθούν έργα και μέτρα ιδιαίτερα σημαντικά για την προστασία και διαχείριση της περιοχής.
- Εγκρίνει το ετήσιο πρόγραμμα δράσης και τον ετήσιο οικονομικό προϋπολογισμό του Φορέα.
- Παρακολουθεί και αξιολογεί την υλοποίηση του προγράμματος δράσης και του προϋπολογισμού και αποφασίζει για την τροποποίηση τους.
- Εγκρίνει τον ετήσιο οικονομικό απολογισμό και των απολογισμό δραστηριοτήτων.
- Καταρτίζει και προτείνει, προς τον Υπουργό ΠΕΚΑ, με την απόλυτη πλειοψηφία του συνόλου των μελών του, όλους τους κανονισμούς του Φορέα και τις τροποποιήσεις τους.
- Προσλαμβάνει και απολύει το προσωπικό και ασκεί τον πειθαρχικό έλεγχο σε δεύτερο βαθμό.
- Αγοράζει ή μισθώνει τις απαραίτητες εγκαταστάσεις, χώρους και μέσα και προμηθεύεται μηχανές, όργανα, έπιπλα, οχήματα και λοιπό εξοπλισμό που είναι απαραίτητα για τη λειτουργία του Φορέα.
- Καθορίζει την τιμολογιακή πολιτική πώλησης των υλικών, εκδόσεων, δεδομένων, οπτικοακουστικού υλικού και κάθε άλλου πνευματικού προϊόντος που παράγει ή εκμεταλλεύεται ο Φορέας Διαχείρισης, το αντίτιμο εισόδου και ξεναγήσεων ομάδων επισκεπτών, καθώς και το ύψος των αμοιβών από την εκτέλεση ερευνών, μελετών και κάθε είδους υπηρεσιών στα πλαίσια των σκοπών του Φορέα για λογαριασμό τρίτων.
- Εκχωρεί σήματα ποιότητας.
- Καθορίζει τους όρους των διακηρύξεων προμήθειας πραγμάτων, μισθώσεων κ.λπ.
- Εκποιεί ή ανταλλάσσει ακίνητα και τα επιβαρύνει με εμπράγματα δικαιώματα και αποδέχεται κληρονομίες, δωρεές και κληροδοσίες.
- Συνάπτει δάνεια και συμβάσεις με τρίτους.
- Λαμβάνει θέσεις και εκφράζει τις απόψεις του για θέματα που έχουν σχέση με τα προστατευόμενα αντικείμενα αρμοδιότητας του Φορέα.
- Γνωμοδοτεί όποτε ζητείται η γνώμη του από αρμόδιες αρχές.
- Ορίζει τους εκπροσώπους του Φορέα σε κάθε φύσης όργανα, συμβούλια, επιτροπές, κ.λπ. στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.
- Συγκροτεί επιτροπές και ομάδες εργασίας.
- Με απόφαση που λαμβάνεται με πλειοψηφία των τριών πέμπτων (3/5) του συνόλου των μελών του, μπορεί να μεταβιβάζει τις αρμοδιότητές του ή αρμοδιότητες του προέδρου του, εκτός από τη λήψη αποφάσεων πολιτικής και στρατηγικής, στον πρόεδρο, σε ένα ή περισσότερα μέλη του και στον διευθυντή.
- Μεριμνά για την εξασφάλιση της δημοσιότητας και διαφάνειας των διαδικασιών λειτουργίας του Φορέα με διάφορα μέτρα, όπως η ενημέρωση του τοπικού πληθυσμού και φορέων για τον

προγραμματισμό και τον προϋπολογισμό των εργασιών του, η δημοσιότητα για τις προσλήψεις προσωπικού, προμήθειες και αναθέσεις μελετών ή έργων.

Αρμοδιότητες σύμφωνα με την ΚΥΑ 33999/2010

Από τον Σεπτέμβριο του 2010 είναι σε ισχύ η Κοινή Υπουργική Απόφαση 33999/2010 «Καθορισμός χρήσεων όρων και περιορισμών δόμησης για την προστασία χερσαίων και υδάτινων εκτάσεων των Δήμων Βόρειας Κυνουρίας, Λεωνιδίου, Σκιρίτιδας και Τυρού του Ν. Αρκαδίας, των Δήμων Θεραπνών, Οινούντος και Γερώνθρων του Ν. Λακωνίας και των κοινοτήτων Κοσμά (Ν. Αρκαδίας) και Καρυών (Ν. Λακωνίας) της περιοχής όρους Πάρνωννα-Υγροτόπου Μουστού» (ΦΕΚ 353/ΑΑΠ/6-9-2010) και τροποποίηση αυτής (ΦΕΚ 160/ΑΑΠΘ/16-6-2011) (Βλ. πλήρες κείμενο στη διεύθυνση www.fdparnonas.gr/el/kya).

Με την παραπάνω απόφαση χαρακτηρίζονται οι Περιοχές Απολύτου Προστασίας της Φύσης και οι Περιοχές Προστασίας της Φύσης καθώς και οι λοιπές περιοχές εντός της προστατευόμενης περιοχής και καθορίζονται οι επιτρεπόμενες χρήσεις και οι δραστηριότητες ανά περιοχή (Βλ. Χάρτη στη διεύθυνση www.fdparnonas.gr/el/maps).

Οι αρμοδιότητες του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού σύμφωνα με την ΚΥΑ 33999/2010 αναφέρονται συνοπτικά παρακάτω:

1. Είναι αρμόδιος για την τήρηση και εφαρμογή των όρων και διατάξεων της εν λόγω απόφασης (ΚΥΑ 33999/2010).
2. Για ζητήματα που αναφύονται ως προς την υπαγωγή ή μή έργων και δραστηριοτήτων στις διατάξεις της ΚΥΑ 33999/2010, αποφαινεται το Δ.Σ του Φορέα Διαχείρισης, μετά από συνεργασία με τις καθ' ύλη αρμόδιες υπηρεσίες και εκδίδεται σχετική διοικητική πράξη Δ.Σ

Κεφάλαιο 3

ΔΡΑΣΕΙΣ Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ» 2007-2013

Ο Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού υπέβαλε πρόταση για χρηματοδότηση στο Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. με τίτλο πράξης «Λειτουργία του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού» η οποία εν συνεχεία τροποποιήθηκε τον Οκτώβριο του 2011 με την Πράξη με τίτλο: «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού». Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζονται συνοπτικά η εγκεκριμένη Πράξη και η τελευταία τροποποίηση αυτής ανά υποέργο και προϋπολογισμό.

ΠΙΝΑΚΑΣ 11. ΠΡΑΞΗ "ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΤΗΣ ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑΣ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ (1^Η ΤΡΟΠ. ΠΑΡΟΝ ΤΕΧΝΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ)

Κωδ. Υποέργου	Τίτλος Υποέργου	Συνολικός υποέργου	Π/Υ
Υ1	ΥΠΟΕΡΓΟ 1 Πρόγραμμα για την προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας	2.957.830,02 €	
Υ2	ΥΠΟΕΡΓΟ 2 Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών χλωρίδας	100.000,00 €	
Υ3	ΥΠΟΕΡΓΟ 3 Καταγραφή και παρακολούθηση των τύπων οικοτόπων	90.000,00 €	
Υ4	ΥΠΟΕΡΓΟ 4 Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών θηλαστικών	110.000,00 €	
Υ5	ΥΠΟΕΡΓΟ 5 Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών ασπόνδυλων	100.000,00 €	
Υ6	ΥΠΟΕΡΓΟ 6 Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών πουλιών	70.000,00 €	
	ΣΥΝΟΛΟ ΜΕ Φ.Π.Α.	3.427.830,02 €	

Ανάλυση εγκεκριμένου Τεχνικού Δελτίου Ανά Υποέργο

ΥΠΟΕΡΓΟ 1: Πρόγραμμα για την προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας

Το Υποέργο 1 υλοποιείται με την μέθοδο της αυτεπιστασίας. Αποτελείται από τέσσερα Πακέτα Εργασίας.

Πακέτο Εργασίας 1: Προστασία και διατήρηση των ειδών, χλωρίδας, πανίδας και των τύπων οικοτόπων

Το ΠΕ 1 περιλαμβάνει τις δράσεις της Φύλαξης, της Καταγραφής και Παρακολούθησης των ειδών της προστατευόμενης περιοχής καθώς και την «Επιστημονική αναγνώριση και αποτύπωση των επιμέρους μονάδων της Λιμνοθάλασσας Μουστού και των λοιπών υγροτόπων του Οικολογικού Πάρκου και της ευρύτερης παράκτιας ζώνης του». Κατά το έτος 2012, υλοποιήθηκαν οι εξής διαδικασίες και δράσεις:

Διεξήχθησαν οι εξής διαγωνισμοί, οι οποίοι αναφέρονται περιληπτικά στον παρακάτω πίνακα και αφορούν και άλλα Πακέτα Εργασίας:

Τίτλος διαγωνισμού	Αριθμός Διαδικτυακής Ανάρτησης (ΑΔΑ)
Προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος	
Προμήθεια εξοπλισμού φύλαξης	BON546Ψ8BΞ-8Ξ6
Ανάθεση Παροχής Υπηρεσιών Εμπειρογνώμονα	B49646Ψ8BΞ-ΨΞΖ
Πρόχειροι διαγωνισμοί	
Προμήθεια, μεταφορά και εγκατάσταση πληροφοριακών πινακίδων και πινακίων εντός της Προστατευόμενης Περιοχής Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού	B4ΘΤ46Ψ8BΞ-3N2

Επιπροσθέτως συντάχθηκε ο διεθνής διαγωνισμός που περιλαμβάνει τις εξής υπηρεσίες:

1. «Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών ερπετών και αμφιβίων»
2. «Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών ψαριών»
3. «Καταγραφή και αξιολόγηση των ειδών μανιταριών»
4. «Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών χειροπτέρων»
5. «Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών χλωρίδας»
6. «Καταγραφή και παρακολούθηση των τύπων οικοτόπων»
7. «Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών θηλαστικών»
8. «Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών ασπόνδυλων»
9. «Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών πτηνών»

και αποστάλθηκε προς τη Διαχειριστική Αρχή για προέγκριση.

Πακέτο Εργασίας 2: Ενημέρωση - Ευαισθητοποίηση

Το ΠΕ 2 αφορά το σύνολο των δράσεων προώθησης του ΕΠΠΕΡΑΑ, και την περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινωνίας σχετικά με την προστασία της βιοποικιλότητας και την ανεκτίμητη αξία της προστατευόμενης περιοχής. Περιλαμβάνει δράσεις δημοσιότητας και προβολής του προγράμματος, δράσεις περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης, διοργάνωση ημερίδων σχετικών με την προώθηση της προστατευόμενης περιοχής και δράσεις οργάνωσης εθελοντών.

Η προστατευόμενη περιοχή του Όρους Πάρνωνα – Υγροτόπου Μουστού λόγω του ότι καταλαμβάνει έκταση 1.147.010 στρεμμάτων κυρίως δασικού τύπου, περιλαμβάνει πολυάριθμα ιστορικά χωριά των οποίων οι κάτοικοι αναπτύσσουν δραστηριότητες που θα πρέπει να εναρμονίζονται με την προστασία της φύσης και του τοπίου. Κατά συνέπεια λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι στο χώρο της προστατευόμενης περιοχής υπάρχει έντονη ανθρώπινη δραστηριότητα καθ' όλη τη διάρκεια του έτους (κτηνοτροφία, γεωργία, δενδροκομία, μελισσοκομία, συλλογή βοτάνων, λατόμευση μαρμάρων, υπηρεσίες τουρισμού, περιορισμένη βιομηχανική παραγωγή), πέραν των επισκεπτών που δέχεται κυρίως τις τουριστικές περιόδους, και το γεγονός ότι η ενημέρωση, εκπαίδευση και κατάρτιση του πληθυσμού είναι ανεπαρκής σε θέματα προστασίας των περιοχών ευθύνης του ΦΔΟΠΥΜ, δημιουργούνται προβλήματα ακατάλληλης συμπεριφοράς.

Η δράση αυτή λοιπόν καθίσταται απαραίτητη προκειμένου οι κάτοικοι και οι επισκέπτες του όρους Πάρνωνα-Υγροτόπου Μουστού να εξοικειωθούν με την ιδέα της προστατευόμενης περιοχής, με τους κανονισμούς και τους όρους που τη διέπουν, με τους στόχους που τίθενται α) για την προστασία και διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς και β) για τη βιώσιμη κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, και να αποκτήσουν ενημέρωση και εκπαίδευση προς όφελος της προστασίας και της πρόληψης.

Ο Φορέας Διαχείρισης μέσω της υλοποίησης αυτής της δράσης στοχεύει επίσης στην ενίσχυση των συμμετοχικών διαδικασιών. Παράλληλα, θα γίνει προσέγγιση όλων των συναρμόδιων υπηρεσιών, των τοπικών συλλόγων και των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην προστατευόμενη περιοχή για την από κοινού υλοποίηση των στόχων που τίθενται από το διαχειριστικό σχέδιο της προστατευόμενης περιοχής. Τέλος, θα γίνει προσπάθεια προώθησης των προτάσεων οικοτουρισμού που θα προτείνει ο ΦΔ μέσω επιτόπιων επισκέψεων σε στοχευμένες ομάδες πληθυσμού και με μικρές εκδηλώσεις που θα διοργανώνονται είτε αποκλειστικά από τον ΦΔ είτε σε συνεργασία με τους τοπικούς συλλόγους ή/και την τοπική αυτοδιοίκηση.

Η αναγκαιότητα της δράσης αυτής εντοπίζεται στη γενικότερη προσπάθεια που έχει ξεκινήσει ο ΦΔ για την ενίσχυση της συμμετοχικότητας και της υιοθέτησης ενός εξωστρεφούς χαρακτήρα που αφουγκράζεται τις ανάγκες, τις προτάσεις και τις ιδέες της τοπικής και όχι μόνο κοινωνίας.

Πακέτο Εργασίας 3: Λήψη των αναγκαίων μέτρων διατήρησης και των κανονιστικών, διοικητικών ή συμβατικών μέτρων

Το ΠΕ 3 περιλαμβάνει δράσεις που αφορούν την παρακολούθηση της εφαρμογής του κανονιστικού πλαισίου που διέπει τον Φορέα Διαχείρισης, την αναθεώρηση του υπάρχοντος διαχειριστικού σχεδίου και την σύνταξη του Κανονισμού Λειτουργίας της προστατευόμενης περιοχής, όπως και την μετατροπή της ΚΥΑ σε Προεδρικό Διάταγμα χαρακτηρισμού της προστατευόμενης περιοχής.

Κρίνεται ιδιαίτερα σημαντική η μετατροπή της Κοινής Υπουργικής Απόφασης σε Προεδρικό Διάταγμα, έτσι ώστε ο Φορέας Διαχείρισης να αποκτήσει ένα ισχυρό εργαλείο για την ολοκληρωμένη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος. Μετά την έκδοση της Κ.Υ.Α. (ΦΕΚ/353/ΑΑΠ/6-9-2010) όπου έγινε ο καθορισμός χρήσεων όρων και περιορισμών δόμησης για την προστασία χερσαίων και υδάτινων εκτάσεων της προστατευόμενης περιοχής Όρους Πάρνωνα-Υγροτόπου Μουστού, είναι αναγκαία η μετατροπή της σε ΠΔ. Η Κ.Υ.Α. έχει διάρκεια ζωής δύο έτη, με την πάροδο των οποίων θα πρέπει να έχει εκδοθεί το ΠΔ. Αφού έχει παρέλθει το χρονικό διάστημα των 2 ετών, το προσωπικό του Φορέα έκανε αίτημα παράτασης της ισχύουσας Κ.Υ.Α. προς το Υ.Π.Ε.Κ.Α./Γενική Δ/νση Περιβάλλοντος/Δ/νση Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού/Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος (έγγραφο 842/18-9-2012) για ένα ακόμα χρόνο, μέχρι την έκδοση του Προεδρικού Διατάγματος.

Μετά την έκδοση της Κ.Υ.Α. (ΦΕΚ/353/ΑΑΠ/6-9-2010), όπου έγινε ο καθορισμός χρήσεων όρων και περιορισμών δόμησης για την προστασία χερσαίων και υδάτινων εκτάσεων της προστατευόμενης περιοχής Όρους Πάρνωνα & Υγροτόπου Μουστού, είναι αναγκαία η σύνταξη του Κανονισμού Λειτουργίας της Προστατευόμενης Περιοχής, ένα εργαλείο το οποίο καθορίζει τα αναγκαία μέτρα οργάνωσης και λειτουργίας των προστατευόμενων αντικειμένων και εξειδικεύει τους γενικούς όρους και περιορισμούς άσκησης δραστηριοτήτων και εκτέλεσης έργων που καθορίζονται με την παραπάνω Κ.Υ.Α.

Τέλος, το υπάρχον Σχέδιο Διαχείρισης υλοποιήθηκε στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον». Λόγω του ότι υλοποιήθηκε και συντάχθηκε χωρίς ακριβείς προδιαγραφές του Υπουργείου (δεν έχουν εκδοθεί μέχρι την παρούσα στιγμή) και δεν έχει ακόμα εγκριθεί από το Υ.Π.Ε.Κ.Α., κρίνεται σκόπιμη η άμεση αναθεώρηση του από το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης.

Επιπλέον, το υπάρχον Σχέδιο Διαχείρισης έχει διάρκεια ζωής πέντε έτη, μετά την πάροδο των οποίων θα πρέπει να συνταχθεί εκ νέου.

Πακέτο Εργασίας 4: Διαχείριση – Υποστήριξη του προγράμματος

Το ΠΕ 4 αφορά κυρίως την υποστήριξη της λειτουργίας του προγράμματος προστασίας.

Πραγματοποιήθηκε η πρόσληψη δώδεκα (12) ατόμων με τη διαδικασία πρόσληψης του ΑΣΕΠ, προκειμένου να στηρίξουν στο Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. το ήδη υπάρχον προσωπικό, που μέχρι τότε αποτελούσαν δύο άτομα. Η αναγκαιότητα για επαρκή στελέχωση ήταν ένας από τους βασικούς στόχους του Φορέα.

Επιπλέον, διεξήχθησαν οι εξής διαγωνισμοί, οι οποίοι αναφέρονται περιληπτικά στον παρακάτω πίνακα και αφορούν και άλλα Πακέτα Εργασίας:

Παράλληλα στο συγκεκριμένο ΠΕ περιλαμβάνονται και οι λειτουργικές δαπάνες του προγράμματος.

Συνολικά οι δαπάνες για το Υποέργο 1 αναφέρονται στον πίνακα::

Εγκεκριμένος Π/Υ	Υλοποιήσεις 2010	Υλοποιήσεις 2011	Υλοποιήσεις 2012	Υπόλοιπο προς υλοποίηση	Ποσοστιαία υλοποίηση 2010-2012 για το Υ1
2.957.830,02 €	63.583,13 €	266.776,53 €	444.698,57 €	2.182.857,36 €	26 %

ΥΠΟΕΡΓΟ 2: Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών χλωρίδας

Στο αντικείμενο της εν λόγω δράσης περιλαμβάνεται η καταγραφή, η εκτίμηση της κατάστασης διατήρησης και η παρακολούθησή της κατάστασης διατήρησης των ειδών χλωρίδας των Παραρτημάτων II, IV και V της Οδηγίας 92/43 και άλλων σημαντικών ειδών.

Η δράση αυτή είναι απαραίτητη για την εκτίμηση της κατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος στην περιοχή ευθύνης του Φορέα, αποτελεί δε απαραίτητο εργαλείο για το βέλτιστο σχεδιασμό των μέτρων διαχείρισης της περιοχής, σκοπός των οποίων, μεταξύ άλλων είναι και η εξασφάλιση ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης, η ανόρθωση ή/και η αποκατάσταση των ενδιατημάτων των πληθυσμών των ειδών της Οδηγίας 92/43/ΕΕ.

Με το παρόν υποέργο θα σχεδιαστεί και θα εφαρμοστεί ένα σύστημα επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) σε τοπικό επίπεδο (στην περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού), το οποίο θα είναι ενταγμένο σε ένα εθνικού επιπέδου σύστημα παρακολούθησης ειδών και οικοτόπων, το οποίο θα εφαρμοστεί την περίοδο 2007-2012 (άρθρο 11 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ). Με το έργο αυτό θα διασφαλιστεί η εποπτεία και η εφαρμογή ενός συστήματος επαναξιολόγησης (σε σχέση με τη 2η Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας του 2007) της κατάστασης διατήρησης ειδών.

Ταυτόχρονα, θα τροφοδοτήσει την 3η Εθνική Αναφορά-Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (περίοδο αναφοράς 2007-2012 - άρθρο 17 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ) με δεδομένα παρακολούθησης (field monitoring data) και αξιολόγησης της κατάστασης διατήρησης (field data on conservation status assessment) ειδών και οικοτόπων, ως αποτέλεσμα εργασιών πεδίου.

Ευρύτερα, η δράση παρακολούθησης θα συμβάλει και στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων διαχείρισης - διατήρησης που έχουν εφαρμοστεί στις περιοχές ευθύνης-αρμοδιότητας των φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών.

Τα είδη χλωρίδας που απαντούν στην περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστου και τα οποία θα παρακολουθηθούν στο πλαίσιο του παρόντος είναι: Είδη των παραρτημάτων II και IV της Οδηγίας 92/43

- *Carex acuta*
- *Micromeria taygetea*

Επιπλέον: Τα Σπάνια, Ενδημικά και Απειλούμενα (ΣΕΑ) φυτικά είδη και υποείδη των τριών περιοχών Natura 2000 του Όρους Πάρνωνα & Υγροτόπου Μουστου αλλά και την ευρύτερης περιοχής του Πάρνωνα. Στον κατάλογο ΣΕΑ περιλαμβάνονται οι ακόλουθες κατηγορίες φυτικών ειδών και υποειδών:

α. Είδη που υπόκεινται σε νομικό καθεστώς προστασίας οποιουδήποτε είδους (π.χ. είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, είδη που καλύπτονται από το Προεδρικό Διάταγμα 67/1981, είδη της Σύμβασης Βέρνης).

β. Είδη που έχουν περιληφθεί σε Βιβλία Ερυθρών Δεδομένων της Ελλάδας (Phitos & al. 1995, Φοίτος & al. 2009) ή σε καταλόγους απειλούμενων ειδών της IUCN ή σε λίστες σημαντικών ειδών (π.χ. Άλλα Σημαντικά Είδη Φυτών του Δικτύου Natura 2000 - IPS, Kokkini et al. 1996). Πολλά από αυτά τα είδη δεν υπόκεινται σε κάποιο νομικό καθεστώς προστασίας. Η ένταξη ενός είδους της συγκεκριμένης κατηγορίας στα ΣΕΑ των τριών περιοχών Natura 2000 του Όρους Πάρνωνα & Υγροτόπου Μουστου ή η εξαίρεσή του από τα ΣΕΑ πρέπει να υποστηρίζεται και να δικαιολογείται με συγκεκριμένα επιχειρήματα (που είναι διαθέσιμα είτε από τη βιβλιογραφία είτε προκύπτουν από την έρευνα πεδίου).

γ. Τοπικά ενδημικά είδη ή ελληνικά ενδημικά με μικρούς πληθυσμούς, σπάνια είδη (όχι αναγκαστικά ενδημικά) που εμφανίζονται σε λίγους και ολιγομελείς πληθυσμούς στην Ελλάδα και είδη με ιδιαίτερο φυτογεωγραφικό ενδιαφέρον. Οι λόγοι για τους οποίους τα μέλη της κατηγορίας αυτής εντάσσονται στα ΣΕΑ θα αναγράφονται και θα τεκμηριώνονται.

Ορισμένα υποψήφια φυτικά είδη για ένταξη στα ΣΕΑ, τα οποία θα αξιολογηθούν στα πλαίσια του παρόντος υποέργου, αναγράφονται στον παρακάτω πίνακα:

<i>Achillea taygetea</i>	<i>Alkanna sfikasiana</i>	<i>Alyssum taygeteum</i>
<i>Amelanchier parviflora</i> <i>subsp. chelmea</i>	<i>Anthemis laconica</i>	<i>Asperula arcadiensis</i>
<i>Asperula elonea</i>	<i>Asperula malevonensis</i>	<i>Asperula saxicola</i>
<i>Astragalus agraniotii</i>	<i>Astragalus drup ceus</i>	<i>Astragalus acteus</i>
<i>Astragalus maniacus</i>	<i>Athamanta arachnoidea</i>	<i>Bupleurum greuteri</i>
<i>Campanula andrewsii</i>	<i>Campanula asperuloides</i>	<i>Campanula stenosphon.</i>
<i>Centaurea leonidia</i>	<i>Centaurea rupestris</i> L. <i>subsp. parnonia</i>	<i>Chaerophyllum heldreichii</i>
<i>Crepis heldreichiana</i>	<i>Crocus hadriaticus</i> <i>subsp. parnonicus</i>	<i>Dactylorhiza sambucina</i>
<i>Dianthus serratifolius</i>	<i>Erodium chrysanthum</i>	<i>Genista halacsyi</i>

<i>subsp. abbreviatus</i>		
<i>Hymenonema laconicum</i>	<i>Hypericum taygeteum</i>	<i>Linum phitosianum</i>
<i>Malus florentina</i>	<i>Minuartia parnonia</i>	<i>Minuartia pichleri</i>
<i>Nepeta orphanidea</i>	<i>Ophrys argolica</i>	<i>Origanum x lirim</i>
<i>Origanum sc brum</i>	<i>Petrorhagia grandiflora</i>	<i>Polygala sfikasiana</i>
<i>Potentilla arcadiensis</i>	<i>Rindera graeca.</i>	<i>Scabiosa taygetea subsp. taygetea</i>
<i>Scutellaria rupestris subsp. cytherea</i>	<i>Scutellaria rupestris subsp. rupestris</i>	<i>Sibthorpia europaea L.</i>
<i>Sideritis clandestina subsp. clandestina</i>	<i>Silene goulimy</i>	<i>Teucrium aroanium.</i>
<i>Teucrium francisci-wernerii</i>	<i>Thalictrum orientale</i>	<i>Thymus laconicus</i>
<i>Trinia frigida</i>	<i>Trisetum laconicum</i>	<i>Tulipa goulimy</i>
<i>Viola mercurii</i>	<i>Viola parnonia</i>	

Οι δράσεις στο παρόν υποέργο θα αφορούν την παρακολούθηση και αξιολόγηση κατάστασης διατήρησης των φυτικών ειδών

Η μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί και οι φόρμες που θα συμπληρωθούν από την εργασία πεδίου και την ανάλυση των δεδομένων περιλαμβάνονται στις κατευθύνσεις της Εθνικής Επιτροπής ΦΥΣΗ 2000 προς όλους τους Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών της χώρας.

ΥΠΟΕΡΓΟ 3: Καταγραφή και παρακολούθηση των τύπων οικοτόπων

Στο αντικείμενο της εν λόγω δράσης περιλαμβάνεται η καταγραφή, η εκτίμηση της κατάστασης διατήρησης και η παρακολούθησή της κατάστασης διατήρησης των τύπων οικοτόπων των Παραρτημάτων II, IV και V της Οδηγίας 92/43 και άλλων σημαντικών οικοτόπων.

Η δράση αυτή είναι απαραίτητη για την εκτίμηση της κατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος στην περιοχή ευθύνης του Φορέα, αποτελεί δε απαραίτητο εργαλείο για το βέλτιστο σχεδιασμό των μέτρων διαχείρισης της περιοχής, σκοπός των οποίων, μεταξύ άλλων είναι και η εξασφάλιση ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης, η ανόρθωση ή/και η αποκατάσταση των τύπων οικοτόπων της Οδηγίας 92/43/ΕΕ.

Με το παρόν υποέργο θα σχεδιαστεί και θα εφαρμοστεί ένα σύστημα επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) σε τοπικό επίπεδο (στην περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού), το οποίο θα είναι ενταγμένο σε ένα εθνικού επιπέδου σύστημα παρακολούθησης ειδών και οικοτόπων, το οποίο θα εφαρμοστεί την περίοδο 2007-2012 (άρθρο 11 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ). Με το έργο αυτό θα διασφαλιστεί η εποπτεία και η εφαρμογή ενός συστήματος επαναξιολόγησης (σε σχέση με τη 2η Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας του 2007) της κατάστασης διατήρησης οικοτόπων.

Ταυτόχρονα, θα τροφοδοτήσει την 3η Εθνική Αναφορά Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (περίοδο αναφοράς 2007-2012 - άρθρο 17 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ) με δεδομένα παρακολούθησης (field monitoring data) και αξιολόγησης της κατάστασης διατήρησης (field data on conservation status assessment) οικοτόπων, ως αποτέλεσμα εργασιών πεδίου.

Ευρύτερα, η δράση παρακολούθησης θα συμβάλει και στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων διαχείρισης - διατήρησης που έχουν εφαρμοστεί στις περιοχές ευθύνης-αρμοδιότητας των φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών.

Οι τύποι οικοτόπων που απαντούν στην περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστου και τα οποία θα παρακολουθηθούν στο πλαίσιο του παρόντος είναι:

1. Παράκτιοι και αλοφυτικοί Οικότοποι

- 1150 Παράκτιες λιμνοθάλασσες
- 1410 Μεσογειακά αλίπεδα (*Juncetalia maritimi*)

2. Παράκτιες και ενδοχωρικές θίνες

- 2110 Υποτυπώδεις κινούμενες θίνες

3. Οικότοποι γλυκών υδάτων

- 3290 Ποταμοί της Μεσογείου με περιοδική ροή από Paspalo-Agrostidion

4. Εύκρατα χερσαία εδάφη και λόχμες

- 4090 Ενδημικά ορεινά μεσογειακά χέρσα εδάφη με ακανθώδεις θάμνους

5. Λόχμες με σκληρόφυλλη βλάστηση (matorrals)

- 5210 Δενδρώδη matorrals με *Juniperus* spp.

- 5340 Garrigues της Ανατολικής Μεσογείου**

- 5420 Φρύγανα από *Sarcopoterium spinosum*

6. Φυσικές και ημιφυσικές χλωώδεις διαπλάσεις

- 6230 Χλωώδεις διαπλάσεις με *Nardus*, ποικίλων ειδών, σε πυριτικά υποστρώματα των ορεινών ζωνών (και των ημιορεινών ζωνών της ηπειρωτικής Ευρώπης)

- 6290 Μεσογειακοί υπονιτρόφιλοι λειμώνες**

8. Βραχώδεις οικότοποι και σπήλαια

- 8210 Ασβεστολιθικά βραχώδη πρανή με χασμοφυτική βλάστηση

- 8250 Βραχώδη οικοσυστήματα χωρίς βλάστηση

9. Δάση

92. Δάση εύκρατων περιοχών της Ευρώπης

- 9260 Δάση με *Castanea sativa*

- 924A Θερμόφιλα δρυοδάση της Ανατολική Μεσογείου και της Βαλκανικής**

- 92D0 Νότια παρόχθια δάση-στοές και λόχμες (Nerio-Tamaricetea και Securinegion tinctoriae)

- 92C0 Δάση *Platanus orientalis* και *Liquidambar orientalis* (Platanion orientalis)

93. Μεσογειακά δάση σκληρόφυλλων

- 9320 Δάση με *Olea* και *Ceratonia*

- 934A Ελληνικά δάση πρίνου**

- 9340 Δάση με *Quercus ilex* και *Quercus brachyphylla*

94 & 95. Ορεινά εύκρατα δάση κωνοφόρων και Μεσογειακά δάση Κωνοφόρων

- 9530 (Υπο-) μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά μαυρόπευκα

- 9540 Μεσογειακά πευκοδάση με ενδημικά είδη πεύκων της Μεσογείου

- 9560 Ενδημικά δάση με *Juniperus* spp.

- 951B Δάση ελληνικής ελάτης (*Abies cephalonica*)**

** Ελληνικοί τύποι οικοτόπων σημαντικοί για την προστατευόμενη περιοχή

Οι δράσεις στο παρόν υποέργο θα αφορούν την:

Παρακολούθηση και αξιολόγηση κατάστασης διατήρησης τύπων οικοτόπων: Η μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί και οι φόρμες που θα συμπληρωθούν από την εργασία πεδίου και την ανάλυση των δεδομένων περιλαμβάνονται στις κατευθύνσεις της Εθνικής Επιτροπής ΦΥΣΗ 2000 προς όλους τους Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών της χώρας.

ΥΠΟΕΡΓΟ 4: Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών θηλαστικών

Στο αντικείμενο της εν λόγω δράσης περιλαμβάνεται η καταγραφή, η εκτίμηση της κατάστασης διατήρησης και η παρακολούθησή της κατάστασης διατήρησης των ειδών πανίδας των Παραρτημάτων II, IV και V της Οδηγίας 92/43 και άλλων σημαντικών ειδών.

Η δράση αυτή είναι απαραίτητη για την εκτίμηση της κατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος στην περιοχή ευθύνης του Φορέα, αποτελεί δε απαραίτητο εργαλείο για το βέλτιστο σχεδιασμό των μέτρων διαχείρισης της περιοχής, σκοπός των οποίων, μεταξύ άλλων είναι και η εξασφάλιση ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης, η ανόρθωση ή/και η αποκατάσταση των ενδιαιτημάτων των πληθυσμών των ειδών της Οδηγίας 92/43/ΕΕ.

Με το παρόν υποέργο θα σχεδιαστεί και θα εφαρμοστεί ένα σύστημα επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) σε τοπικό επίπεδο (στην περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού), το οποίο θα είναι ενταγμένο σε ένα εθνικού επιπέδου σύστημα παρακολούθησης ειδών και οικοτόπων, το οποίο θα εφαρμοστεί την περίοδο 2007-2012 (άρθρο 11 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ). Με το έργο αυτό θα διασφαλιστεί η εποπτεία και η εφαρμογή ενός συστήματος επαναξιολόγησης (σε σχέση με τη 2η Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας του 2007) της κατάστασης διατήρησης ειδών.

Ταυτόχρονα, θα τροφοδοτήσει την 3η Εθνική Αναφορά Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (περίοδο αναφοράς 2007-2012 - άρθρο 17 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ) με δεδομένα παρακολούθησης (field monitoring data) και αξιολόγησης της κατάστασης διατήρησης (field data on conservation status assessment) ειδών, ως αποτέλεσμα εργασιών πεδίου.

Ευρύτερα, η δράση παρακολούθησης θα συμβάλει και στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων διαχείρισης - διατήρησης που έχουν εφαρμοστεί στις περιοχές ευθύνης-αρμοδιότητας των φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών.

Τα είδη θηλαστικών που απαντούν στην περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού και τα οποία θα παρακολουθηθούν στο πλαίσιο του παρόντος είναι:

Είδη των παρ. II, IV και V της 92/43 που αντιστοιχούν στην περιοχή αρμοδιότητας του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα και Υγροτόπου Μουστού)

Μεγάλα θηλαστικά:

- *Lutra lutra* (Βίδρα)
- *Canis aureus* (Τσακάλι)

Οι δράσεις στο παρόν υποέργο θα αφορούν την:

Παρακολούθηση και αξιολόγηση κατάστασης διατήρησης ειδών: Η μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί και οι φόρμες που θα συμπληρωθούν από την εργασία πεδίου και την ανάλυση των δεδομένων περιλαμβάνονται στις κατευθύνσεις της Εθνικής Επιτροπής ΦΥΣΗ 2000 προς όλους τους Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών της χώρας.

ΥΠΟΕΡΓΟ 5: Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών ασπόνδυλων

Στο αντικείμενο της εν λόγω δράσης περιλαμβάνεται η καταγραφή, η εκτίμηση της κατάστασης διατήρησης και η παρακολούθησή της κατάστασης διατήρησης των ειδών πανίδας των Παραρτημάτων II, IV και V της Οδηγίας 92/43 και άλλων σημαντικών ειδών.

Η δράση αυτή είναι απαραίτητη για την εκτίμηση της κατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος στην περιοχή ευθύνης του Φορέα, αποτελεί δε απαραίτητο εργαλείο για το βέλτιστο σχεδιασμό των μέτρων διαχείρισης της περιοχής, σκοπός των οποίων, μεταξύ άλλων είναι και η εξασφάλιση ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης, η ανόρθωση ή/και η αποκατάσταση των ενδιαιτημάτων των πληθυσμών των ειδών της Οδηγίας 92/43/ΕΕ.

Με το παρόν υποέργο θα σχεδιαστεί και θα εφαρμοστεί ένα σύστημα επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) σε τοπικό επίπεδο (στην περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού), το οποίο θα είναι ενταγμένο σε ένα εθνικού επιπέδου σύστημα παρακολούθησης ειδών και οικοτόπων, το οποίο θα εφαρμοστεί την περίοδο 2007-2012 (άρθρο 11 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ). Με το έργο αυτό θα διασφαλιστεί η εποπτεία και η εφαρμογή ενός συστήματος επαναξιολόγησης (σε σχέση με τη 2η Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας του 2007) της κατάστασης διατήρησης ειδών και οικοτόπων.

Ταυτόχρονα, θα τροφοδοτήσει την 3η Εθνική Αναφορά Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ (περίοδο αναφοράς 2007-2012 - άρθρο 17 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ) με δεδομένα παρακολούθησης (field monitoring data) και αξιολόγησης της κατάστασης διατήρησης (field data on conservation status assessment) ειδών και οικοτόπων, ως αποτέλεσμα εργασιών πεδίου.

Ευρύτερα, η δράση παρακολούθησης θα συμβάλει και στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων διαχείρισης - διατήρησης που έχουν εφαρμοστεί στις περιοχές ευθύνης-αρμοδιότητας των φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών.

Συγκεκριμένα: για τη μελέτη των ασπονδύλων θα προηγηθεί μια εκτενής έρευνα αναφοράς της παρουσίας ειδών ασπονδύλων, εξαιτίας της ανεπαρκέστατης βιβλιογραφίας. Μεγαλύτερο βάρος θα δοθεί σε είδη κολεόπτρων, λεπιδοπτέρων, οδοντογνάθων, αραχνιδίων, ισόποδων και μαλάκιων. Χρησιμοποιώντας αυτή τη γνώση μπορεί να επιλεγούν τα κατάλληλα είδη για παρακολούθηση, με βάση κριτήρια σπανιότητας, ενδημισμού και προστασίας.

Τα είδη ασπονδύλων που απαντούν στην περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού και τα οποία είναι πιθανό να ενταχθούν στο πρόγραμμα παρακολούθησης (δεδομένου ότι η πληθυσμιακή τους κατάσταση είναι καλή) είναι:

Α) Είδη των παραρτημάτων II και IV της Οδηγίας 92/43:

- *Zerynthia polyxena*
- *Callimorpha quadripunctaria*
- *Lucanus cervus*

Β) Προστατευόμενα από το Προεδρικό Διάταγμα 67/1981 είδη λεπιδόπτρων:

- *Pieris ergane*
- *Hipparchia aristaeus*
- *Anthocharis gruneri*
- *Pieris krueperi*

- *Zerynthia polyxena*
- *Pseudochazara graeca*

Από την ευρύτερη περιοχή της κεντρικής και βόρειας Πελοποννήσου έχουν αναφερθεί τουλάχιστον πέντε (5) είδη οδοντογνάθων με χαρακτηρισμούς από “near threatened” ως “endangered” στον Μεσογειακό ή/και στον Παγκόσμιο κατάλογο της IUCN. Είναι πολύ πιθανό κάποια από αυτά να έχουν σημαντικούς πληθυσμούς και στον Πάρνωνα. Τα είδη ορθοπτέρων *Oropodisma chelmosi*, *Platycleis parnon* και *Roecilimon nobilis* είναι ενδημικά της Πελοποννήσου - Αττικής, του Πάρνωνα, και της Πελοποννήσου, αντίστοιχα.

Οι δράσεις στο παρόν υποέργο θα αφορούν την:

Παρακολούθηση και αξιολόγηση κατάστασης διατήρησης ειδών: Η μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί και οι φόρμες που θα συμπληρωθούν από την εργασία πεδίου και την ανάλυση των δεδομένων περιλαμβάνονται στις κατευθύνσεις της Εθνικής Επιτροπής ΦΥΣΗ 2000 προς όλους τους Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών της χώρας.

ΥΠΟΕΡΓΟ 6: Καταγραφή και παρακολούθηση των ειδών πουλιών

Στο αντικείμενο της εν λόγω δράσης περιλαμβάνεται η καταγραφή, η εκτίμηση της κατάστασης διατήρησης και η παρακολούθησή της κατάστασης διατήρησης των πουλιών της Οδηγίας 79/409.

Η δράση αυτή είναι απαραίτητη για την εκτίμηση της κατάστασης του φυσικού περιβάλλοντος στην περιοχή ευθύνης του Φορέα, αποτελεί δε απαραίτητο εργαλείο για το βέλτιστο σχεδιασμό των μέτρων διαχείρισης της περιοχής, σκοπός των οποίων, μεταξύ άλλων είναι και η εξασφάλιση ικανοποιητικής κατάστασης διατήρησης, η ανόρθωση ή/και η αποκατάσταση των ενδιαιτημάτων των πληθυσμών των ειδών της Οδηγίας 79/409.

Με το παρόν υποέργο θα σχεδιαστεί και θα εφαρμοστεί ένα σύστημα επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) σε τοπικό επίπεδο (στην περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστου), το οποίο θα είναι ενταγμένο σε ένα εθνικού επιπέδου σύστημα παρακολούθησης ειδών και οικοτόπων, το οποίο θα εφαρμοστεί την περίοδο 2007-2012 (άρθρο 11 της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ). Με το έργο αυτό θα διασφαλιστεί η εποπτεία και η εφαρμογή ενός συστήματος επαναξιολόγησης (σε σχέση με τη 2η Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας του 2007) της κατάστασης διατήρησης ειδών και οικοτόπων.

Με την παρούσα μελέτη θα εφαρμοστεί ένα σύστημα επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) με εργασίες πεδίου, ώστε να γίνει αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των εν λόγω ειδών ορνιθοπανίδας σύμφωνα με το άρθρο 12 της Οδηγίας 2009/147/ΕΕ. Τα αποτελέσματα της μελέτης αυτής θα τροφοδοτήσουν την Εθνική Αναφορά - Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας 2009/147/ΕΕ.

Ευρύτερα, η δράση παρακολούθησης θα συμβάλει και στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων διαχείρισης - διατήρησης που έχουν εφαρμοστεί στις περιοχές ευθύνης-αρμοδιότητας των φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών.

Τα είδη ορνιθοπανίδας που απαντούν στην περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστου και τα οποία θα παρακολουθηθούν στο πλαίσιο του παρόντος είναι:

Τα είδη πουλιών της Οδηγίας 79/409 που εμφανίζονται στην περιοχή ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης είναι:

<i>Calonectris diomedea</i> / Αρτέμης	<i>Pelecanus onocrotalus</i> / Ροδοπελεκάνος
<i>Pelecanus crispus</i> / Αργυροπελεκάνος	<i>Botaurus stellaris</i> / Ηταυρος
<i>Ixobrychus minutus</i> / Μικροτσικνιάς	<i>Nycticorax nycticorax</i> / Νυχτοκόρακας
<i>Ardeola ralloides</i> / Κρυπτοτσικνιάς	<i>Egretta garzetta</i> / Λευκοτσικνιάς
<i>Egretta alba</i> / Αργυροτσικνιάς	<i>Ardea purpurea</i> / Πορφυροτσικνιάς
<i>Plegadis falcinellus</i> / Χαλκόκοτα	<i>Platalea leucorodia</i> / Χουλιανομύτα
<i>Phoenicopiterus ruber</i> / Φοινικόπτερο	<i>Aythya nyroca</i> / Βαλτόπαπια
<i>Pernis apivorus</i> / Σφηκιάρης	<i>Milvus migrans</i> / Τσίφτης
<i>Gyps fulvus</i> / Όρνιο	<i>Circus gallicus</i> / Φιδαετός
<i>Circus aeruginosus</i> / Καλαμόκιρκος	<i>Circus cyaneus</i> / Χειμωνόκιρκος
<i>Circus macrourus</i> / Στεπόκιρκος	<i>Circus pygargus</i> / Λιβαδόκιρκος
<i>Accipiter brevipes</i> / Σαΐνι	<i>Aquila clanga</i> / Στικταετός
<i>Aquila chrysaetos</i> / Χρυσαιετός	<i>Hieraaetus pennatus</i> / Γερακαιετός
<i>Hieraaetus fasciatus</i> / Σπιζαιετός	<i>Pandion haliaetus</i> / Ψαραετός
<i>Falco naumanni</i> / Κιρκινέζι	<i>Falco vespertinus</i> / Μαυροκιρκινέζο
<i>Falco eleonora</i> / Μαυροπετρίτης	<i>Falco peregrinus</i> / Πετρίτης
<i>Alectoris graeca</i> / Πετροπέρδικα	<i>Porzana porzana</i> / Στικτοπουλάδα
<i>Grus grus</i> / Γερανός	<i>Himantopus himantopus</i> / Καλαμοκανάς
<i>Burhinus oedipnemos</i> / Πετροτριλίδα	<i>Glareola pratincola</i> / Νεροχελιδόνο
<i>Charadrius alexandrinus</i> / Θαλασσοσφυριχτής	<i>Philomachus pugnax</i> / Μαχητής
<i>Gallinago media</i> / Διπλομπεκάτινο	<i>Tringa glareola</i> / Λασπότρυγγας
<i>Larus melanoccephalus</i> / Μαυροκέφαλος Γλάρος	<i>Larus minutus</i> / Νανόγλαρος
<i>Sterna sandvicensis</i> / Χειμωνογλάρονο	<i>Sterna hirundo</i> / Ποταμόγλαρονο
<i>Sterna albifrons</i> / Νανογλάρονο	<i>Chlidonias hybridus</i> / Μουστακογλάρονο
<i>Chlidonias niger</i> / Μαυρογλάρονο	<i>Bubo bubo</i> / Μπούφος
<i>Caprimulgus europaeus</i> / Γιδοβύζι	<i>Alcedo atthis</i> / Αλκυόνη
<i>Coracias garrulus</i> / Χαλκοκουρούνα	<i>Dendrocopos medius</i> / Μεσαίος Δρυοκολάπτης
<i>Dendrocopos leucotos</i> / Λευκονώτης Δρυοκολάπτης	<i>Calandrella brachydactyla</i> / Μικρογαλιάντρα
<i>Lullula arborea</i> / Δενδροσταρήθρα	<i>Anthus campestris</i> / Χαμοκελάδα
<i>Acrocephalus melanopogon</i> / Μουστακοποταμίδα	<i>Hippolais olivetorum</i> / Λιοστριτσίδα
<i>Sylvia rueppelli</i> / Μουστακοτσιροβάκος	<i>Ficedula parva</i> / Νανομυγοχάφτης
<i>Ficedula semitorquata</i> / Δρυομυγοχάφτης	<i>Ficedula albicollis</i> / Κρικομυγοχάφτης
<i>Lanius collurio</i> / Αετομάχος	<i>Lanius minor</i> / Γαϊδουροκεφαλός
<i>Emberiza hortulana</i> / Βλαχοτσίχλονο	<i>Emberiza caesia</i> / Φρυγανοδοσίχλονο

Οι δράσεις στο παρόν υποέργο θα αφορούν την:

Παρακολούθηση και αξιολόγηση κατάστασης διατήρησης ειδών: Η μεθοδολογία που θα ακολουθηθεί και οι φόρμες που θα συμπληρωθούν από την εργασία πεδίου και την ανάλυση των δεδομένων περιλαμβάνονται στις κατευθύνσεις της Εθνικής Επιτροπής ΦΥΣΗ 2000 προς όλους τους Φορείς Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών της χώρας.

Κεφάλαιο 4

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ

ΠΕ1

Οι εργασίες -δράσεις που σχετίζονται με το παρόν κεφάλαιο ανήκουν στην αρμοδιότητα του Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης. Το Τμήμα στελεχώνεται από τρία άτομα:

Γιώργος Τρυφωνόπουλος, PhD Βιολόγος/Αναπληρωτής Διευθυντής και Υπεύθυνος Τμήματος

Αργύρης Μπόγλης, MSc Δασολόγος - Περιβαλλοντολόγος

Δήμος Αναστόπουλος, MSc Μηχανικός Περιβάλλοντος.

Οι δράσεις που πραγματοποιήθηκαν το 2012 και σχετίζονται με τις αρμοδιότητες του Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης είναι οι ακόλουθες:

Λειτουργίες σχεδιασμού/ προγραμματισμού/ παρακολούθησης/ αξιολόγησης της διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής

Προκειμένου να προχωρήσει ο Φορέας Διαχείρισης στην υλοποίηση των δράσεων του τεχνικού δελτίου για το ΕΣΠΑ, έλαβε υπόψη τις κατευθύνσεις και τους στόχους του προγράμματος, προκειμένου να υπάρχει η απαιτούμενη συμβατότητα και τελικά η δυνατότητα χρηματοδότησής τους. Ο γενικός στόχος του Ε.Π. Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη για την περίοδο 2007-2013 συνοψίζεται στην ανάσχεση της απώλειας και στην προστασία της βιοποικιλότητας μέσω της επίτευξης και διατήρησης ικανοποιητικής κατάστασης των οικοτόπων και των πληθυσμών των απειλούμενων και κινδυνευόντων ειδών και περιοχών οικολογικού ενδιαφέροντος.

Βασικό στοιχείο του γενικού στόχου είναι η «Προστασία και διατήρηση απειλούμενων ειδών, χλωρίδας, πανίδας και οικοτόπων στην προστατευόμενη περιοχή του Φορέα Διαχείρισης».

Με βάση τα προηγούμενα, βασικό προϋπόθεση της προστασίας και διατήρησης των απειλούμενων ειδών χλωρίδας, πανίδας και οικοτόπων είναι η πλήρης γνώση της βιοποικιλότητας της κάθε ομάδας στην προστατευόμενη περιοχή του Φορέα Διαχείρισης. Στην περιοχή ευθύνης του Φορέα έχουν πραγματοποιηθεί δύο (2) μελέτες: α. Η Ειδική Περιβαλλοντική Μελέτη Όρους Πάρνωνα - Υγροτόπου Μουστού που εκπονήθηκε το 2000 με τίτλο "Πρόγραμμα αντιμετώπισης ειδικών περιβαλλοντικών προβλημάτων και συστήματος λειτουργίας και διαχείρισης του όρους Πάρνωνα - υγροτόπου Μουστού (Οικολογικό Πάρκο)", σύμφωνα με το κεφ. Δ' του Ν. 1650/86 (ΦΕΚ Α' 160) και του πίν. 4 της Κοινής Υπουργικής Απόφασης 69269/5387/1990 (ΦΕΚ Β' 678) και β. Η «Εκπόνηση προγράμματος παρακολούθησης της πανίδας της προστατευόμενης περιοχής Οικολογικού Πάρκου Πάρνωνα - Υγροτόπου Μουστού» πραγματοποιήθηκε το 2008, στα πλαίσια του Υποέργου 3 ««Εκπόνηση προγράμματος παρακολούθησης» του Έργου «Έργα διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής Όρους Πάρνωνα - Υγροτόπου Μουστού και λειτουργία ΦΔ», που χρηματοδοτήθηκε από το 3ο ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ" που συγχρηματοδοτήθηκε από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Π.Α.) και από εθνικούς πόρους.

Οι δύο μελέτες, αν και παραθέτουν στοιχεία πανιδικά και χλωριδικά, αυτά θεωρούνται ελλιπή (η πρώτη μελέτη δεν τεκμηριώνει την παρουσία των αναφερθέντων ειδών, ενώ η δεύτερη εστιάζει

κυρίως στην ορνιθοπανίδα). Συμπερασματικά, εκτός από την Τάξη των Πτηνών και σε πολύ μικρότερο βαθμό αυτής των ερπετών, είναι διαθέσιμα ελάχιστα έως και μηδενικά στοιχεία για άλλες ομάδες ζώων, αλλά και για τον χλωριδικό πλούτο και των πλούτο των οικοτόπων στην προστατευόμενη περιοχή.

Για τους προαναφερθέντες λόγους, και με σκοπό την καταγραφή και αξιολόγηση της βιοποικιλότητας των φυσικών βιοτόπων, προγραμματίστηκαν και σχεδιάστηκαν επισκέψεις πεδίου στην προστατευόμενη περιοχή του Φορέα Διαχείρισης. Οι επισκέψεις πεδίου περιελάμβαναν διαφορετικούς τύπους οικοτόπων της προστατευόμενης περιοχής, σε όλη σχεδόν την περιοχή αυτή.

Λειτουργίες έρευνας/ παρακολούθησης/ τεκμηρίωσης/ αξιολόγησης

Με βάση τον προηγούμενο προγραμματισμό, πραγματοποιήθηκε εργασία στην προστατευόμενη περιοχή του Φορέα Διαχείρισης. Οι εργασίες πεδίου επικεντρώθηκαν είτε σε καταγραφές της βιοποικιλότητας ομάδων, κυρίως ζώων, είτε είχε περισσότερο στοχευμένες δράσεις, π.χ. καταγραφή βιοποικιλότητας σπηλαίων. Οι δράσεις που σχετίζονται με την παρακολούθηση/τεκμηρίωση/αξιολόγηση αλλά και προστασία συχνά έγιναν με τη συνεργασία φορέων όπως με διεθνή ερευνητικά κέντρα για διευκόλυνση σε ερευνητές στην Π.Π., μη κυβερνητικές οργανώσεις (Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, WWF, ANIMA, Ορειβατικούς Συλλόγους, Honeyguide Holidays). Στα πλαίσια της συνεργασίας με ερευνητικά κέντρα και ιδρύματα, χορηγήθηκαν 4 άδειες επιστημονικής έρευνας σε ημεδαπούς και αλλοδαπούς ερευνητές για μελέτες και συλλογή δειγμάτων στην Π.Π.

Συγκεκριμένα έγιναν οι ακόλουθες δράσεις καταγραφής:

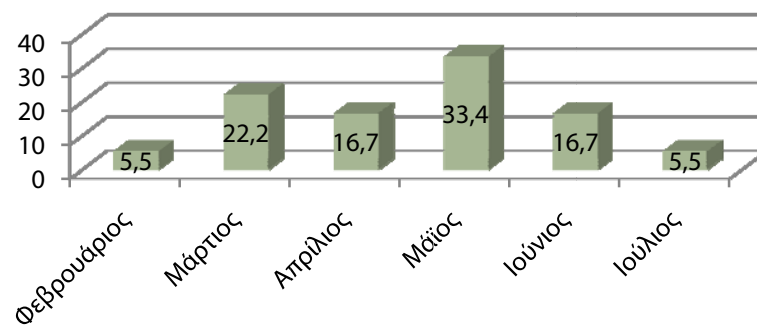
Καταγραφές προστατευόμενης περιοχής Φορέα Διαχείρισης

Η εργασία πεδίου για το 2012 πραγματοποιήθηκε μεταξύ 4 Φεβρουαρίου και 26 Ιουλίου. Πραγματοποιήθηκε εργασία πεδίου 18 ημέρες από τουλάχιστον ένα μέλος του Τμήματος. οι καταγραφές έγιναν σε 46 τοποθεσίες όπου και καταγράφηκαν 58 taxa και έγιναν με βάση την εύρεση ζωντανού δείγματος, νεκρού δείγματος ή βιοδηλωτικού ίχνους.

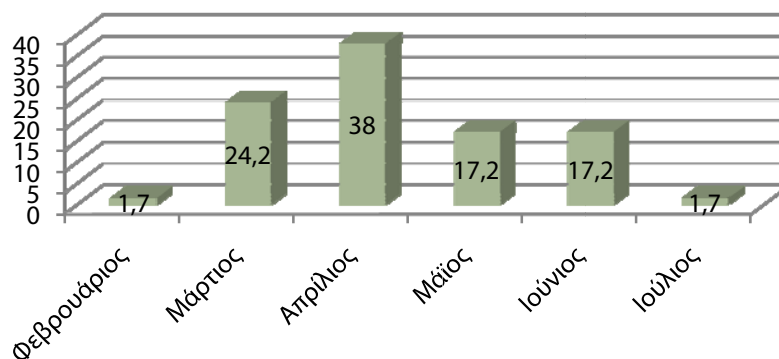
Άτομο του μοναδικού ευρωπαϊκού είδους βόα (*Eryx jaculus*) της Προστατευόμενης Περιοχής

Η εργασία πεδίου πραγματοποιήθηκε ημέρες με καλές καιρικές συνθήκες (κατά το δυνατό) για τη μεγιστοποίηση των πιθανοτήτων καταγραφής των πανιδικών δεδομένων. Η πλειονότητα της εργασίας έγινε την άνοιξη (Βλ. Εικόνα 1).

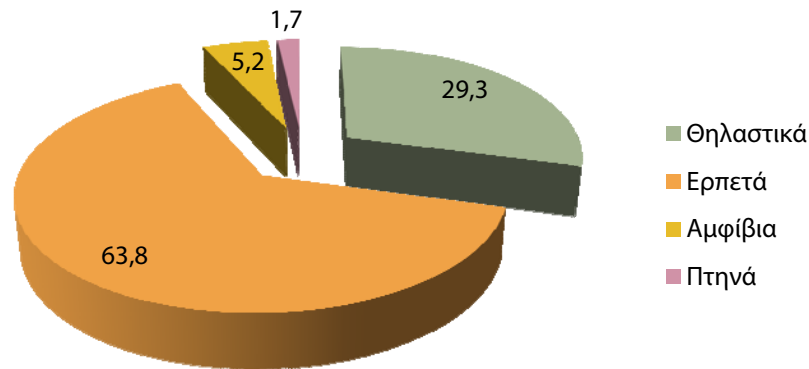
Εικ. 1: Το ποσοστό (%) των ημερήσιων εργασιών πεδίου ανά μήνα

Η επιτυχία πανιδικών καταγραφών σχετίζεται με την εποχή της εργασίας πεδίου. Για το λόγο αυτό, το μέγιστο των καταγραφών (38%) πραγματοποιήθηκε τον Απρίλιο, όπου και δαπανήθηκε περίπου το 17% των ημερήσιων εργασιών πεδίου (Βλ. Εικόνα 2).

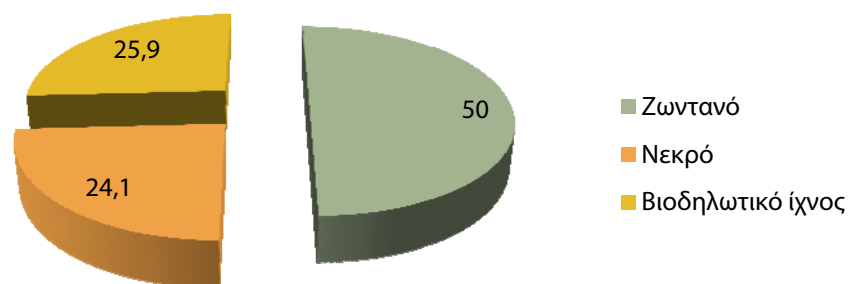
Εικ. 2: Το ποσοστό (%) των καταγραφών ανά μήνα

Οι περισσότερες καταγραφές, περίπου το 64% αφορούσαν ερπετά, ακολουθούμενα από τα θηλαστικά (29%) (Βλ. Εικόνα 3).

Εικ. 3: Το ποσοστό (%) των καταγραφών ανά ομάδα

Οι μισές καταγραφές της πανίδας έγιναν με βάση την παρουσία ζωντανού ατόμου, ενώ μια στις τέσσερις καταγραφές βασίστηκε σε βιοδηλωτικά ίχνη των ζώων και νεκρά άτομα (Βλ. Εικόνα 4).

Εικ. 4: Το ποσοστό (%) του είδους παρατήρησης των πανιδικών καταγραφών

Επιπλέον, πραγματοποιήθηκαν 6 ημέρες εργασίας πεδίου σε υγροτοπικές περιοχές της Π.Π. με επιστημονικό προσωπικό του Μουσείου Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας/ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΒΙΟΤΟΠΩΝ ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ στα πλαίσια του έργου «Επιστημονική αναγνώριση και αποτύπωση των επιμέρους μονάδων της λιμνοθάλασσας Μουστού και των λοιπών υγροτόπων του οικολογικού πάρκου και της ευρύτερης ζώνης του».

Τέλος, πραγματοποιήθηκαν 3 ημέρες εργασίας πεδίου με ομάδες ημεδαπών και αλλοδαπών επιστημόνων σε τοποθεσίες της Π.Π. με σκοπό επιστημονική έρευνα και συλλογή υλικού.

Ομάδα αλλοδαπών (Αυστραλός, Νεοζηλανδός, Αιγύπτιος και Σύριος) και Ελλήνων επιστημόνων σε εργασία πεδίου στην Προστατευόμενη Περιοχή

Καταγραφές πανίδας με αυτόματες φωτογραφικές μηχανές

Οι 4 αυτόματες φωτογραφικές μηχανές καταγραφής πανίδας που έγιναν δωρεά στο Φορέα από την ταξιδιωτική ομάδα HoneyGuide Holidays (Μεγ. Βρετανία), από τα μέσα Σεπτεμβρίου μέχρι και τα μέσα Δεκεμβρίου τοποθετήθηκαν σε 9 τοποθεσίες της Π.Π. Τα σημεία κάθε τοποθεσίας επιλέγονταν με βάση βιοδηλωτικά σημάδια θηλαστικών και με βάση την εμπειρία του επιστημονικού προσωπικού σε θέματα πανίδας. Οι μηχανές τοποθετήθηκαν για περίπου 180 24ωρα στις επιλεγμένες τοποθεσίες καταγραφής. Ανά τακτά χρονικά διαστήματα γινόταν έλεγχος των μηχανών για αλλαγή των μπαταριών και των καρτών μνήμης με τα καταγεγραμμένο υλικό (φωτογραφίες και βίντεο). Τα αποτελέσματα των καταγραφών χρησιμοποιήθηκαν για τη δημιουργία 4 βίντεο σχετικών με την πανίδα της Π.Π. (τσακάλι, βίδα, ασβός, άλλα πλάσματα) που χρησιμοποίησε το Τμήμα Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας για τις δράσεις πληροφόρησης του Φορέα.

Φωτογραφία ατόμου βίδρας (αριστερά) και τσακαλιού (δεξιά) από τις αυτόματες μηχανές καταγραφής πανίδας

Καταγραφές πτηνών Υγροτόπου Μουστού

Επιπροσθέτως της εργασίας πεδίου σε όλη την προστατευόμενη περιοχή του Φορέα Διαχείρισης, έγινε και στοχευμένη εργασία πεδίου στην περιοχή του Υγροτόπου Μουστού.

Ο υγρότοπος Μουστού, αν και είναι σχετικά μικρός, περιλαμβάνει μεγάλη ποικιλία επιμέρους υγροτοπικών ενδιαιτημάτων και απαντάται μια αξιόλογη ποικιλία ειδών πτηνών. Η ευρύτερη σημασία του για τα υδρόβια και παρυδάτια πουλιά αφορά στη χρήση του ως σταθμού ξεκούρασης και ανεφοδιασμού τους κατά τις μεταναστεύσεις, όντας ο μοναδικός αξιόλογος μεγέθους υγρότοπος στην ανατολική Πελοπόννησο και ο πρώτος που συναντούν προς βορρά τα μεταναστευτικά πουλιά που ακολουθούν τις ανατολικές ακτές της Ελλάδας. Επιπλέον, ορισμένα απειλούμενα είδη διατηρούν και κάποιους φωλιάζοντες πληθυσμούς.

Οι καταγραφές στον Υγρότοπο Μουστού του 2012 έγιναν κατά του φθινοπωρινούς μήνες και προς το χειμώνα προκειμένου να γίνει αναγνώριση των ειδών και της αφθονίας της ορνιθοπανίδας ώστε να είναι δυνατή η έναρξη των ξεναγήσεων επισκεπτών και μαθητών στον Υγροτόπου Μουστού και να είναι εφικτή η παρακολούθηση της ορνιθοπανίδας.

Καταγραφές πανίδας σπηλαίων προστατευόμενης περιοχής Φορέα Διαχείρισης

Τα σπήλαια είναι ιδιόμορφα, κλειστά και ευαίσθητα οικοσυστήματα. Για τη διάνοιξή τους χρειάστηκαν εκατομμύρια χρόνια και για τη δημιουργία του σπηλαιοδιάκοσμου τους εκατοντάδες χιλιάδες χρόνια επίσης. Η βιοποικιλότητα ενός οικοσυστήματος εξαρτάται κυρίως από και τις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ των ειδών, που συχνά έχει σαν αποτέλεσμα την επικράτηση μικρών απομονωμένων πληθυσμών ειδών που είναι περισσότερο ευαίσθητοι σε δημογραφικά και περιβαλλοντικά προβλήματα και είναι παγκοσμίως μοναδικοί (ενδημικά είδη).

Ειδικότερα για τα σπήλαια της περιοχής ευθύνης του Φορέα αλλά και για τα σπήλαια που βρίσκονται εκτός ευθύνης του Φορέα από σε γειτονικές περιοχές, το προσωπικό του Φορέα ξεκίνησε την καταγραφή και μελέτη τη βιοποικιλότητά τους, καθώς δεν έχουν μελετηθεί καθόλου μέχρι στιγμής και υπάρχουν επιστημονικά δεδομένα που πιθανολογούν για την ύπαρξη ειδών ενδημικών σε κάποια από αυτά. Μέσα στο 2011 έχουν καταγραφεί από το προσωπικό του Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης δεδομένα για τα ακόλουθα σπήλαια και καταβόθρες της περιοχής ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης: το σπήλαιο του Διονύσου στη Σίντζα, το σπήλαιο Μάνα στα Πούλιθρα, την καταβόθρα στα Πελετά και τη σπηλαιοκαταβόθρα Δέρσιος στην Παλαιόχωρα. Επιπλέον, μέσα στο 2012 έγιναν 3 επισκέψεις σε σπήλαια και καταβόθρες του δήμου Νότιας Κυνουρίας. Τα σπήλαια αυτά δεν έχουν ονομασία και δεν είναι ούτε γνωστά στον κόσμο ούτε εύκολα προσβάσιμα. Σε όλες τις περιπτώσεις έγιναν πανιδικές καταγραφές και συλλέχθηκαν από 2 άτομα σπηλαιόβιων ορθοπτέρων του γένους *Dolichopoda*, γένος με μεγάλο ποσοστό ενδημισμού σε σπήλαια του Ελλαδικού χώρου που έχουν καταγραφεί και μελετηθεί. Τα δείγματα διατηρούνται σε απόλυτη αιθανόλη για περαιτέρω επιστημονική μελέτη από ερευνητές που θα συνεργαστούν με το Φορέα Διαχείρισης.

Το εσωτερικό σπηλαίου σε περιοχή της Νότιας Κυνουρίας

Δημιουργία/συντήρηση σχετικών βάσεων δεδομένων και βιβλιοθήκης.

Τα δεδομένα της εργασίας πεδίου καταγράφηκαν σε φύλλα εργασίας EXCEL με στοιχεία ημερομηνίας παρατήρησης/συλλογής, ακριβής τοποθεσίας παρατήρησης/συλλογής (με χρήση συσκευής καταγραφής γεωγραφικού στίγματος), η επιστημονική ονομασία του καταγεγραμμένου είδους, ο αριθμός των παρατηρηθέντων ατόμων, καθώς και ο τύπος του ευρήματος καταγραφής. Δεδομένου ότι η ζωογεωγραφία της προστατευόμενης περιοχής του ΦΔ είναι πολύ λίγο γνωστή, σε περιπτώσεις που τα νεκρά ζωικά ευρήματα (των αμφιβίων και κυρίως των ερπετών) ήταν σε καλή κατάσταση, αυτά συλλέχθηκαν, αποθηκεύτηκαν σε κατάλληλες συνθήκες για να επεξεργαστούν κατάλληλα και να συμπεριληφθούν στη δημιουργηθείσα «Συλλογή Μουσειακών Δειγμάτων Ερπετών-Αμφιβίων της Προστατευόμενης Περιοχής του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα-Υγροτόπου Μουστού».

Μέσα στο 2011 συλλέχθηκαν περίπου 35 δείγματα ερπετών. Η συλλογή του 2012 μεγάλωσε τον αριθμό της συλλογής ερπετών σε 56 δείγματα. Το προσωπικό του Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης χρησιμοποίησε το υλικό αυτό και μετά από επεξεργασία το ετοίμασε για τη «Συλλογή Ερπετών του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωννα-Υγροτόπου Μουστού» που δημιουργήθηκε με το υλικό της περιοχής ευθύνης του Φορέα. Η συλλογή αυτή χρησιμοποιήθηκε από το Τμήμα Ενημέρωσης και Ευαισθητοποίησης σε παρουσιάσεις σε μαθητές σχολείων και επισκέψεις μαθητών στο Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους για την κατανόηση της βιοποικιλότητας της προστατευόμενης περιοχής.

Επιπλέον, γίνεται συλλογή ιστών από νεκρά άτομα τσακαλιού που βρίσκονται σκοτωμένα στην Π.Π. Το τσακάλι αποτελεί το μεγαλύτερο επίγειο θηρευτή της Πελοποννήσου, επιτελεί ένα πολύ σημαντικό οικολογικό ρόλο στα οικοσυστήματα των περιοχών που διαβιεί, είναι πλέον απειλούμενο είδος εξαιτίας τις προκατάληψης του ανθρώπου εναντίον του. Οι περιοχές που εξαπλώνεται είναι απομακρυσμένες μεταξύ τους, χωρίς διόδους επικοινωνίας και δυνατότητα «ανάμιξης των γενετικών δεξαμενών» των υποπληθυσμών του. Η συλλογή και διατήρηση των ιστών σε καθαρή αιθανόλη μπορεί να βοηθήσει μελλοντικές γενετικές μελέτες της δημογραφικής δομής του πληθυσμού του τσακαλιού στον υγρότοπο του Μουστού ώστε να προταθούν μέτρα για την επιβίωσή του.

Σε συνέχεια των «διασώσεων» ειδών της άγριας πανίδας της Προστατευόμενης Περιοχής που πραγματοποιήθηκαν μέσα στο 2011, (διάσωση θαλάσσιας χελώνας ***Caretta caretta*** λευκού πελαργού ***Ciconia ciconia***, τσαχτοτσικινιά ***Ardea cinerea*** και γερακίνας ***Buteo buteo***), το Τμήμα κατέγραψε τρεις ακόμα διασώσεις στο ενεργητικό του σε συνεργασία με άτομα άλλων Τμημάτων. Συγκεκριμένα, συλλήφθηκαν και, αφού δέχθηκαν τις πρώτες βοήθειες, αποστάλθηκαν στο Σύλλογο Προστασίας και Περίθαλψης Άγριας Ζωής (ANIMA) για πλήρη ανάρρωση τα ακόλουθα: ένα μικρό αρσενικό τσακάλι (***Canis aureus***) από την περιοχή του Υγροτόπου Μουστού το οποίο ήταν τραυματισμένο από δαγκώματα μεγαλύτερων τσακαλιών, ένας τραυματισμένος μπούφος (***Bubo bubo***) από το Λεωνίδιο και ένα τραυματισμένο στα φτερά ξεφτέρι (***Accipiter nisus***) από την περιοχή του Άστρους.

Επιστημονική αναγνώριση και αποτύπωση των επιμέρους μονάδων της λιμνοθάλασσας Μουστού και των λοιπών υγροτόπων του οικολογικού πάρκου και της ευρύτερης ζώνης του.

Το έργο αφορά στο υγροτοπικό σύμπλεγμα της Λιμνοθάλασσας Μουστού και των λοιπών υγροτόπων (Έλος Κάτω Βερβένων ή Γλυφάδα ή Μπαταρόλα, Έλος Φωκιανού) της προστατευόμενης περιοχής Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού και της ευρύτερης παράκτιας ζώνης του. Η υλοποίησή του πραγματοποιήθηκε από το Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας/ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΟΤΟΠΩΝ ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ κυρίως μέσα στο 2012 (περίοδος υλοποίησης: 14 μήνες, από 18.11.2011 – 17.1.2013) με προϋπολογισμό εξήντα χιλιάδες (60.000,00) ευρώ, και συμβασιοποιημένο ποσό πενήντα επτά χιλιάδες (57.000,00€) ευρώ, συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α.

Σκοπός του έργου είναι η επιστημονική τεκμηρίωση των ορίων του υγροτοπικού συμπλέγματος και η διατύπωση προτεραιοτήτων για τη διατήρηση των υγροτοπικών λειτουργιών και αξιών του.

Για την επίτευξη του σκοπού πραγματοποιήθηκαν οι ακόλουθες εργασίες:

- Λεπτομερής φυτοκοινωνιολογική έρευνα.
- Επιστημονική αναγνώριση των ορίων προς τη χέρσο και των ορίων των επιμέρους μονάδων.
- Αξιολόγηση λειτουργιών και αξιών.
- Παροχή επιστημονικών συμβουλών και γνωμών σχετικά με κατευθυντήριες γραμμές και προτεραιότητες για τη διατήρηση του υγροτοπικού συμπλέγματος.
- Κατάρτιση/επιμόρφωση προσωπικού.

Τα παραδοτέα του έργου είναι:

- Έκθεση αποτελεσμάτων των εργασιών που εκτελέστηκαν κατά το 1ο επτάμηνο υλοποίησης του έργου.
- Έκθεση με τίτλο «Φυτοκοινωνιολογική έρευνα του υγροτοπικού συμπλέγματος του Οικολογικού Πάρκου Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού και της ευρύτερης περιοχής του», συνοδευόμενη από χάρτη ή χάρτες τύπων οικοτόπων σε κλίμακα κατ' ελάχιστον 1:5.000.
- Έκθεση με τίτλο «Επιστημονική αναγνώριση των ορίων του υγροτοπικού συμπλέγματος του Οικολογικού Πάρκου Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού και της ευρύτερης περιοχής του» συνοδευόμενη από χάρτες ορίων του υγροτοπικού συμπλέγματος, επιμέρους υγροτοπικών μονάδων, χρήσεων/καλύψεων γης και αλλαγών.
- Έκθεση με τίτλο «Λειτουργίες και Αξίες του υγροτοπικού συμπλέγματος του Οικολογικού Πάρκου Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού και της ευρύτερης περιοχής του».

- Έκθεση με τίτλο «Έκθεση πεπραγμένων σε θέματα συνεργασίας με τον Φορέα Διαχείρισης επί κατευθύνσεων και προτεραιοτήτων ως προς τη διατήρηση του υδροτοπικού συμπλέγματος του Οικολογικού Πάρκου Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού και της ευρύτερης περιοχής του».
- Τα υφιστάμενα δεδομένα και τα πρωτογενή δεδομένα της εργασίας πεδίου καταχωρημένα σε πίνακες κατάλληλης δομής και μορφής.
- Τα διανυσματικά δεδομένα σε μορφή shape files.
- Εκπαιδευτικό υλικό και αποτελέσματα προγράμματος κατάρτισης.

Με την λήξη του έργου θα υποβληθούν οι ακόλουθοι χάρτες:

- α) Όρια υδροτοπικού συμπλέγματος προς τη χέρσο, επιμέρους υδροτοπικές μονάδες, χρήσεις/ κάλυψη γης στη χέρσο (περιφερειακή ζώνη 200 μ) σε κλίμακα 1:5000, για το τρέχον έτος
- β) Επιμέρους υδροτοπικές μονάδες του υδροτοπικού συμπλέγματος και χρήσεις/ κάλυψη γης στη χέρσο (περιφερειακή ζώνη 200 μ) σε κλίμακα 1:5000, περίπου 10 έτη πριν
- γ) Χρήσεις/ κάλυψη γης και υδροτοπικοί τύποι Ραμσαρ του συνόλου της περιοχής μελέτης σε κλίμακα 1:25000 για το τρέχον έτος.
- δ) Χρήσεις/ κάλυψη γης και υδροτοπικοί τύποι Ραμσαρ του συνόλου της περιοχής μελέτης σε κλίμακα 1:25000 για περίπου 10 έτη πριν.
- ε) Χρήσεις/ κάλυψη γης του συνόλου της περιοχής μελέτης σε κλίμακα από 1:25000 έως και 1:50000 για περίπου 30 έτη.
- στ) Χάρτης αλλαγών για περίοδο 10 ετών του υδροτοπικού συμπλέγματος σε κλίμακα 1:5000.
- ζ) Χάρτης αλλαγών για περίοδο 10 ετών του συνόλου της περιοχής σε κλίμακα 1:25000.
- η) Χάρτης αλλαγών για περίοδο 30 ετών του συνόλου της περιοχής σε κλίμακα από 1:25000 έως και 1:50000.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι δράσεις της παρακολούθησης έχουν δύο κατευθύνσεις: α) δράσεις που πραγματοποιούνται από το προσωπικό του Φορέα, και β) δράσεις που θα πραγματοποιηθούν από αναδόχους του Διεθνούς Διαγωνισμού Παρακολούθησης, υπό την εποπτεία του προσωπικού του Φορέα,.

Στην πρώτη περίπτωση, το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης, αξιοποιώντας τόσο τη γνώση του επιστημονικού προσωπικού του όσο και τον διαθέσιμο εξοπλισμό που διαθέτει πλέον ο Φορέας μέσω των προμηθειών που πραγματοποιήθηκαν μέσα στο 2011 και 2012, καταγράφει δεδομένα από την Προστατευόμενη Περιοχή τα οποία - στις περιπτώσεις που αυτό είναι δυνατό - συνοδεύονται και από την αντίστοιχη φωτογραφική τεκμηρίωση. Οι καταγραφές αφορούν στην πλειονότητά τους πανιδικά δεδομένα και κυρίως καταγραφές ορνιθοπανίδας και ερπετοπανίδας. Η ευκολία αναγνώρισης και ανεύρεσης των ζωικών ομάδων των πτηνών και των ερπετών συμβάλλουν στην αυξανόμενη γνώση της ζωογεωγραφίας τους στην περιοχή ευθύνης του Φορέα.

Στη δεύτερη περίπτωση, η μεγάλη καθυστέρηση της έγκρισης και δημοσίευσης του Διεθνούς Διαγωνισμού Παρακολούθησης του Φορέα, που περιλαμβάνει παροχή υπηρεσιών παρακολούθησης από αναδόχους στα αντικείμενα των τύπων οικοτόπων, πανίδας και χλωρίδας (συνολικά 8 9 υπηρεσίες) έχει αναβάλει κατά πολύ την έναρξη του προγράμματος

παρακολούθησης. Περαιτέρω καθυστέρηση θα σήμαινε και την ουσιαστική επιστημονική απαξίωση του εν λόγω προγράμματος, καθώς - με δεδομένη τη λήξη μέχρι τον Οκτώβριο του 2013 - θα υπάρχει διάστημα παρακολούθησης μικρότερο των τριών (3) χρόνων, το οποίο και θεωρείται επιστημονικά οριακά επαρκές για την διεξαγωγή παρακολούθησης. Ειδικά για την Προστατευόμενη Περιοχή του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού που έχουν γίνει λίγες καταγραφές και κυρίως σχετικές με την ορνιθοπανίδα της περιοχής, αυτό θα σήμαινε και μη ολοκληρωμένη καταγραφή όλης της βιοποικιλότητας της περιοχής και κατ' επέκταση και μη σωστή διαχείριση, προστασία και διατήρηση του μοναδικού πανιδικού και χλωριδικού κεφαλαίου της.

Κεφάλαιο 5

ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ - ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗ

ΠΕ2

Αναλυτικά το προσωπικό του τμήματος πληροφόρησης, εκπαίδευσης και δημοσιότητας περιλαμβάνει:

- Υπεύθυνος τμήματος πληροφόρησης, εκπαίδευσης και δημοσιότητας: ΠΕ Περιβαλλοντολόγος³
- Υπεύθυνος δημοσίων σχέσεων & Κέντρου πληροφόρησης Άστρους: ΤΕ Ξεναγός
- Υπεύθυνοι κέντρων πληροφόρησης Αγίου Πέτρου & Καστάνιτσας: δύο (2) ΔΕ Ξεναγοί

Αρμοδιότητες τμήματος Πληροφόρησης Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας

Σύμφωνα με το Ν. 2742/1999

Στις αρμοδιότητες του τμήματος πληροφόρησης, εκπαίδευσης και δημοσιότητας των φορέων διαχείρισης σύμφωνα με τις παρ. 7 & 8 του άρθρου 15 του Ν. 2742/99 «Χωροταξικός Σχεδιασμός και Αειφόρος Ανάπτυξη» περιλαμβάνονται:

- Η ενημέρωση, εκπαίδευση και κατάρτιση του πληθυσμού σε θέματα αναγόμενα στις αρμοδιότητες και σκοπούς των φορέων διαχείρισης, καθώς και στην προστασία της περιοχής ευθύνης τους. Στο πλαίσιο αυτό, οι φορείς διαχείρισης μπορούν να ιδρύουν κέντρα πληροφόρησης στην έδρα των προστατευόμενων αντικειμένων, να διοργανώνουν προγράμματα κατάρτισης και επιμόρφωσης σε συνεργασία με άλλους αρμόδιους δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, καθώς και συνέδρια, ημερίδες, επιμορφωτικά σεμινάρια και άλλες ενημερωτικές εκδηλώσεις για την προβολή των στόχων και των επιτευγμάτων της διαχείρισης και να αναλαμβάνουν σχετική εκδοτική δραστηριότητα έντυπης ή και ηλεκτρονικής μορφής.
- Η προώθηση, υποστήριξη, οργάνωση και εφαρμογή οικοτουριστικών προγραμμάτων, η έκδοση αδειών ξενάγησης και η χορήγηση αδειών επιστημονικής έρευνας και τεχνικών δοκιμών και αναλύσεων εντός των ορίων των προστατευόμενων αντικειμένων, σύμφωνα με τους ειδικούς όρους και προϋποθέσεις που καθορίζονται στην ΚΥΑ οριοθέτησης και στον κανονισμό διοίκησης και λειτουργίας της προστατευόμενης περιοχής.

Αναγκαιότητα των δράσεων ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης

Η περιβαλλοντική ενημέρωση του τοπικού πληθυσμού αλλά και των επισκεπτών της περιοχής σε θέματα που συνδέονται με την προστασία του φυσικού πλούτου της προστατευόμενης περιοχής, αποτελεί ένα βασικό εργαλείο για αλλαγή της αντίληψης που βλέπει τον άνθρωπο ως απόλυτο κυρίαρχο και διαμόρφωση νέων ηθικών αξιών του ανθρώπου σε σχέση με το περιβάλλον. Η αναγκαιότητα των δράσεων αυτών έγκειται στην κατανόηση του κοινά αποδεκτού πορίσματος ότι ο άνθρωπος αποτελεί μέρος της φύσης, και επομένως πρέπει να σέβεται τη φύση και να μεριμνά για την αρμονική συμβίωσή του με αυτήν. Έχοντας ως στόχο την παραπάνω αρχή, το τμήμα πληροφόρησης προσελκύει επισκέπτες στην προστατευόμενη περιοχή, τους πληροφορεί για τις

³ Το ίδιο άτομο απασχολείται και στο γραφείο διοικητικών υπηρεσιών με την ιδιότητα της υπευθύνου γραφείου

αξίες και τις φυσικές λειτουργίες της περιοχής και τους καθοδηγεί ώστε να γνωρίσουν από κοντά τον Πάρνωνα χωρίς να βλάψουν τα ευαίσθητα φυσικά οικοσυστήματα της προστατευόμενης περιοχής.

Υλοποιηθείσες δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης

Το περιεχόμενο του παρόντος κειμένου αποτελεί την αποτύπωση των υλοποιημένων δράσεων και ενεργειών του τμήματος πληροφόρησης, εκπαίδευσης και δημοσιότητας κατά το έτος 2012, για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του τοπικού πληθυσμού, των επισκεπτών της περιοχής και της κοινωνίας γενικότερα. Κατά το έτος 2012 το προσωπικό του τμήματος πληροφόρησης, έχοντας ως εφόδια τη γνώση και την εμπειρία που αποκόμισε από την περσινή χρονιά, προέβη σε υλοποίηση ποικίλων δράσεων ευαισθητοποίησης του κοινού μέσω κατάλληλα προγραμματισμένων ενεργειών προβολής και ενημέρωσης. Η στρατηγική που ακολουθήθηκε, βασίστηκε στο εγκεκριμένο Σχέδιο Δράσης που εκπονήθηκε το 2011, έχοντας ως επιδίωξη την προώθηση των δράσεων ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης που εντάσσονται στην πράξη με τίτλο: «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» του Επιχειρησιακού Προγράμματος «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 2007-2013». Αντικείμενο υλοποίησης του σχεδίου ήταν:

- η προσέλκυση και γνωριμία της κοινωνίας με την προστατευόμενη περιοχή μέσω της διαρκούς προβολής της και των δράσεων του φορέα διαχείρισης σε αυτήν (αποστολή δελτίων τύπου, παροχή πληροφοριών μέσω συνεντεύξεων σε δημοσιογράφους, τήρηση σελίδας στο facebook και κανάλι στο youtube κ.ά.).
- η διοργάνωση δράσεων ευαισθητοποίησης σε ημέρες με παγκόσμιο περιβαλλοντικό ενδιαφέρον και σε τοπικές γιορτές οικισμών που βρίσκονται εντός των ορίων του φορέα.
- η ενημέρωση – ευαισθητοποίηση της κοινωνίας για την αξία της προστατευόμενης περιοχής μέσω της υλοποίησης ξεναγήσεων, της παραγωγής φυλλαδίων και λοιπού πληροφοριακού υλικού, της κατασκευής πινακίδων, της παραγωγής και μετάδοσης τηλεοπτικών και ραδιοφωνικών μηνυμάτων, της παραγωγής ταινιών.
- η οργάνωση δράσεων κατάρτισης – επιμόρφωσης του προσωπικού του φορέα
- η διοργάνωση ημερίδων
- η συμμετοχή και η υποστήριξη της συμμετοχής του προσωπικού του φορέα σε συνέδρια

Δράσεις δημοσιότητας και ενημέρωσης

Έντυπο πληροφοριακό υλικό

Για την ενίσχυση της ενημέρωσης, πληροφόρησης και ευαισθητοποίησης του τοπικού πληθυσμού, των επισκεπτών της περιοχής και της κοινωνίας γενικότερα, σχετικά με: α) την αναγκαιότητα της ορθολογικής διαχείρισης της βιοποικιλότητας της προστατευόμενης περιοχής και β) την ανάδειξη της οικολογικής, ιστορικής - πολιτιστικής αξίας της, το τμήμα πληροφόρησης προέβη στην σύνταξη προκήρυξης ανοιχτού διαγωνισμού με θέμα: «Παραγωγής εντύπων και υλικών ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης». Η προκήρυξη έχει σταλεί στην Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΕΠΠΕΡΑΑ για έγκριση. Μετά την έγκρισή της, θα ακολουθήσουν όλες οι απαραίτητες ενέργειες για την επιλογή του Αναδόχου που θα αναλάβει τις παρακάτω υπηρεσίες:

- Παραγωγή οικοτουριστικού οδηγού «προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού»
- Παραγωγή Βιβλίου με τίτλο "Το Αλφαβητάρι του Πάρνωνα"
- Παραγωγή Φυλλαδίου με τα μέτρα προστασίας «προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού»

- Παραγωγή Οδηγού χλωρίδας «προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού»
 - Παραγωγή Χάρτη «προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού»
 - Παραγωγή ενημερωτικού εγχειρίδιου με τίτλο «Προστατευόμενη Περιοχή Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού»
 - Παραγωγή Φυλλαδίου ενημέρωσης-ευαισθητοποίησης για τους κατοίκους της προστατευόμενης περιοχής Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού
 - Παραγωγή 5 ετήσιων εκθέσεων αξιολόγησης
 - Παραγωγή υλικού προώθησης και προβολής
- Η υπηρεσία βρίσκεται σε εξέλιξη.

Πληροφοριακές πινακίδες & πίνακες

Στο πλαίσιο υποστήριξης των δράσεων ενημέρωσης του κοινού, το τμήμα έχει εκπονήσει και προβεί σε όλες τις απαραίτητες διαδικασίες για την ανάθεση της έργου «Προμήθεια, μεταφορά και εγκατάσταση πληροφοριακών πινακίδων και πινάκων εντός της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα – υγροτόπου Μουστού» (συγγραφή και δημοσίευση προκήρυξης, αξιολόγηση προσφορών και κατακύρωση τελικού αναδόχου).

Παραδοτέο αντικείμενο του έργου είναι η προμήθεια και τοποθέτηση:

- δέκα (10) πινακίδων κατεύθυνσης σε επιλεγμένες θέσεις που θα οδηγούν στα Κέντρα Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης της Προστατευόμενης Περιοχής,
 - μίας (1) ενημερωτικής πινακίδας μπροστά από το Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Αγίου Πέτρου,
 - έξι (6) πινάκων ανάρτησης δημοσιεύσεων του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού,
 - τριάντα (30) πινακίδων οριοθέτησης,
 - είκοσι (20) πινακίδων απαγόρευσης εντός της προστατευόμενης περιοχής Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού
 - πέντε (5) πινακίδων επεξήγησης θέας των Περιοχών Απολύτου Προστασίας του όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού
 - δεκαπέντε (15) πινακίδων επεξήγησης θέας των Περιοχών Απόλυτης Προστασίας του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού
 - δεκαπέντε (15) εξειδικευμένων πινακίδων ενημέρωσης (Πινακίδων Ερμηνείας Περιβάλλοντος)
- Βρισκόμαστε στην υλοποίηση της 1^{ου} σταδίου του έργου που αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί μέχρι τις 31/7/2013. Το συνολικό έργο πρόκειται να ολοκληρωθεί και παραδοθεί έως τις 31/12/2013.

Ξεναγήσεις επισκεπτών

Στα τρία κέντρα περιβαλλοντικής ενημέρωσης του φορέα διαχείρισης (Άστρους, Αγίου Πέτρου & Καστάνισας) υλοποιούνται προγράμματα ξενάγησης και είναι επισκέψιμα εργάσιμες ημέρες, αλλά και σαββατοκύριακα και αργίες κατόπιν ραντεβού, για απλές επισκέψεις ή επισκέψεις ομάδων. Οι επισκέψεις πραγματοποιούνται χωρίς καμία οικονομική επιβάρυνση και διαμορφώνονται ανάλογα με τις ηλικίες και τα ενδιαφέροντα των ομάδων.

Για την αποτύπωση και τη καταγραφή των επισκεπτών τηρείται ειδικό ηλεκτρονικό αρχείο (βιβλίο επισκεπτών) σε

κάθε κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης. Τα κέντρα κατά τη διάρκεια του έτους 2012 δέχθηκαν συνολικά **πάνω από 4.000 επισκέπτες** (μεμονωμένους και ομάδες) οι οποίοι ξεναγήθηκαν στους ειδικά διαμορφωμένους χώρους τους.

Πέραν των μεμονωμένων επισκεπτών και των μαθητών, παρακάτω παρουσιάζονται οι προγραμματισμένες επισκέψεις που πραγματοποιήθηκαν από ομάδες εντός της προστατευόμενης περιοχής κατά τη διάρκεια του έτους και αφορούσαν α) ξεναγήσεις στα κέντρα ενημέρωσης, β) περιηγήσεις στην προστατευόμενη περιοχή, ή γ) ξεναγήση σε κάποιο κέντρο ενημέρωσης και στη συνέχεια επίσκεψη στο πεδίο για παρατήρηση και γνωριμία με τη φύση:

- Στις 29/01/2012 η ομάδα του συλλόγου πεζοπόρων Τυρού επισκέφθηκε τον υγρότοπο Μουστού στο πλαίσιο πεζοπορίας που διοργάνωσε πραγματοποιώντας κυκλική διαδρομή εντός της προστατευμένης περιοχής του υγροτόπου Μουστού, όπου στο τέλος τους παρασχέθηκε ξεναγήση από το προσωπικό.
- Στις 28/04/2012 και στις 02/05/2012, γκρουπ 16 φυσιολατρών από την Αγγλία, επισκέφτηκε και ξεναγήθηκε στο ΚΠΕ Καστάνισσας, καθώς και στην προστατευόμενη περιοχή του υγροτόπου Μουστού.
- Στις 28/04/2012 εκπρόσωποι από τρεις αναπτυξιακές εταιρείες – δικαιούχοι του τοπικού προγράμματος Leader – επισκέφτηκαν την περιοχή συστάδας δρυπώδους άρκευθου (*Juniperus drupaceae*) μονής Μαλεβής και το κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Αγίου Πέτρου, καθώς και τον υγρότοπο Μουστού και το κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Άστρους. Η επίσκεψη πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο της διακρατικής συνεργασίας με τίτλο «PARKS PROTECTION II - Management, Protection and Economic Development of protected areas» στην οποία συμμετέχει ως τρίτος εταίρος η αναπτυξιακή εταιρεία Πάρνωννα. Στο κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Άστρους πραγματοποιήθηκε ειδική θεματική παρουσίαση με στόχο την ενημέρωση των δύο διακρατικών εταίρων από τη Λετονία και την Αγγλία γύρω από τον ρόλο, τις αρμοδιότητες και τη δράση του φορέα διαχείρισης αλλά και σχετικά με τη θεσμοθέτηση της προστατευόμενης περιοχής και το καθεστώς προστασίας της.
- Στις 07/10/2012 πεζοπόροι από τον όμιλο φίλων ακτής επισκέφθηκαν το κέντρο ενημέρωσης Καστάνισσας. Στην συνέχεια οι πεζοπόροι περπάτησαν το σηματοδοτημένο μονοπάτι που ενώνει την Καστάνισσα με τον Πραστό.

Ξεναγήσεις μαθητών & φοιτητών

Η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση των μαθητών για την προστασία του περιβάλλοντος και ιδιαίτερα για την προστατευόμενη περιοχή του όρους Πάρνωννα και υγροτόπου Μουστού αποτελεί μία από τις βασικές προτεραιότητες του φορέα διαχείρισης. Για τον λόγο αυτό ο φορέας διαχείρισης πραγματοποίησε ξεναγήσεις σχολείων, τόσο στα κέντρα περιβαλλοντικής ενημέρωσης, όσο και στο πεδίο της προστατευόμενης περιοχής. Στις

εκπαιδευτικές περιβαλλοντικές επισκέψεις των σχολείων που πραγματοποιήθηκαν, παράλληλα με την επίσκεψη των μαθητών στα κέντρα πληροφόρησης, υλοποιούνταν αρκετά συχνά εκπαιδευτικές δραστηριότητες στη φύση όπως πεζοπορία μικρής κλίμακας σε επιλεγμένα περιβαλλοντικά μονοπάτια και παρατήρηση της άγριας ορνιθοπανίδας.

Ο αριθμός των μαθητών και των συνοδών εκπαιδευτικών που ξεναγήθηκαν, κατά τη διάρκεια του έτους, τα κέντρα περιβαλλοντικής ενημέρωσης και περιηγήθηκαν εντός της προστατευόμενης περιοχής, ήταν περίπου **1.546 άτομα**. Σε κάθε ένα από τα 3 κέντρα περιβαλλοντικής ενημέρωσης υπάρχουν εκθέσεις ερμηνείας περιβάλλοντος, όπου εκεί οι μαθητές ενημερώθηκαν και συζήτησαν με τους ξεναγούς για το ρόλο και τις αρμοδιότητες του φορέα διαχείρισης, την πλούσια πανίδα, χλωρίδα και τους σημαντικούς τύπους οικοτόπων της προστατευόμενης περιοχής, καθώς και για το καθεστώς προστασίας που επικρατεί στην περιοχή και είναι αναγκαίο για την ορθή διαχείριση των σημαντικών στοιχείων της. Κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Άστρους: Ενημερώθηκαν για τον υγρότοπο Μουστού ο οποίος αποτελεί τον μεγαλύτερο σε μέγεθος, αλλά και πιο αξιόλογο υγρότοπο στην ανατολική πλευρά της Πελοποννήσου και για τον σημαντικό ρόλο, την αξία και τις λειτουργίες του αναφορικά με τη χρήση του ως σταθμός ξεκούρασης και ανεφοδιασμού των πουλιών κατά τις μεταναστεύσεις. Επίσης, οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να μεταβούν στον υγρότοπο του Μουστού και να παρακολουθήσουν την άγρια ορνιθοπανίδα με τη βοήθεια και την καθοδήγηση του εξειδικευμένου προσωπικού του φορέα διαχείρισης, τη χρήση έντυπων οδηγιών παρατήρησης πουλιών και κατάλληλου εξοπλισμού παρακολούθησης (κιάλια και τηλεσκόπιο). Η ξενάγηση, εφόσον οι καιρικές συνθήκες το επέτρεπαν, συνδυαζόταν με πεζοπορία στο περιβαλλοντικό μονοπάτι του Μουστού.

Κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Αγίου Πέτρου: Ενημερώθηκαν για τη μεγάλη οικολογική και επιστημονική αξία του δάσους με δρυώδη άρκευθο στην περιοχή της μονής Μαλεβής πλησίον του Αγίου Πέτρου όπου μία έκταση 740 στρ. σύμφωνα με το ΦΕΚ 121Δ/1980 έχει κηρυχθεί «Διατηρητέο μνημείο της φύσης». Οι μαθητές γνώρισαν μέσα από την ξενάγηση τα σπάνια και ενδημικά φυτά του Πάρνωννα, τους οικοτόπους και την προστατευόμενη πανίδα της περιοχής καθώς και τους ενδιαφέροντες γεωλογικούς σχηματισμούς που είναι ιδιαίτερο χαρακτηριστικό γνώρισμα της περιοχής. Η ξενάγηση, εφόσον οι καιρικές συνθήκες το επέτρεπαν, συνδυαζόταν με πεζοπορία στο περιβαλλοντικό μονοπάτι που βρίσκεται μέσα στο δάσος του δρυώδη άρκευθου.

Κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Καστάνιτσας: Ενημερώθηκαν για τη μακρόχρονη παρουσία του ανθρώπου στον Πάρνωννα, την καλή προσαρμογή του στις τοπικές συνθήκες και την επίδρασή του στα φυτά και τα ζώα, καθώς την ανάγκη διατήρησης της φυσικής και της πολιτιστικής κληρονομιάς του Πάρνωννα., πληροφορήθηκαν για βασικές οικολογικές και βιολογικές έννοιες και στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος της περιοχής. Η ξενάγηση, εφόσον οι καιρικές συνθήκες το επέτρεπαν, συνδυαζόταν με μια βόλτα μέσα στον οικισμό της Καστάνιτσας που έχει χαρακτηριστεί: α) τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους & β) παραδοσιακός – διατηρητέος οικισμός με ιδιαίτερη φυσική και αρχιτεκτονική ομορφιά (επισκέψιμο σημείο: ο πύργος του Καψάμπελη).

Οι ξεναγήσεις ολοκληρώνονταν με τη διανομή πληροφοριακού υλικού για την προστατευόμενη περιοχή και εποικοδομητική συζήτηση μεταξύ των μαθητών, των εκπαιδευτικών και των ξεναγών.

Συνοπτικά, οι επισκέψεις στην προστατευόμενη περιοχή των σχολικών ομάδων στο πλαίσιο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης κατά το έτος 2012 είναι οι ακόλουθες:

- Στις 19/01/2012 επίσκεψη – ξενάγηση Γυμνασίου Λεωνιδίου στον Υγρότοπο Μουστού.
- Στις 7/2/2012 επίσκεψη – ξενάγηση Δημοτικού σχολείου Κιβερίου στον υγρότοπο Μουστού και στο κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Άστρους.
- Στις 16/02/2012 επίσκεψη – ξενάγηση της Γ' και Δ' τάξης του 2ου Δημοτικού σχολείου Ναυπλίου στο κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Άστρους και στον υγρότοπο Μουστού.

- Στις 20/02/2012 επίσκεψη – ξενάγηση της Β΄ τάξης του 11ου & 12ου Δημοτικού σχολείου Τρίπολης στον υγρότοπο Μουστού.
- Στις 24/02/2012 επίσκεψη – ξενάγηση της Γ΄ τάξης του 15ου γυμνασίου Πάτρας στον υγρότοπο Μουστού.
- Στις 05/03/2012 επίσκεψη – ξενάγηση της Ε΄ και ΣΤ΄ τάξης του 2ου Δημοτικού σχολείου Ναυπλίου στον υγρότοπο Μουστού και στο κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Άστρους.
- Στις 05/03/2012 επίσκεψη – ξενάγηση της Γ΄ τάξης του 1ου Γυμνασίου Τρίπολης στον υγρότοπο Μουστού.
- Στις 07/03/2012 επίσκεψη – ξενάγηση Δημοτικού σχολείου Παραλίου Άστρους στον υγρότοπο Μουστού και στο κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Άστρους.
- Στις 16/03/2012 επίσκεψη – ξενάγηση Γυμνασίου Μεγαλόπολης στον υγρότοπο Μουστού.
- Στις 20/03/2012 επίσκεψη – ξενάγηση 8ου Γυμνασίου Λάρισας στον υγρότοπο Μουστού.
- Στις 22/3/2012 επίσκεψη – ξενάγηση της Α΄ Λυκείου του ΕΠΑΛ Άστρους στο κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Άστρους και προβολή παρουσίασης με θέμα «Υγρότοποι: λειτουργίες, αξίες και απειλές»
- Στις 30/03/2012 επίσκεψη – ξενάγηση του 4ου Γυμνασίου Πετρούπολης στον υγρότοπο Μουστού.
- Την 01/04/2012 επίσκεψη – ξενάγηση του 5ου Γυμνασίου Νέας Σμύρνης στην περιοχή συστάδας δρυπώδους άρκευθου (*Juniperus drupaceae*) μονής Μαλεβής, στο κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Αγίου Πέτρου καθώς και στην προστατευόμενη περιοχή υγροτόπου Μουστού.
- Στις 02 – 03/04/2012 επίσκεψη – ξενάγηση 4ου Δημοτικού σχολείου Ναυπλίου στον υγρότοπο Μουστού και στο κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Άστρους.
- Στις 04/04/2012 επίσκεψη – ξενάγηση της Β΄ τάξης του 1ου Γυμνασίου Σπάρτης στον υγρότοπο Μουστού.
- Στις 06/04/2012 επίσκεψη – ξενάγηση της περιβαλλοντικής ομάδας του Γυμνασίου Κερατέας Αττικής τον υγρότοπο Μουστού.
- Στις 30/4/2012 επίσκεψη – ξενάγηση του ΓΕΛ Τροπαίων στον υγρότοπο Μουστού.
- Από τις 12 έως τις 14/05/2012 επίσκεψη – ξενάγηση ομάδας μεταπτυχιακών φοιτητών πανεπιστημίου Πατρών του τμήματος βιολογίας στην περιοχή συστάδας δρυπώδους άρκευθου (*Juniperus drupaceae*) μονής Μαλεβής και στο κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Αγίου Πέτρου, στον υγρότοπο Μουστού και στο κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Άστρους, καθώς και στο κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Καστάνισας.

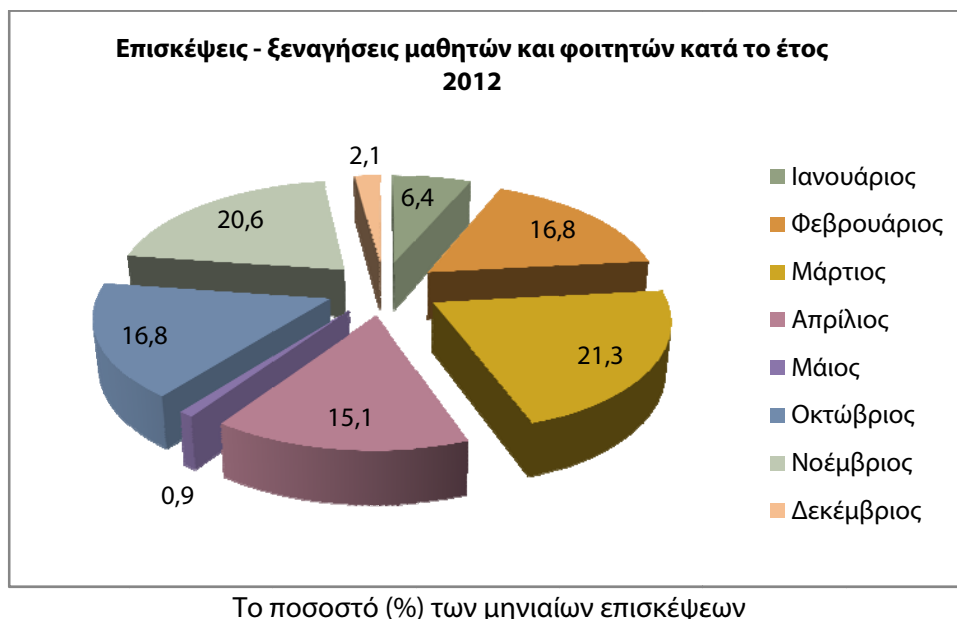

- Στις 04/10/2012 επίσκεψη – ξενάγηση των Α΄, Β΄, Γ΄ και Δ΄ τάξεων του Δημοτικού σχολείου Άστρους στην περιοχή συστάδας δρυπώδους άρκευθου (*Juniperus drupaceae*) μονής Μαλεβής, και στο κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Αγίου Πέτρου.
- Στις 31/10/2012 επίσκεψη – ξενάγηση του 3ου Γυμνασίου Άργους με την Α΄ τάξη στον Μουστού και στο κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Άστρους και η Β΄ και Γ΄ τάξη στην περιοχή συστάδας δρυπώδους άρκευθου (*Juniperus drupaceae*) μονής Μαλεβής και στο κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Αγ. Πέτρου.
- Την 01/11/2012 επίσκεψη – ξενάγηση Δημοτικού σχολείου Μελιγούς στο δάσος του δενδρόκεδρου στη μονή Μαλεβής και στο κέντρο ενημέρωσης Αγίου Πέτρου.
- Στις 08/11/2012 επίσκεψη – ξενάγηση της Α΄ και Β΄ τάξης του 5ου Δημοτικού σχολείου Άργους στο κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Άστρους και στον υγρότοπο Μουστού.
- Στις (20/11/2012) επίσκεψη – ξενάγηση 4ου Γυμνασίου Άργους στον υγρότοπο Μουστού και στο κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Άστρους.
- Στις 22/11/2012 επίσκεψη – ξενάγηση Γυμνασίου Αγίου Αντρέα στον υγρότοπο Μουστού.

- Στις 28/11/2012 επίσκεψη – ξενάγηση 1ου Δημοτικού σχολείου Σκάλας Λακωνίας στην περιοχή συστάδας δρυπώδους άρκευθου (*Juniperus drupaceae*) μονής Μαλεβής και στο κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Αγίου Πέτρου και στον υγρότοπο Μουστού.
- Στις 4/12/2012 επίσκεψη – ξενάγηση Δημοτικού σχολείου Σελλασίας στην περιοχή συστάδας δρυπώδους άρκευθου (*Juniperus drupaceae*) μονής Μαλεβής και στο κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Αγίου Πέτρου και στον υγρότοπο Μουστού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ – ΞΕΝΑΓΗΣΕΙΣ ΜΑΘΗΤΩΝ & ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΕΤΟΥΣ 2012

A/a	Ημερομηνία	Σχολείο	Αριθμός επισκεπτών	Θέση ξενάγησης
1	19/01/2012	Γυμνάσιο Λεωνιδίου	100	Υγρότοπος Μουστού
2	07/02/2012	Δημοτικό σχολείο Κιβερίου	65	Υγρότοπος Μουστού και κ.ε. Άστρους
3	16/02/2012	2ο Δημοτικό σχολείο Ναυπλίου (Γ' και Δ' τάξη)	100	Υγρότοπος Μουστού και κ.ε. Άστρους
4	20/02/2012	11ου & 12ου Δημοτικού σχολείου Τρίπολης	40	Υγρότοπος Μουστού
5	21/02/2012	Γυμνάσιο Άστρους (Α τάξη)	25	Κ.Ε. Άστρους
6	24/02/2012	15ο Γυμνάσιο Πάτρας (Γ τάξη)	30	Υγρότοπος Μουστού
7	05/03/2012	2ο Δημοτικό σχολείο Ναυπλίου	100	Υγρότοπος Μουστού και κ.ε. Άστρους
8	05/03/2012	1ο Γυμνάσιο Τρίπολης	40	Υγρότοπος Μουστού
9	07/03/2012	Δημοτικό σχολείο Παρ. Άστρους	45	Υγρότοπος Μουστού και κ.ε. Άστρους
10	16/03/2012	Γυμνάσιο Μεγαλόπολης	40	Υγρότοπος Μουστού
11	20/03/2012	Γυμνάσιο Λάρισας	50	Υγρότοπος Μουστού
12	22/03/2012	ΕΠΑΛ Άστρους (Α' τάξη)	14	Κ.Ε. Άστρους
13	30/03/2012	4ο Γυμνάσιο Πετρούπολης	40	Υγρότοπος Μουστού
14	01/04/2012	5ο Γυμνάσιο Νέας Σμύρνης	25	Δάσος δενδρόκεδρου και κ.ε. Αγ. Πέτρου και υγρότοπο Μουστού
15	02/04/2012	4ο Δημοτικό σχολείο Ναυπλίου (Β' και Γ' τάξη)	76	Υγρότοπος Μουστού και κ.ε. Άστρους
16	03/04/2012	4ο Δημοτικό σχολείο Ναυπλίου (Δ' τάξη)	40	Υγρότοπος Μουστού και κ.ε. Άστρους
17	04/04/2012	1ο Γυμνάσιο Σπάρτης	27	Υγρότοπος Μουστού και κ.ε. Άστρους
18	06/04/2012	Γυμνάσιο Κερατέας	25	Υγρότοπος Μουστού
19	30/04/2012	ΓΕΛ Τροπαίων	40	Υγρότοπος Μουστού
20	12- 14/05/2012	Ομάδα μεταπτυχιακών φοιτητών Πανεπιστημίου Πατρών	14	Δάσος δενδρόκεδρου και κ.ε. Αγ. Πέτρου και υγρότοπο Μουστού
21	04/10/2012	Δημοτικό σχολείο Άστρους	90	Δάσος δενδρόκεδρου και κ.ε. Αγ. Πέτρου
22	31/10/2012	3ο Γυμνάσιο Άργους (Α' τάξη)	80	Υγρότοπος Μουστού και κ.ε. Άστρους
23	31/10/2012	3ο Γυμνάσιο Άργους (Β' και Γ' τάξη)	90	Δάσος δενδρόκεδρου και κ.ε. Αγ. Πέτρου
24	01/11/2012	Δημοτικό σχολείο Μελιγούς	30	Δάσος δενδρόκεδρου και κ.ε. Αγ. Πέτρου
25	08/11/2012	5ο Δημοτικό σχολείο Άργους (Α' και Β' τάξη)	45	Υγρότοπος Μουστού και κ.ε. Άστρους
26	20/11/2012	4ο Γυμνάσιο Άργους	150	Υγρότοπος Μουστού
27	22/11/2012	Γυμνάσιο Αγίου Αντρέα	50	Υγρότοπος Μουστού
28	28/11/2012	1ο Δημοτικό σχολείο Σκάλας	82	Δάσος δενδρόκεδρου και κ.ε. Αγ. Πέτρου και υγρότοπο Μουστού
29	04/12/2012	Δημοτικό σχολείο Σελλασίας	32	Δάσος δενδρόκεδρου και κ.ε. Αγ. Πέτρου και υγρότοπο Μουστού

Εκδηλώσεις – περιβαλλοντική ενημέρωση

Ο φορέας διαχείρισης κατά την διάρκεια του έτους 2012 συμμετείχε σε διάφορες περιβαλλοντικές δράσεις οι οποίες συνοπτικά ήταν οι ακόλουθες:

1. **Μεσοχειμωνιάτικες καταμετρήσεις στον υγρότοπο του Μουστού.** Ο φορέας διαχείρισης συνέδραμε στις μεσοχειμωνιάτικες καταμετρήσεις υδρόβιων πουλιών οι οποίες πραγματοποιούνται ετησίως το 2ο και 3ο σαββατοκύριακο του

Ιανουαρίου σε πολλές χώρες υπό τον συντονισμό της Wetlands International. Στο πλαίσιο της

προσπάθειας αυτής συνεργαστήκαμε και φέτος με την Ελληνική ορνιθολογική εταιρεία, υπεύθυνο φορέα για τις καταμετρήσεις στη χώρα μας, παρέχοντας τον εξοπλισμό παρακολούθησης που διαθέτουμε (κιιάλια, τηλεσκόπια,

φωτογραφικές μηχανές, βιντεοκάμερα κλπ) καθώς και 8 άτομα από το προσωπικό για το σκοπό αυτό. Με σχετικά χαμηλή θερμοκρασία (περί τους 4 βαθμούς) αλλά χωρίς βροχή, πραγματοποιήθηκε η καταμέτρηση, από τις 9 το πρωί έως τις 3 το μεσημέρι στις περιοχές: Μουστός, Χερωννήσι και Κάτω Βέρβεννα.

2. **Επισκέψεις σε σχολεία στο πλαίσιο της παγκόσμιας ημέρας υγροτόπων.** Με αφορμή την παγκόσμια ημέρα υγροτόπων που εορτάζεται κάθε χρόνο στις 2 Φεβρουαρίου, ο φορέας διαχείρισης όρους Πάρνωννα και υγροτόπου Μουστού με σκοπό την ανάδειξη της αξίας των πολύτιμων αλλά και πολύπαθων υγροτοπικών οικοσυστημάτων, πραγματοποίησε επισκέψεις περιβαλλοντικής ενημέρωσης, σε οκτώ (8) σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των νομών Αρκαδίας και Λακωνίας. Από το προσωπικό του τμήματος πληροφόρησης έγινε στους μαθητές προβολή παρουσίασης με θέμα: «Υγρότοποι: λειτουργίες, αξίες και απειλές» με στόχο την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μαθητών γύρω από τη ζωτική σημασία των υγροτόπων, αλλά και τα προβλήματα υποβάθμισης που αντιμετωπίζουν οι εναπομείναντες υγρότοποι της χώρας μας. Για το νομό Αρκαδίας πραγματοποιήθηκαν επισκέψεις στα Δημοτικά σχολεία Τυρού, Παραλίου

Άστρους, Αγίου Ανδρέα, Λεωνιδίου και στο Γυμνάσιο Άστρους και για το νομό Λακωνίας στο 1^ο, 2^ο και 3^ο Γυμνάσιο Σπάρτης. Υπολογίζεται πως συνολικά πάνω από 500 μαθητές είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν την εν λόγω παρουσίαση και να συμμετάσχουν σε καλλιτεχνικές δραστηριότητες και εκπαιδευτικά παιχνίδια.

3. **Κατασκευή ξύλινων φωλιών για τα πουλιά με αφορμή την Nest box week.** Με αφορμή την εβδομάδα αφιερωμένη στην κατασκευή τεχνητών φωλιών πουλιών η οποία διοργανώνεται από 14 έως 21 Φεβρουαρίου κάθε χρόνο από το Βρετανικό οργανισμό για την ορνιθολογία (British Trust for Ornithology - BTO), ο φορέας διαχείρισης υλοποίησε δράση με

μαθητές πάνω στην κατασκευή ξύλινων φωλιών και την τοποθέτησή τους σε κατάλληλα σημεία στη φύση. Η δράση αυτή πραγματοποιήθηκε από το προσωπικό του τμήματος πληροφόρησης 20 και 21 Φεβρουαρίου 2012 με στόχο την ενημέρωση - ευαισθητοποίηση των μαθητών γύρω από τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η ορνιθοπανίδα εξαιτίας της υποβάθμισης των οικοσυστημάτων από τις ανθρώπινες δραστηριότητες. Στην κατασκευή των ξύλινων φωλιών για

τους φτερωτούς μας φίλους, συμμετείχαν συνολικά πάνω από 70 μαθητές από τα Γυμνάσια Άστρους και Αγίου Ανδρέα. Για την περίπτωση της περιβαλλοντικής ομάδας του Γυμνασίου Άστρους η δράση συνδυάστηκε με επίσκεψη και ξενάγηση στο κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Άστρους.

Όλοι οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν ειδική παρουσίαση με θέμα «Nest Box Week 2012 Ας φτιάξουμε φωλιές για τα πουλιά!». Στοιχεύοντας στην καλύτερη προετοιμασία μαθητών και εκπαιδευτικών για την περιβαλλοντική αυτή δράση, το προσωπικό του τμήματος πληροφόρησης ενημέρωσε όλους ότι η παρουσία των πουλιών σε αστικές και περιαστικές περιοχές αποτελεί δείκτη ποιότητας ζωής για τον άνθρωπο, ενισχύει τη βιοποικιλότητα και βοηθά στη διατήρηση των αναπαραγόμενων πουλιών.

Τοποθέτηση ξύλινων φωλιών για πουλιά. Οι ξύλινες φωλιές που κατασκεύασαν και φιλοτέχνησαν οι μαθητές των Γυμνασίων Αγίου Ανδρέα και Άστρους, με αφορμή τη Nest box week 2012, τοποθετήθηκαν στον προαύλιο χώρο του σχολείου στο Γυμνάσιο Αγίου Ανδρέα, την Τετάρτη 21/03/2012 και στο πάρκο του ιδρύματος μνήμη Αγγελικής & Λεωνίδα Ζαφείρη, πλησίον του σχολικού χώρου στο Γυμνάσιο Άστρους, την Παρασκευή 30/03/2012.

4. **Περιβαλλοντικές επισκέψεις σε σχολικές μονάδες της προστατευόμενης περιοχής.** Με στόχο την γενική ενημέρωση των μαθητών για την αξία της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα και υδροτόπου Μουστου αλλά και την ευαισθητοποίησή τους γύρω από περιβαλλοντικά ζητήματα, συνεχίστηκαν μέσα στους μήνες Απρίλιο και Μάιο, οι επισκέψεις του προσωπικού του τμήματος πληροφόρησης, εκπαίδευσης και δημοσιότητας στα σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Πιο συγκεκριμένα, οι τρεις ξεναγοί του φορέα πραγματοποίησαν τη Δευτέρα 23 Απριλίου 2012 επίσκεψη περιβαλλοντικής ενημέρωσης, σε τρία σχολεία της Λακωνίας. Η παρουσίαση πραγματοποιήθηκε στο Δημοτικό, Γυμνάσιο και Λύκειο Γερακίου Λακωνίας και αφορούσε στην ενημέρωση μαθητών και εκπαιδευτικών γύρω από τον ρόλο, τις αρμοδιότητες και τη δράση του φορέα διαχείρισης αλλά και σχετικά με τη θεσμοθέτηση της προστατευόμενης περιοχής και το καθεστώς προστασίας της. Η επίσκεψη ολοκληρώθηκε με συζήτηση για τα κέντρα περιβαλλοντικής ενημέρωσης και τις δυνατότητες που προσφέρουν στους επισκέπτες και τις υλοποιημένες και τις

προγραμματιζόμενες δράσεις του τμήματος πληροφόρησης, εκπαίδευσης και δημοσιότητας. Υπολογίζεται πως συνολικά πάνω από 170 μαθητές είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν την εν λόγω παρουσίαση.

Η επόμενη ενημερωτική συνάντηση γύρω από την ίδια θεματολογία πραγματοποιήθηκε, την Πέμπτη 3 Μαΐου 2012 στο Δημοτικό σχολείο Γκοριτσάς - Σκούρας νομού Λακωνίας σε συνολικά 80 μαθητές.

5. **Συμμετοχή στην παγκόσμια εθελοντική καμπάνια Let's do It.** Ο φορέας διαχείρισης συμμετείχε

στην παγκόσμια εθελοντική καμπάνια «Let's do It – Καθαρίζουμε την Ελλάδα σε μια μέρα!» που πραγματοποιήθηκε πανελλαδικά την 29 Απριλίου 2012 υπό τον συντονισμό της Ελληνικής εταιρείας διαχείρισης στερεών αποβλήτων (ΕΕΔΣΑ) και του περιβαλλοντικού συλλόγου Αττικής «Ωρα για Δράση». Η πρωτοβουλία της παγκόσμιας εθελοντικής καμπάνιας Let's do It - Greece, είχε στόχο να ενεργοποιηθούν οι πολίτες σε ολόκληρη την Ελλάδα ούτως ώστε όλοι μαζί,

να καθαρίσουν μέσα σε μία μόνο ημέρα από απλές περιοχές έως και αξιόλογα οικοσυστήματα της χώρας μας. Ο δύσκολος αυτός στόχος για την περίπτωση του υγροτόπου Μουστού επιτεύχθηκε σε μεγάλο βαθμό καθώς ανέλαβαν δράση, τοπικές αρχές, σύλλογοι, μαθητές, κάτοικοι της περιοχής, εθελοντές, στο σύνολό τους ενεργοί πολίτες, ούτως ώστε να προστατεύσουν και να εξυγιάνουν τη σημαντική αυτή φυσική περιοχή. Ο φορέας, εκτός από την ενεργή συμμετοχή του στη δράση με σύσσωμο το προσωπικό του, ανέλαβε και τον συντονισμό των εθελοντών και των φορέων που έλαβαν μέρος στον καθαρισμό στην περιοχή του υγροτόπου, μοίρασε γάντια, σακούλες απορριμμάτων και νερά. Η προσπάθεια των εθελοντών απέδωσε πλούσιους καρπούς, καθώς συγκεντρώθηκε μεγάλος όγκος απορριμμάτων όπως σακούλες, καπάκια, μπουκάλια, κουτάκια αναψυκτικών, αποτσίγαρα και κομμάτια πλαστικού, ενώ δεν έλειψαν τα ογκώδη αντικείμενα. Συνολικά πάνω από εκατό (100) εθελοντές έδωσαν δυναμικό «παρών» με τη συμβολή του προσωπικού του Δήμου Βόρειας Κυνουρίας στον καθαρισμό να χαρακτηρίζεται καθοριστική και πολύτιμη. Με τη βοήθεια ειδικών μηχανημάτων καθαρισμού επιτεύχθηκε ο στόχος της απομάκρυνσης από την περιοχή μεγάλου όγκου αδρανών υλικών, παλιών οικοσκευών και επίπλων, καθώς και δεκάδες παλιών ελαστικών αυτοκινήτων.

6. **Συμμετοχή στη γιορτή των φαραγγιών (Σίταινα).** Με πλούσιες δραστηριότητες, έντονη δράση και μεγάλη επιτυχία πραγματοποιήθηκε για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά η γιορτή των φαραγγιών στη Σίταινα Αρκαδίας. Κατά τη διάρκεια των τριήμερων εκδηλώσεων, από τις 18 έως 20 Μαΐου, πλήθος κόσμου είχε την ευκαιρία να γνωρίσει τον θαυμαστό κόσμο των φαραγγιών του Βρασιάτη και τα πολιτιστικά μνημεία του οικοσυστήματος, μέσα από ένα πλούσιο φωτογραφικό υλικό και εικόνες, να ενημερωθεί για δραστηριότητες που λαμβάνουν χώρα στον Πάρνωνα, να απολαύσει παραδοσιακές γεύσεις της περιοχής και να διασκεδάσει με χορούς και μουσική. Ο φορέας διαχείρισης συμμετείχε δυναμικά τόσο στην οργάνωση όσο και τις εκδηλώσεις, με διάνοιξη, καθαρισμό και σήμανση της πεζοπορικής διαδρομής που διαπερνά το φαράγγι του Λούλουγγα καθώς και με ενημερωτική παρουσίαση για το κοινό με θέμα «Φαράγγια: οι όμορφες ρυτίδες της γης. Η περίπτωση του φαραγγιού του Λούλουγγα».

7. **Συμμετοχή στην Πανελλαδική εκστρατεία «Καθαρίστε τη Μεσόγειο 2012».** Ο φορέας διαχείρισης όρους Πάρνωνα συνεχίζοντας την προσπάθεια του για περιβαλλοντική

ευαισθητοποίηση των πολιτών και ενδυνάμωση του θεσμού του εθελοντισμού, συμμετείχε για 4^η συνεχόμενη χρονιά στην πανελλαδική εκστρατεία «Καθαρίστε τη Μεσόγειο», μία πρωτοβουλία εθελοντικών καθαρισμών ακτών, βυθού και φυσικών περιοχών, η οποία τελεί υπό τον συντονισμό του δικτύου ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS. Υλοποιήθηκε ένα τριήμερο πρόγραμμα εθελοντικών καθαρισμών από Σάββατο 19 Μαΐου, έως και την Τετάρτη 23 Μαΐου 2012 και καθαρίστηκαν περιοχές του Πλατάνου και του Τυρού Αρκαδίας και του Γερακίου Λακωνίας.

Στην εκστρατεία αυτή, περίπου 100 εθελοντές έδωσαν δυναμικό «παρών» στους καθαρισμούς της προστατευόμενης περιοχής με συμμετοχή μαθητών, εκπαιδευτικών, συλλόγων, φορέων τοπικής αυτοδιοίκησης καθώς και μεμονωμένων πολιτών. Οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να παρουσιάσουν θεατρικά δρώμενα, ποιήματα και ζωγραφιές με θέμα την προστασία του περιβάλλοντος και να συμμετάσχουν στην δραστηριότητα παρατήρησης και καταγραφής των απορριμμάτων, του δικτύου Μεσόγειος SOS.

Ο κύριος όγκος των σκουπιδιών που συγκεντρώθηκε αποτελείτο κυρίως από συσκευασίες φαγητού, πλαστικές σακούλες, καπάκια, μπουκάλια, κουτάκια αναψυκτικών, αποτσίγαρα, ενώ δεν έλειψαν τα ογκώδη μεταλλικά αντικείμενα, τα στρώματα, τα έπιπλα, τα σπασμένα τζάμια και οι οικιακές συσκευές.

8. **Επισκέψεις σε σχολεία στο πλαίσιο της παγκόσμιας ημέρας περιβάλλοντος.** Με στόχο τη γενική ενημέρωση των μαθητών για την αξία της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα & υδροτόπου Μουστου αλλά και την ευαισθητοποίησή τους γύρω από περιβαλλοντικά ζητήματα, και με αφορμή την παγκόσμια ημέρα περιβάλλοντος, ο φορέας διαχείρισης την Τρίτη 5 Ιουνίου και την Τετάρτη 6 Ιουνίου 2012 επισκέφτηκε δύο σχολεία, το Δημοτικό σχολείο Σελλασίας και το Δημοτικό σχολείο Λεωνιδίου, με σκοπό την ενημέρωση μαθητών και εκπαιδευτικών για το έργο LIFE+ ΦΥΣΗ LIFE07 NAT/GR/000286 με τίτλο «Αποκατάσταση των δασών Pinus nigra στον Πάρνωνα (GR2520006) μέσω μιας δομημένης προσέγγισης». Επίσης, συμμετείχε την Τετάρτη 6 Ιουνίου 2012 στον συμβολικό καθαρισμό της ακτής «Πλάκας Λεωνιδίου», μια πρωτοβουλία του Δημοτικού Σχολείου Λεωνιδίου, η οποία υποστηρίχθηκε μεταξύ άλλων από το Δήμο Νότιας Κυνουρίας και το λιμενικό σταθμό Λεωνιδίου.

9. **Συμμετοχή στην 7η περιφερειακή έκθεση Αρκαδικό πανόραμα.** Ο φορέας διαχείρισης

συμμετείχε στην 7η περιφερειακή έκθεση ΑΡΚΑΔΙΚΟ πανόραμα που υλοποιεί κάθε δύο χρόνια το επιμελητήριο Αρκαδίας. Η έκθεση έλαβε χώρα στη ΒΙΠΕ Τρίπολης στο ανακαινισμένο κτήριο της ΓΑΙΑ ΑΕ, από την Τετάρτη 20 έως και τη Δευτέρα 25 Ιουνίου 2012. Ο φορέας διαχείρισης φιλοξενήθηκε στο περίπτερο του Δήμου Βόρειας Κυνουρίας, όπου ο επισκέπτης είχε την ευκαιρία να ενημερωθεί από το προσωπικό για τη μεγάλη οικολογική αξία της προστατευόμενης περιοχής, καθώς και για το ρόλο του φορέα διαχείρισης στην ευαίσθητη αυτή οικολογική περιοχή. Συγκεκριμένα στο περίπτερο, ο

φορέας διαχείρισης μέσα από την προβολή αφισών, προσπάθησε να αναδείξει τις αρμοδιότητες και τις δράσεις των τμημάτων του φορέα, καθώς και αξιόλογα επισκέψιμα σημεία της περιοχής. Οι επισκέπτες, επιπλέον, είχαν την ευκαιρία να δουν από κοντά όλα τα υλικά προώθησης που φέρουν το λογότυπο και την επωνυμία της προστατευόμενης περιοχής και να επιλέξουν μέσα από μια ποικιλία

σχεδίων και αντικειμένων. Επίσης, ο επισκέπτης είχε την ευκαιρία να δηλώσει συμμετοχή στο πρόγραμμα εθελοντισμού που υλοποιεί ο φορέας διαχείρισης, συμπληρώνοντας την αντίστοιχη αίτηση συμμετοχής.

10. Συμμετοχή στην 6η Πανελλήνια εξόρμηση ερασιτεχνών αστρονόμων.

Ο φορέας διαχείρισης συμμετείχε στην 6^η Πανελλήνια εξόρμηση ερασιτεχνών αστρονόμων που διοργανώθηκε από τις 20 έως και τις 23 Ιουλίου 2012 στο ορειβατικό καταφύγιο του ΕΟΣ Σπάρτης στον Πάρνωνα. Κατά την διάρκεια αυτών των ημερών πραγματοποιήθηκαν εργαστήρια αστροφωτογραφίας, ομιλίες από καθηγητές αστροφυσικής, ηλιακή παρατήρηση, πεζοπορίες και αστρονομικές δραστηριότητες για τα παιδιά. Ο φορέας διαχείρισης ως χορηγός της εκδήλωσης συμμετείχε με παρουσιάσεις που αφορούσαν στην αξία της προστατευόμενης περιοχής του όρους Πάρνωνα και υδροτόπου Μουστού. Οι παρουσιάσεις περιελάμβαναν γενικά στοιχεία για την χλωρίδα και την πανίδα της προστατευόμενης περιοχής, με ειδικότερη αναφορά στα ερπετά του Πάρνωνα, όπου υπήρξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον και μεγάλη συζήτηση σχετικά με αυτά. Έντονη ήταν και η παρουσία των φυλάκων του φορέα όλες αυτές τις ημέρες εξαιτίας του μεγάλου αριθμού επισκεπτών που υπήρχαν στην ευρύτερη περιοχή του καταφυγίου.

11. Συμμετοχή στη γιορτή του δάσους (Καστάνιτσα). Ο φορέας διαχείρισης συμμετείχε για άλλη μια χρονιά στις εκδηλώσεις της γιορτή του δάσους στην Καστάνιτσα Αρκαδίας. Από τις 21 Ιουλίου έως και τις 13 Αυγούστου 2012 πραγματοποιήθηκαν εκδηλώσεις ευαισθητοποίησης για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, πεζοπορίες και αθλητικοί αγώνες για τα παιδιά. Οι κάτοικοι και οι επισκέπτες του χωριού είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν παρουσιάσεις από το προσωπικό του τμήματος πληροφόρησης που αφορούσαν στη φύλαξη, προστασία και ανάδειξη του φυσικού πλούτου της περιοχής του Πάρνωνα καθώς και τις δράσεις ενημέρωσης που υλοποιεί ο φορέας. Επίσης στο κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Καστάνιτσας τα μικρά παιδιά ξεναγήθηκαν από το προσωπικό του φορέα και ενημερώθηκαν για την χλωρίδα και την πανίδα της περιοχής, για τα προστατευόμενα είδη, για την τσακωνική διάλεκτο και παράλληλα ασχολήθηκαν με περιβαλλοντικές δραστηριότητες.

12. Διοργάνωση θεματικής ημερίδας (Άστρος-Σπάρτη).

Η 1η θεματική ημερίδα διοργανώθηκε στις 8 και 9 Σεπτεμβρίου 2012 του φορέα διαχείρισης, στο Άστρος Κυνουρίας και στη Σπάρτη, αντίστοιχα. Κατά τις εργασίες των ημερίδων παρουσιάστηκαν και συζητήθηκαν οι αξίες της βιοποικιλότητας για τη φύση και τον άνθρωπο, η ειδικότερη σημασία των επιμέρους στοιχείων της προστατευόμενης περιοχής, το ιστορικό και οι προοπτικές του θεσμικού πλαισίου προστασίας της περιοχής, η ταυτότητα και οι δράσεις του φορέα διαχείρισης με το σκοπό και τους προϋπολογισμούς τους, οι αναπτυξιακές δυνατότητες που παρέχει ένα καθεστώς προστασίας μιας περιοχής και ενδιαφέροντα για τον ενεργό πολίτη σημεία της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

13. Συνδιοργάνωση εθελοντικής δράσης καθαρισμού ακτής στο πλαίσιο της παγκόσμιας ημέρας εθελοντικού καθαρισμού ακτών. Στο πλαίσιο της παγκόσμιας ημέρας εθελοντικού καθαρισμού ακτών 2012 (Σάββατο, 15 Σεπτεμβρίου) και του μήνα εθελοντικής δράσης για το θαλάσσιο περιβάλλον (15 Σεπτεμβρίου έως 15 Οκτωβρίου 2012) ο φορέας διαχείρισης συνδιοργάνωσε με τον Δήμο Βόρειας Κυνουρίας και την Ελληνική ένωση προστασίας θαλασσίου περιβάλλοντος (HELMERA) εθελοντικό καθαρισμό στην παραλία Πόρτες, στις 30 Σεπτεμβρίου 2012, εντός της περιοχής

απόλυτης προστασίας του υγροτόπου Μουστού. Ο καθαρισμός κάλυψε την περιοχή από την θέση παλιό λιμανάκι μέχρι την εκβολή του Βαυαρικού καναλιού στον υγρότοπο του Μουστού. Καθαρίστηκε ένα μεγάλο κομμάτι παραλίας και συγκεντρώθηκε αρκετός όγκος απορριμμάτων όπως πλαστικά και γυάλινα μπουκάλια, σακούλες και αποτσίγαρα. Σύμφωνα με την εικόνα που αποτυπώθηκε στα ειδικά φύλλα καταγραφής απορριμμάτων, τα οποία κλήθηκαν να συμπληρώνουν οι εθελοντές κατά τη διάρκεια του καθαρισμού, το υλικό που επιβαρύνει κυρίως τις ακτές και τις θάλασσες είναι το πλαστικό. Κατά εκατοντάδες επίσης συλλέχθηκαν αλουμιένιες συσκευασίες αναψυκτικών, καλαμάκια, γόπες τσιγάρων αλλά και απορρίμματα-«εκπλήξεις», όπως βρεφικές πάνες κ.α.

14. **Ενημερωτική συνάντηση με τον τοπικό πληθυσμό (Κοσμάς).** Ο φορέας διαχείρισης, στο πλαίσιο των δράσεων ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης του τοπικού πληθυσμού για την αξία της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωννα - υγροτόπου Μουστού και των αρμοδιοτήτων του σε αυτήν, οργάνωσε μια σειρά ενημερωτικών συναντήσεων. Η υλοποίηση της πρώτης ενημερωτικής συνάντησης, πραγματοποιήθηκε το πρωί της Κυριακής 07 Οκτωβρίου 2012 στην αίθουσα της πρώην κοινότητας στον Κοσμά Αρκαδίας. Παρόντες εκτός από τους κατοίκους του Κοσμά και των γύρω περιοχών ήταν και εκπρόσωποι της τοπικής αυτοδιοίκησης, με τους οποίους έγινε μια ιδιαίτερα εποικοδομητική συζήτηση. Τέθηκαν οι προβληματισμοί και οι προσδοκίες των κατοίκων του Κοσμά για την περιοχή, οι οποίες καταγράφηκαν και παραδόθηκαν, προς επεξεργασία και αξιοποίηση, στα αρμόδια τμήματα του φορέα διαχείρισης.

15. **Συμμετοχή στην 29η γιορτή του κασάνου (Καστάνιτσα).**

Χιλιάδες επισκέπτες κατέκλυσαν τον Πάρωννα, για να παρευρεθούν στη γιορτή του κασάνου που πραγματοποιήθηκε στην Καστάνιτσα Αρκαδίας στις 27 Οκτωβρίου. Το προσωπικό του φορέα διαχείρισης υποδέχθηκε εκατοντάδες επισκέπτες στο κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης της Καστάνιτσας και τους ξενάγησε στους χώρους του όπου είχαν την ευκαιρία να ενημερωθούν για τη σημαντική βιολογική ποικιλότητα της προστατευόμενης περιοχής, τις περιοχές προστασίας και απολύτου προστασίας της φύσης, τη διαχρονική συνύπαρξη του ανθρώπου με τη φύση, τα ιστορικά μνημεία, τα μοναστήρια, την αρχιτεκτονική του χωριού και την Τσακώνικη διάλεκτο. Την ημέρα εκείνη, πραγματοποιήθηκε και παρουσίαση στο χώρο παρουσιάσεων του κέντρου περιβαλλοντικής ενημέρωσης Καστάνιτσας με θέμα: «Καστάνιτσα - Ένας ξεχωριστός παραδοσιακός οικισμός στην προστατευόμενη περιοχή του Πάρωννα».

16. **Συμμετοχή στη γιορτή καρυδιού (Καρυές).** Για πρώτη φορά φέτος στις Καρυές Λακωνίας διοργανώθηκε το Σάββατο 27 Οκτωβρίου η «Γιορτή του καρυδιού» από τους επαγγελματίες του χωριού σε συνεργασία με τον πολιτιστικό σύλλογο Καρυών και τους τοπικούς κατοίκους. Η γιορτή συμπεριελάμβανε ομιλίες και παραδοσιακό γλέντι στην πλατεία του χωριού όπου επίσης, προσφέρθηκαν ποικιλία γλυκισμάτων σχετικών με το καρύδι. Στην εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα της πρώην κοινότητας Καρυών, έγινε παρουσίαση με θέμα «Η αξία της ππ και οι αρμοδιότητες του φδ».
17. **Συμμετοχή στην ημερίδα «Πάρωννας - οπτικές και προοπτικές» (Σπάρτη).** Ο πολιτιστικός σύλλογος Βαμβακούς «Νέα Ζωή», διοργάνωσε στο Σαϊνοπούλειο πολιτιστικό κέντρο της Σπάρτης το Σάββατο 27 Οκτωβρίου, την ημερίδα «Πάρωννας - οπτικές και προοπτικές». Στην ημερίδα συμμετείχε ως ομιλητής το μέλος του διοικητικού συμβουλίου του φορέα διαχείρισης - εκπρόσωπος του Α.Σ. Καστανοπαραγωγών Πάρωννα κ. Μαχαίρας Παναγιώτης, την παρουσίαση του οποίου επιμελήθηκε το προσωπικό του τμήματος και επικεντρωνόταν στα αξιολογικά είδη πανίδας και

χλωρίδας της προστατευόμενης περιοχής, στο ρόλο του φορέα διαχείρισης, καθώς και στις αναπτυξιακές δυνατότητες που παρέχει το σημερινό καθεστώς προστασίας στην περιοχή.

18. **Συνδιοργάνωση στη γιορτή ανακύκλωση (Άστρος).** Την Κυριακή στις 18/11/2012 το ενδιαφέρον των κατοίκων του Άστρους Κυνουρίας μεταφέρθηκε στο περιβαλλοντικό ζήτημα των απορριμμάτων

και σε επαναχρησιμοποίησης ανακυκλώσιμων υλικών. Αξιοσημείωτη ήταν η μαζική προσέλευση των μικρών μας φίλων στη γιορτή της ανακύκλωσης που συνδιοργανώθηκε από τον φορέα διαχείρισης όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού και τον σύλλογο γονέων και κηδεμόνων 1ου 2/Θ ολοήμερου Νηπιαγωγείου Άστρους. Το ενδιαφέρον των συμμετεχόντων για υιοθέτηση συλλογικής οικολογικής στάσης στο περιβαλλοντικό πρόβλημα των απορριμμάτων ήταν εξαιρετικό.

Η γιορτή είχε ως στόχο να εξοικειώσει τα παιδιά με τη διαδικασία και τα οφέλη της ανακύκλωσης, αλλά και να αναδείξει την αναγκαιότητα να γίνει η ανακύκλωση καθημερινή συνήθεια όλων με τρόπο δημιουργικό και διαδραστικό. Πολλή ζωγραφική και κατασκευές με ανακυκλώσιμα υλικά με την καθοδήγηση των ανθρώπων του εικαστικού εργαστηρίου στον ειδικό χώρο που είχε παραχωρηθεί για τον σκοπό αυτό, έδωσαν «ζωή» σε πολλά άχρηστα υλικά. Παιχνίδια ανακύκλωσης στο διαδίκτυο, παιχνίδια στον αύλειο χώρο της αίθουσας άλλα και βίντεο προβολές με παραμύθια, τραγούδια και ιστορίες γύρω από το θέμα της ανακύκλωσης έλαβαν χώρα κατά τη διάρκεια της γιορτής. Οι επισκέπτες είχαν τη δυνατότητα να επιλέξουν ανακυκλωμένες κατασκευές μέσα από μια σειρά ευφυνών χειροποίητων ανακυκλώσιμων κατασκευών και να λάβουν μέρος σε λαχειοφόρο αγορά κερδίζοντας πολλά δώρα.

19. **Συμμετοχή στο 6^ο Συνέδριο της ΠΕΕΚΠΕ.** Μεγάλη επιτυχία σημείωσε το εκπαιδευτικό συνέδριο που οργάνωσε η Πανελλήνια ένωση εκπαιδευτικών για την περιβαλλοντική εκπαίδευση με θέμα “Περιβαλλοντική εκπαίδευση – εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία στη σημερινή πραγματικότητα” και πραγματοποιήθηκε στις 30 Νοεμβρίου - 2 Δεκεμβρίου 2012 στο κέντρο διάδοσης ερευνητικών αποτελεσμάτων του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Στο πρόγραμμα του συνεδρίου περιλαμβάνονταν ανακοινώσεις επιστημονικών εργασιών, παραδείγματα εφαρμογής επιτυχημένων εκπαιδευτικών πρακτικών, καθώς και εργαστήρια περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και συζητήσεις σε ειδικές συνεδρίες επίκαιρων θεμάτων. Το προσωπικό του τμήματος, με την ενεργό συμμετοχή του στις εργασίες του συνεδρίου, αποκόμισε σημαντικές γνώσεις για την καλύτερη αξιοποίηση των εργαλείων της εκπαίδευσης, με στόχο την εκπαίδευση μαθητών για την αειφόρο ανάπτυξη υπό το πρίσμα της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα – υγροτόπου Μουστού.
20. **Ενημερωτική επίσκεψη στο Δημοτικό σχολείο Βερβένων.** Με στόχο τη γενική ενημέρωση των μαθητών για την αξία της προστατευόμενης περιοχής και την ευαισθητοποίησή τους γύρω από περιβαλλοντικά ζητήματα, ο φορέας διαχείρισης την Παρασκευή 7 Δεκεμβρίου 2012 επισκέφθηκε το Δημοτικό σχολείο Βερβένων. Η παρουσίαση πραγματοποιήθηκε από δυο ξεναγούς του φορέα διαχείρισης και αφορούσε την γενική ενημέρωση μαθητών και δασκάλων για την προστατευόμενη περιοχή του Πάρνωνα. Επίσης έγινε ενημέρωση για την πλούσια χλωρίδα και πανίδα του Πάρνωνα, για τις περιοχές απόλυτης προστασίας και για τον ρόλο και τις αρμοδιότητες του φορέα διαχείρισης στην περιοχή. Η επίσκεψη ολοκληρώθηκε με συζήτηση μεταξύ των μικρών μαθητών και των δυο ξεναγών για την προστατευόμενη περιοχή του Πάρνωνα.
21. **Ενημερωτική επίσκεψη στο Δημοτικό Σχολείο Δολιανών.** Δύο ξεναγοί επισκέφτηκαν το δημοτικό σχολείο Δολιανών την Δευτέρα 10 Δεκεμβρίου 2012, στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής ενημέρωσης

που πραγματοποιεί το τμήμα πληροφόρησης σε σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην προστατευόμενη περιοχή του Πάρνωννα. Οι δυο ξεναγοί του φορέα ενημέρωσαν τους τριάντα εννιά (39) μαθητές και τους τρεις (3) εκπαιδευτικούς για την πανίδα, την χλωρίδα και την μεγάλη οικολογική αξία της περιοχής, για τον ρόλο και τις αρμοδιότητες του φορέα στην προστατευόμενη περιοχή, για την Τσακωνική διάλεκτο και για τις περιοχές απόλυτης προστασίας. Στο τέλος της ενημέρωσης έγινε συζήτηση με τους μικρούς μαθητές και τους εκπαιδευτικούς.

22. **Συνδιοργάνωση στη γιορτή ανακύκλωσης (Τυρός).** Με μεγάλη συμμετοχή των κατοίκων της τοπικής κοινωνίας πραγματοποιήθηκε το πρωί της Κυριακής 16/12/2012 η γιορτή ανακύκλωσης στο Γυμνάσιο παραλίας Τυρού στη Νότια Κυνουρία. Ειδικότερα, οι κάτοικοι του Τυρού είχαν την ευκαιρία να παρακολουθήσουν βίντεο προβολές από τους μαθητές του Γυμνασίου και από το προσωπικό του τμήματος πληροφόρησης με θέμα την ανακύκλωση και τα οφέλη της στην προστασία του περιβάλλοντος, εξάπτοντας το ενδιαφέρον των συμμετεχόντων για υιοθέτηση συλλογικής οικολογικής στάσης στο περιβαλλοντικό πρόβλημα των απορριμμάτων. Μικροί και μεγάλοι συμμετείχαν στις εκπαιδευτικές δραστηριότητες αλλά και στις κατασκευές με ανακυκλώσιμα υλικά. Η γιορτή περιελάμβανε επίσης παιχνίδια, ζωγραφική, τραγούδια και θεατρικό δρώμενο στην Τσακωνική διάλεκτο. Οι επισκέπτες είχαν επίσης τη δυνατότητα να διαλέξουν ανακυκλωμένες κατασκευές μέσα από μια σειρά ευφών χειροποίητων ανακυκλώσιμων κατασκευών και να λάβουν μέρος σε λαχειοφόρο αγορά κερδίζοντας πολλά δώρα.

Κατάρτιση – επιμόρφωση προσωπικού Φορέα Διαχείρισης

Τα στελέχη του φορέα διαχείρισης κατά την διάρκεια του έτους 2012 συμμετείχαν σε επιμορφωτικά σεμινάρια που υλοποιήθηκαν από τρίτους. Παρακάτω παρουσιάζονται αναλυτικά:

1. **Εκπαίδευση προσωπικού στα γεωγραφικά συστήματα πληροφοριών (GIS):** Στα πλαίσια της υποστήριξης της υλοποίησης των τρέχον προγραμμάτων του φορέα διαχείρισης και την απόκτηση χρήσιμων εργαλείων που θα συνεισφέρουν σημαντικά στην ολοκληρωμένη και ορθολογική διαχείριση του προστατευτέου αντικείμενου του, το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης παρακολούθησε 3ήμερο σεμινάριο εκπαίδευσης, που πραγματοποιήθηκε το διάστημα 18-20 Ιανουαρίου 2012 από την Marathon data systems [επίσημος αντιπρόσωπος της ESRI (ArcGIS ArcInfo - ArcView - ArcGIS Server) για Ελλάδα και Κύπρο] στη χρήση του λογισμικού γεωγραφικά συστήματα πληροφοριών - ΓΣΠ (GIS - Geographic information systems).
2. **Εκπαίδευση προσωπικού στην αναγνώριση ειδών ορνιθοπανίδας:** Στα πλαίσια της εκπαίδευσης του προσωπικού για την παρακολούθηση και αναγνώριση παρυδάτιων και υδρόβιων μεταναστευτικών πουλιών ο φορέας διαχείρισης πραγματοποίησε ημερήσια εκπαιδευτική επίσκεψη στην περιοχή της Νέας Κίου Αργολίδας. Το πρωί της Τετάρτης 25/01/2012 ξεκίνησε η παρατήρηση με συντονιστή τον βιολόγο του φορέα και συμμετέχοντες ξεναγούς και φύλακες. Η εκπαίδευση του προσωπικού πραγματοποιήθηκε στην περιοχή του υγροτόπου «Καλυβίων», από τις όχθες καναλιών που οδηγούν στη θάλασσα στην παραλία της Ν. Κίου, μέχρι τα όρια της παραλίας του Ναυπλίου. Με σύμμαχο τον καλό καιρό το προσωπικό του τμήματος πληροφόρησης χρησιμοποιώντας κατάλληλο εξοπλισμό παρακολούθησης (κιάλια – τηλεσκόπιο, οδηγοί αναγνώρισης) είχε την δυνατότητα να παρατηρήσει και να αναγνωρίσει πολλά από τα είδη ορνιθοπανίδας που βρίσκονται στην συγκεκριμένη περιοχή αυτή την περίοδο. Η ημέρα εκπαίδευσης ολοκληρώθηκε με επίσκεψη στο κέντρο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης Νέας Κίου όπου συζητήθηκαν, τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η περιοχή και προτάσεις για μελλοντική συνεργασία.

3. **Συμμετοχή σε επιμορφωτικό σεμινάριο με θέμα «Αξία των υδροτόπων στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και στη διαχείριση του νερού»:** Ο φορέας διαχείρισης συμμετείχε ενεργά στην υλοποίηση τριήμερου σεμιναρίου με θέμα «Αξία των υδροτόπων στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και στη διαχείριση του νερού» που συνδιοργανώθηκε από το κέντρο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης Νέας Κίου σε συνεργασία με το κέντρο περιβαλλοντικής εκπαίδευσης Καστρίου, από 9 ως 11 Μαρτίου 2012. Στόχος του σεμιναρίου ήταν οι συμμετέχοντες να γνωρίσουν τους δύο σημαντικούς υδροτόπους της ανατολικής Πελοποννήσου, να καταλάβουν την αξία τους και να ευαισθητοποιηθούν για τους κινδύνους που τους απειλούν. Στο σεμινάριο, που διεξάχθηκε τόσο στις αίθουσες του ΚΠΕ Ν. Κίου όσο και στα εξωτερικά πεδία των υδροτόπων της Ν. Κίου και του Μουστού, επιμορφώθηκε ομάδα ενηλίκων περίπου 50 ατόμων από όλη την Ελλάδα, οι περισσότεροι από τους οποίους ήταν εκπαιδευτικοί. Το πρόγραμμα περιλάμβανε επίσκεψη στους υδροτόπους της Ν. Κίου και του Μουστού για την παρατήρηση πουλιών, υπαίθριες δραστηριότητες, καθώς και θεωρητικά μαθήματα στο πνευματικό κέντρο της Κίου. Μεταξύ των κύριων εισηγητών του σεμιναρίου ήταν η πρόεδρος του φορέα διαχείρισης, κα. Αναγνωστοπούλου Μαρία με παρουσίαση θέματος «Οι υδροτόποι: λειτουργίες, αξίες και απειλές» και ο κ. Τρυφωνόπουλος Γιώργος, βιολόγος με παρουσίαση αναφορικά με τον υδροτόπο Μουστού «Μια περιοχή απόλυτης προστασίας». Την Κυριακή 11 Μαρτίου 2012 προσωπικό του τμήματος πληροφόρησης ξενάγησε τους συμμετέχοντες στο Μουστό όπου με την χρήση κατάλληλου εξοπλισμού παρακολούθησης όλοι είχαν την δυνατότητα να παρατηρήσουν τα διάφορα είδη πουλιών που υπάρχουν αυτή την περίοδο στον υδροτόπο. Οι εργασίες του σεμιναρίου έκλεισαν την ίδια μέρα στο κέντρο περιβαλλοντικής ενημέρωσης Άστρους όπου οι συμμετέχοντες ξεναγήθηκαν στους χώρους του Κέντρου, περιηγήθηκαν στην αίθουσα ερμηνείας περιβάλλοντος και ενημερώθηκαν μεταξύ άλλων για το ρόλο του φορέα διαχείρισης στην προστατευόμενη περιοχή, για τη μεγάλη σημασία του υδροτόπου Μουστού για τα μεταναστευτικά πουλιά καθώς και την ανάγκη διατήρησής του σε λειτουργική κατάσταση.
4. **Εκπαίδευση προσωπικού για τις εργασίες της «Επιστημονικής αναγνώρισης και αποτύπωσης των επιμέρους μονάδων της λιμνοθάλασσας Μουστού και των λοιπών υδροτόπων του οικολογικού πάρκου και της ευρύτερης ζώνης»:** Ο ανάδοχος του έργου «Επιστημονική αναγνώριση και αποτύπωση των επιμέρους μονάδων της λιμνοθάλασσας Μουστού και των λοιπών υδροτόπων του οικολογικού πάρκου και της ευρύτερης ζώνης» παρείχε εκπαίδευση σε άτομα του προσωπικού του φορέα διαχείρισης, στις εγκαταστάσεις του ΕΚΒΥ στη Θεσσαλονίκη από τις 11 έως τις 14/12/2012. Το μουσείο Γουλανδρή φυσικής ιστορίας/ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΒΙΟΤΟΠΩΝ ΥΓΡΟΤΟΠΩΝ ως ανάδοχος προέβη σε κατάρτιση του προσωπικού του φορέα διαχείρισης με σκοπό τη μεταφορά τεχνογνωσίας σε θέματα απογραφής, αναγνώρισης ορίων, χαρτογράφησης και αξιολόγησης υδροτόπων με τη χρήση σύγχρονης τεχνολογίας (Συστήματα γεωγραφικών πληροφοριών-ΣΓΠ, τηλεπισκόπηση). Στόχος του εκπαιδευτικού σεμιναρίου ήταν η περαιτέρω ενδυνάμωση των ικανοτήτων του προσωπικού φορέα διαχείρισης σε αυτό το αντικείμενο, καθώς οι επιστήμονες είχαν την ευκαιρία βελτιώσουν τις γνώσεις και δεξιότητές τους σε θέματα απογραφής, αναγνώρισης ορίων, χαρτογράφησης και αξιολόγησης υδροτόπων της περιοχής ευθύνης τους. Με αυτόν τον τρόπο θα καταστεί εφικτή η δυνατότητα επανάληψης των επιμέρους εργασιών και η παρακολούθηση του υδροτόπου ανά τακτά χρονικά διαστήματα.
5. **Επιμορφωτικά Σεμινάρια του Ινστιτούτου Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης.** Στελέχη του Φορέα Διαχείρισης συμμετείχε στα επιμορφωτικά Σεμινάρια του Ινστιτούτου Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, συγκεκριμένα:
 - Πενθήμερο σεμινάριο εκπαίδευσης του Δασολόγου κ. Μπόγλη Αργύριο στο Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης με θέμα «Διαχείριση Υδατικών Πόρων».

- Τριήμερο σεμινάριο εκπαίδευσης του Μηχανικού Περιβάλλοντος κ. Αναστόπουλου Δήμο στο Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης με θέμα «Η εφαρμογή του διεθνούς και ευρωπαϊκού δίκαιου περιβάλλοντος στην Ελλάδα».

Συμμετοχή σε συνέδρια

1. **Συμμετοχή στο 1ο Πανελλήνιο συνέδριο Marketing & Branding Τόπου.** Ο Φορέας Διαχείρισης συμμετείχε στο 1ο Πανελλήνιο συνέδριο Marketing & Branding Τόπου που πραγματοποιήθηκε την περίοδο 30 Μαρτίου έως 1 Απριλίου 2012 στο τμήμα μηχανικών χωροταξίας, πολεοδομίας και περιφερειακής ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας στο Βόλο, παρουσιάζοντας εργασία υπό την μορφή poster με τίτλο: «Προσέλκυση επισκεπτών σε προστατευόμενες περιοχές. Η πρόκληση του Πάρνωνα». Στόχος του συνεδρίου ήταν η στρατηγική προβολής και ταυτότητας των τόπων - εκδηλώσεις αστικού πολιτισμού. Το poster παρουσιάστηκε στα πλαίσια του θεματικού άξονα 4 «σύνδεση της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης με την προβολή της ταυτότητας των προορισμών».
-
2. **Συμμετοχή στο 12ο Διεθνές Συνέδριο Ζωογεωγραφίας Οικολογίας και Εξέλιξης της Νοτιοανατολικής Ευρώπης και της Ανατολικής Μεσογείου (ICZEGAR 12).** Ο φορέας διαχείρισης συμμετείχε στο 12ο διεθνές συνέδριο ζωογεωγραφίας οικολογίας και εξέλιξης της νοτιοανατολικής Ευρώπης και της ανατολικής Μεσογείου (ICZEGAR 12) που διοργανώθηκε από την Ελληνική ζωολογική εταιρία και το τμήμα βιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών στις 18 – 22 Ιουνίου 2012, στο αμφιθέατρο φυσικού τμήματος στο ΕΚΠΑ στην Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου. Ο φορέας διαχείρισης συμμετείχε παρουσιάζοντας εργασία υπό τη μορφή poster με τίτλο: «Amphibians & reptiles». Στόχος του συνεδρίου ήταν η παρουσίαση όλων των πρόσφατων ερευνητικών πορισμάτων για τη βιοποικιλότητα των ζώων (επίγεια, υπόγεια, γλυκών και θαλάσσιων υδάτων) της νοτιοανατολικής Ευρώπης και της ανατολικής Μεσογείου.
 3. **Παρουσίαση στην Αθήνα στο 2Bparks sustainable tourism symposium.** Ο φορέας διαχείρισης συμμετείχε την Δευτέρα 22 Οκτωβρίου 2012 στο διεθνές συμπόσιο με τίτλο “2Bparks sustainable tourism symposium” που υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος 2Bparks (www.2bparks.org), με θέμα την αειφορία του τουρισμού στις προστατευόμενες περιοχές το οποίο διοργανώθηκε από το εθνικό και καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Οι δύο θεματικοί άξονες του συμποσίου ήταν η διαχείριση του τουρισμού και η περιβαλλοντική αειφορία. Ο φορέας έλαβε συμμετοχή στον πρώτο θεματικό άξονα (διαχείριση τουρισμού), όπου επικεντρώθηκε στην αναφορά των δράσεων πληροφόρησης, μέσω της παρουσίας με τίτλο «Environmental awareness and information in the protected area of Mount Parnon and Moustos wetland».
 4. **Συμμετοχή στο 12ο Εθνικό Συνέδριο Χαρτογραφίας** Ο Φορέας Διαχείρισης συμμετείχε στο 12^ο Εθνικό Συνέδριο Χαρτογραφίας με θέμα «Χαρτογραφία & Χωρική Πληροφορία στην Τοπική Αυτοδιοίκηση» 10-12.10.2012 στην Κοζάνη. Διοργάνωση: Χαρτογραφική Επιστημονική Εταιρεία Ελλάδας, με αποστολή του Δασολόγου κ. Μπόγλη Αργύριο (υπεύθυνο χαρτογράφησης Φορέα Διαχείρισης). Στο Συνέδριο παρακολούθησε διαλέξεις σχετικά με:
 - τις ρεαλιστικές προσεγγίσεις που θα οδηγήσουν στην ανατροπή της υφιστάμενης κατάστασης και στην ανάπτυξη μιας πολιτικής συγκρότησης ενός δημόσιου και αποτελεσματικού συστήματος συλλογής, διαχείρισης και της κατάλληλης χαρτογραφικής αξιοποίησης της χωρικής πληροφορίας σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.
 - Την αναγκαιότητα υιοθέτησης της ψηφιακής τεχνολογίας στο σύνολο των φάσεων της συλλογής, επεξεργασίας, αποθήκευσης, διάθεσης και απόδοσης της χωρικής πληροφορίας

με πυρήνα τα αναγκαία εθνικά προγράμματα χαρτογράφησης και τα ενοποιημένα συστήματα πληροφοριών για τη γη και το περιβάλλον, σύμφωνα με τα διεθνώς ακολουθούμενα πρότυπα.

Πρόγραμμα περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης μαθητών

Ένας από τους βασικούς στόχους του τμήματος πληροφόρησης είναι η ευαισθητοποίηση του συνόλου των μαθητών, εντός και εκτός των ορίων του φορέα διαχείρισης, μέσω στοχευμένων δράσεων περιβαλλοντικής αγωγής και η διαμόρφωση ταυτοτήτων οικολογικά ευαίσθητων και συνειδητοποιημένων στους μαθητές. Απώτερος στόχος μας είναι να αλλάξουμε την κουλτούρα του πολίτη σε σχέση με την επαφή που έχει με το περιβάλλον και να τον εξοικειώσουμε με την προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωννα – υγροτόπου Μουστού, με τη βιοποικιλότητά της, με δράσεις οι οποίες θα έχουν να κάνουν με τη βιωματική διαδικασία στη φύση.

Προκειμένου ο φορέας διαχείρισης να προβεί στην υλοποίηση του προγράμματος περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης κατά το σχολικό έτος 2012-2013 αιτήθηκε με την υπ' αριθμ. 744/24-08-2012 επιστολή προς το αρμόδιο τμήμα περιβαλλοντικής αγωγής υγείας και περιβαλλοντικής αγωγής της διεύθυνσης συμβουλευτικού επαγγελματικού προσανατολισμού και εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων α/βάθμιας και β/βάθμιας εκπαίδευσης του υπουργείου παιδείας, τη χορήγηση άδειας επίσκεψης του φορέα διαχείρισης στα σχολεία Αρκαδίας και Λακωνίας, εντός της προστατευόμενης περιοχής, η οποία και εγκρίθηκε με την υπ' αριθμ. 103750/10-09-2012 χορήγηση άδειας.

Εν συνεχεία αποστάλθηκαν επιστολές σε όλες τις σχολικές μονάδες εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωννα και υγροτόπου Μουστού προκειμένου να γνωστοποιηθεί η δυνατότητα του φορέα να βρεθεί μέσα στις σχολικές αίθουσες και να υλοποιήσει περιβαλλοντικά προγράμματα. Παράλληλα, αποστάλθηκαν σχετικές ενημερωτικές επιστολές και στις υπόλοιπες σχολικές μονάδες πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των νομών Αρκαδίας και Λακωνίας, καθώς και Αργολίδας και Μεσσηνίας, μέσω των οποίων καλέσαμε μαθητές και εκπαιδευτικούς να:

- α) γνωρίσουν τα αξιολογικά οικολογικά και πολιτισμικά στοιχεία της περιοχής
- β) ενημερωθούν για το ρόλο του φορέα διαχείρισης στην προστατευόμενη περιοχή
- γ) μάθουν για τις περιοχές απόλυτης προστασίας της φύσης, περιοχές προστασίας της φύσης, περιοχές του δικτύου NATURA 2000 και τα τοπία φυσικού κάλλους,
- δ) πληροφορηθούν για τα σπάνια και ενδημικά φυτά και τα είδη προς εξαφάνιση και τις τοποθεσίες με ιδιαίτερο ιστορικό, θρησκευτικό και αρχαιολογικό ενδιαφέρον.

Στο πλαίσιο της παραπάνω επικοινωνίας και σε ανταπόκριση των υπεύθυνων καθηγητών περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, ο φορέας διαχείρισης από τις αρχές του έτους μέχρι και τον Δεκέμβριο του μέχρι το τέλος του 2011 έχει φιλοξενήσει και ξεναγήσει περίπου 425 μαθητές και συνοδούς εκπαιδευτικούς, τόσο στα κέντρα ενημέρωσης όσο και στο πεδίο της προστατευόμενης περιοχής, από σχολεία προερχόμενα εντός και εκτός των ορίων αυτής.

Οι επισκέψεις – ξεναγήσεις πραγματοποιήθηκαν χωρίς καμία οικονομική επιβάρυνση της σχολικής μονάδας ή των μαθητών και διαμορφώθηκαν ανάλογα με τις ηλικίες και τα ενδιαφέροντα της ομάδας. Περιελάμβαναν μία ή περισσότερες από τις κάτωθι δραστηριότητες:

Α. Ξεναγήση στα κέντρα πληροφόρησης, στους ειδικά διαμορφωμένους χώρους με εκθεματικές επιφάνειες και ενημερωτικό υλικό, για μια συνολική παρουσίαση της προστατευόμενης περιοχής

Β. περιήγηση στην προστατευόμενη περιοχή, σε ειδικά επιλεγμένες διαδρομές, για γνωριμία με τους 15 τύπους οικοτόπων, μερικοί από τους οποίους μοναδικοί (π.χ. η περιοχή δάσους με δρυπώδη άρκευθο γύρω από την μονή Μαλεβής στον Άγιο Πέτρο Κυνουρίας που έχει κηρυχθεί από το 1980 "Διατηρητέο μνημείο της φύσης") ή ιδιαίτερα αξιόλογοι για τον ελλαδικό και τον ευρωπαϊκό χώρο, όπως οι παράκτιοι υγρότοποι με προεξάρχουσα τη λιμνοθάλασσα Μουστού, οι εκτεταμένοι καστανέωνες και τα δάση της μαύρης πεύκης

Γ. θεματικές παρουσιάσεις για το μεγαλύτερο πλούτο της περιοχής τη χλωρίδα, με έναν πολύ μεγάλο αριθμό σημαντικών ειδών φυτών, πολλά από τα οποία είναι ενδημικά, σπάνια ή απειλούμενα.

Δ. Εκπαιδευτικές δραστηριότητες που στόχευαν στη γνωριμία με τη φύση, όπως πεζοπορίες σε μονοπάτια της προστατευόμενης περιοχής και αναγνώριση – παρατήρηση ειδών της ορνιθοπανίδας στον υγροβιότοπο του Μουστού.

Επιπλέον, για χρήση στην τάξη και για την προετοιμασία των μαθητών πριν την επίσκεψη στην προστατευόμενη περιοχή, υπήρχε η δυνατότητα να αποσταλεί πληροφοριακό υλικό από τη βιβλιοθήκη του φορέα διαχείρισης (σε ηλεκτρονική και έντυπη μορφή) για τον υπεύθυνο εκπαιδευτικό καθώς και δραστηριότητες σε φύλλα εργασίας για τους μαθητές (Δημοτικού & Γυμνασίου).

Ημερίδες

Στις 8 και 9 Σεπτεμβρίου 2012, διοργανώθηκε η πρώτη θεματική ημερίδα του φορέα διαχείρισης με θέμα «Η αξία της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωννα- υγροτόπου Μουστού για τη φύση και τον άνθρωπο» στο Άστρος Κυνουρίας και στη Σπάρτη Λακωνίας, αντίστοιχα. Κατά τις εργασίες των παρουσιάστηκαν και συζητήθηκαν οι αξίες της βιοποικιλότητας για τη φύση και τον άνθρωπο, η ειδικότερη σημασία των επιμέρους στοιχείων της προστατευόμενης περιοχής, το ιστορικό και οι προοπτικές του θεσμικού πλαισίου προστασίας της περιοχής, η ταυτότητα και οι δράσεις του φορέα διαχείρισης με το σκοπό και τους προϋπολογισμούς τους, οι αναπτυξιακές δυνατότητες που παρέχει ένα καθεστώς προστασίας μιας περιοχής και ενδιαφέροντα για τον ενεργό πολίτη σημεία της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Πρώτηση της συμμετοχικής διαδικασίας

Στο πλαίσιο του έργου «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του όρους Πάρνωννα και υγροτόπου Μουστού» του Άξονα 9 του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. 2007-2013, το τμήμα πληροφόρησης ξεκίνησε την προσπάθεια δημιουργίας μιας ομάδας εθελοντών με σκοπό την παρακολούθηση, αλλά και την

προστασία και ανάδειξη της βιοποικιλότητας της προστατευόμενης περιοχής, μέσα από ένα ευρύ φάσμα δράσεων. Στόχος του προγράμματος εθελοντισμού είναι η δημιουργία, οργάνωση και εκπαίδευση ομάδας εθελοντών, η ανάπτυξη σταθερών συνεργασιών με υφιστάμενες ομάδες εθελοντών για τη διαφύλαξη και προστασία της προστατευόμενης περιοχής, αλλά και η ανάπτυξη οργανωμένης συμμετοχικής δράσης ενεργών ευαισθητοποιημένων συνδημοτών στο πνεύμα της προσφοράς και της αλληλεγγύης προς το κοινωνικό σύνολο. Για την υλοποίηση του προγράμματος συντάχθηκε ειδικό σχέδιο δράσης εθελοντισμού που ακολουθείται πιστά.

Αρχικά, απεστάλη η υπ' αριθμ. 125/13-02-2012 επιστολή προς τους Δήμους της προστατευόμενης περιοχής μέσω της οποίας τους ζητήσαμε να μας αποστείλουν τις υπάρχουσες καταστάσεις εθελοντικών ομάδων της προστατευόμενης περιοχής. Αυτά τα αρχεία έχουν συλλεχθεί από τον φορέα και βρίσκονται σε στάδιο επεξεργασίας για την καλύτερη δυνατή αξιοποίησή τους.

Στις 17/07/2012 απεστάλη δελτίο τύπου με το οποίο καλέσαμε τους κατοίκους της προστατευόμενης περιοχής, αλλά και της γειτνιάζουσας, να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα εθελοντισμού που θα υλοποιηθεί από τον φορέα διαχείρισης. Στο πρόγραμμα αυτό οι εθελοντές θα είναι σε θέση να παρακολουθήσουν ειδικά σεμινάρια εκπαίδευσης που θα οργανωθούν από τον φορέα διαχείρισης σε διάφορους τόπους εντός και πλησίον της χωρικής αρμοδιότητάς του. Τα σεμινάρια θα έχουν ως αντικείμενο την παρακολούθηση της τοπικής βιοποικιλότητας και των απειλών που αυτή αντιμετωπίζει, την αναγνώριση της άγριας ορνιθοπανίδας και την καταγραφή του πληθυσμού των ειδών, την δασοπροστασία-δασοπυρόσβεση και τον προσανατολισμό στο πεδίο, καθώς και άλλα που θα προκύψουν από τις πολυάριθμες δράσεις του προγράμματος ΕΠΠΕΡΑΑ στην προστατευόμενη περιοχή.

Με το πέρασ των παραπάνω η ομάδα θα είναι σε θέση να πραγματοποιήσει δράσεις όπως η επιτήρηση της προστατευόμενης περιοχής για την πρόληψη πυρκαγιών και για παράνομες δραστηριότητες, η παρακολούθηση των πληθυσμών των πουλιών στην λιμνοθάλασσα του Μουστου, η δημιουργία κατάλληλων θέσεων φωλιάσματος για τα πουλιά, η καταγραφή και ενημέρωση των επισκεπτών, η αποκατάσταση επιλεγμένων συστάδων μέσω φυτεύσεων, ο καθαρισμός ακτών και φυσικών περιοχών μέσω της συμμετοχής τους σε αντίστοιχες δράσεις που υλοποιεί ο φορέας διαχείρισης.

Για την ενίσχυση της προβολής της δράσης αυτής, δημιουργήσαμε το λογότυπο «Γίνε εθελοντής για την προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστου», καθώς και αφίσες οι οποίες χρησιμοποιήθηκαν σε διάφορες δράσεις που υλοποίησε ο φορέας σε συνεργασία με το ευρύ κοινό.

Παράλληλα, δημιουργήθηκε ειδικό έντυπο «**Αίτηση συμμετοχής**» το οποίο συμπληρώνει ο κάθε ενδιαφερόμενος που επιθυμεί να λάβει μέρος στην πρωτοβουλία αυτή, προκειμένου το τμήμα πληροφόρησης να είναι σε θέση να επικοινωνήσει μαζί του. Η αίτηση τοποθετήθηκε σε επιλεγμένα μέρη και σημεία της προστατευόμενης περιοχής, όπως ΚΕΠ, κατά τόπους δημοτικά καταστήματα, κ.α. αλλά και στην ιστοσελίδα του φορέα. Μέχρι το τέλος του 2012 είχαν αποσταλεί στα γραφεία του φορέα συνολικά 28 αιτήσεις εθελοντή. Στα αρχεία του φορέα έχει δημιουργηθεί μία ηλεκτρονική βάση δεδομένων με τα στοιχεία επικοινωνίας των υποψηφίων εθελοντών και η οποία βρίσκεται σε εξέλιξη.

Δελτία τύπου

Η δημοσιότητα είναι ο σημαντικότερος και ο πιο αποτελεσματικός τρόπος για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση του κοινού, αλλά και της ευρείας προβολής της προστατευόμενης περιοχής. Επίσης, λειτουργεί και ως ένα ισχυρό «εργαλείο» για την οικοδόμηση του ενδιαφέροντος και την

αποδοχή του θεσμού της ορθής διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής. Ένα δελτίο τύπου αποτελεί τον κεντρικό και βασικότερο εργαλείο μέσω του οποίου ο φορέας διαχείρισης μπορεί να «μιλήσει» σε μια μεγάλη ποικιλία κοινού. Για το λόγο αυτό, δόθηκε ακόμη μεγαλύτερη έμφαση από τα προηγούμενα χρόνια στα δελτία τύπου, ώστε να αποστέλλονται με μεγαλύτερη συχνότητα και σε περισσότερους απόδέκτες (σε σημαντικό αριθμό ηλεκτρονικών και έντυπων με τοπικής, περιφερειακής και εθνικής εμβέλειας, αλλά και σε όλο το δίκτυο επαφών του φορέα διαχείρισης). Τα δελτία τύπου συνοδεύονται σχεδόν πάντα από πλούσιο φωτογραφικό υλικό και ταινίες μικρής διάρκειας (video).

Το τμήμα πληροφόρησης εκπαίδευσης & δημοσιότητας κατά τη διάρκεια του έτους 2012 δημοσίευσε τα ακόλουθα δελτία τύπου για τα οποία παραθέτουμε σε σύντομη μορφή (τίτλοι & ημερομηνία δημοσίευσης):

- Στις 10/01/2012: «Απολογισμός δράσεων ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού».
- Στις 17/01/2012: «Δράσεις ενημέρωσης ευαισθητοποίησης στα πλαίσια του Πράσινου Ταμείου»
- Στις 30/01/2012: «Μεσοχαιμωνιάτικες καταμετρήσεις υδρόβιων πουλιών στον Υγρότοπο Μουστού»
- Στις 31/01/2012: «Ο Φορέας Διαχείρισης πραγματοποιεί επιστημονικές επισκέψεις σε σπήλαια της νότιας Κυνουρίας»
- Στις 13/02/2012: «Ο Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα & Υγροτόπου Μουστού επισκέπτεται τα σχολεία της προστατευόμενης περιοχής»
- Στις 23/02/2012: «Κατασκευή ξύλινων φωλιών για τα πουλιά 20 & 21 Φεβρουαρίου 2012»
- Στις 13/03/2012: «Συμμετοχή του Φορέα Διαχείρισης σε τριήμερο εκπαιδευτικό σεμινάριο»
- Στις 05/04/2012: «Συμμετοχή Φορέα Διαχείρισης Πάρνωνα – Μουστού στο 1ο Πανελλήνιο συνέδριο marketing & branding τόπου»
- Στις 09/04/2012: «Ιδιαίτερες «τελευταίες» παρουσίες στη Λιμνοθάλασσα Μουστού»
- Στις 18/04/2012: «Ελάτε να καθαρίσουμε όλοι μαζί την Προστατευόμενη Περιοχή του Υγροτόπου Μουστού»
- Στις 24/04/2012: «Αυτή την Κυριακή καθαρίζουμε τον Υγρότοπο Μουστού σε μία μέρα! Πόσοι εθελοντές μπορούμε να μαζευτούμε;»
- Στις 30/04/2012: «Την Κυριακή 29.4.2012 φορείς, σύλλογοι και ενεργοί πολίτες έδωσαν δυναμικό παρόν για να «λάμψει» ο Μουστός!»
- Στις 10/05/2012: «Συνεχίζονται οι εθελοντικοί καθαρισμοί στην Προστατευόμενη Περιοχή Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού»
- Στις 15/05/2012: «Ο Φορέας Διαχείρισης συμμετέχει στις γιορτές φαραγγιών 2012»
- Στις 17/05/2012: «Ο κίνδυνος από τις δασικές πυρκαγιές για την αντιπυρική περίοδο 2012»
- Στις 25/05/2012: «Συνεχίζονται οι επισκέψεις σε σχολεία της Προστατευόμενης Περιοχής»
- Στις 28/05/2012: «Εθελοντικοί καθαρισμοί & περιβαλλοντικές δράσεις στο πλαίσιο της Πανελλαδικής εκστρατείας καθαρίστε τη Μεσόγειο»
- Στις 08/06/2012: «Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα & Υγροτόπου Μουστού: Παγκόσμια ημέρα περιβάλλοντος 5 Ιουνίου 2012»
- Στις 26/06/2012: «Ο Φορέας Διαχείρισης συμμετείχε στην έκθεση Αρκαδικό πανόραμα»
- Στις 17/07/2012: «Δημιουργία δικτύου εθελοντών για την παρακολούθηση και προστασία της βιοποικιλότητας της Προστατευόμενης Περιοχής Όρους Πάρνωνα – Υγροτόπου Μουστού»
- Στις 20/07/2012: «Ο Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού συμμετέχει στη γιορτή του δάσους στην Καστάνιτσα Κυνουρίας»
- Στις 23/07/2012: «Ο Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού συμμετείχε στην 6η Πανελλήνια εξόρμηση ερασιτεχνών αστρονόμων στον Πάρνωνα»

- Στις 13/08/2012: «Η χλωρίδα του Πάρνωνα προσελκύει επιστήμονες από όλο τον κόσμο»
- Στις 14/08/2012: «Συμμετοχή του Φορέα Διαχείρισης στην Γιορτή του Δάσους»
- Στις 04/09/2012: «Ημερίδα: «Η αξία της Προστατευόμενης Περιοχής Όρους Πάρνωνα - Υγροτόπου Μουστού για τη φύση και τον άνθρωπο», πρόσκληση»
- Στις 06/09/2012: «Ημερίδα Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού»
- Στις 13/09/2012: «Ολοκλήρωση εργασιών ημερίδας του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού»
- Στις 20/09/2012: «Εθελοντικός Καθαρισμός στην παραλία Πόρτες (Παλιό λιμανάκι) την Κυριακή 30 Σεπτεμβρίου στις 10.30 π.μ.»
- Στη 01/10/2012: «Εθελοντική δράση καθαρισμού ακτής την Κυριακή 30/9 στο Παράλιο Άστρος Δήμου Β. Κυνουρίας»
- Στις 09/10/2012: «Ενημερωτική συνάντηση του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού στον Κοσμά Αρκαδίας»
- Στις 18/10/2012: «Ο Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα – Υγροτόπου Μουστού συμμετέχει στη γιορτή Καστάνου στην Καστάνιτσα Αρκαδίας»
- Στις 30/10/2012: «Ο Φορέας Διαχείρισης συμμετέχει σε τοπικές εκδηλώσεις εντός και πλησίον της Προστατευόμενης Περιοχής Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού»
- Στις 02/11/2012: «Ο Φορέας Διαχείρισης συμμετείχε στην 29η Γιορτή του Καστάνου στην Καστάνιτσα Αρκαδίας»
- Στις 14/11/2012: «Χρηματοδότηση του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού από το Πράσινο Ταμείο για το έτος 2012»
- Στις 20/11/2012: «Με μεγάλη προσέλευση και ενδιαφέρον ολοκληρώθηκε η 1η Γιορτή Ανακύκλωσης στο Άστρος Κυνουρίας»
- Στις 05/12/2012 «Δεύτερη ευκαιρία για το τραυματισμένο τσακάλι»
- Στις 10/12/2012: «Καταγράφηκε σε video το «τέρας» του Μουστού»
- Στις 11/12/12: «Ο Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού συμμετείχε στις εργασίες του 6ου συνεδρίου της ΠΕΕΚΠΕ»
- Στις 11/12/2012: «11 Δεκεμβρίου – Παγκόσμια Ημέρα Βουνών»
- Στις 12/12/2012: «Ένας ευγενικός νυκτόβιος κάτοικος στην περιοχή απολύτου προστασίας της φύσης “Υγρότοπος Μουστού”»
- Στις 13/12/2012: «Γιορτή ανακύκλωσης στη νότια Κυνουρία»
- Στις 20/12/2012: «Εξαιρετική η συμμετοχή του τοπικού πληθυσμού στην Γιορτή Ανακύκλωσης στον Τυρό Κυνουρίας»

Ηλεκτρονική αλληλογραφία

Η ηλεκτρονική αλληλογραφία (e-mail) είναι πλέον μία από τις πιο δημοφιλείς υπηρεσίες του internet, καθώς επιτρέπει την άμεση και γρήγορη επικοινωνία μεταξύ των χρηστών του διαδικτύου. Η υπηρεσία αυτή αποτελεί ένα από τα πιο χρήσιμα εργαλεία του τμήματος πληροφόρησης για την αποτελεσματικότερη και αποδοτικότερη πληροφόρηση της κοινωνίας για ζητήματα που σχετίζονται με την προστατευόμενη περιοχή. Για την ενίσχυση της προσπάθειας που γίνεται σχετικά με την ευρεία προβολή και ανάδειξη της προστατευόμενης περιοχής, το τμήμα πληροφόρησης έχει δημιουργήσει, ειδική διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (press@fdparnonas.gr) που τη διαχειρίζονται αποκλειστικά και μόνο τα στελέχη του τμήματος.

Κατά τη διάρκεια του έτους 2012 διαπιστώθηκε η ανάγκη εντατικοποίησης της χρήσης του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου προκειμένου να επιτευχθεί ο επιδιωκόμενος βαθμός προβολής και ανάδειξης των ποικίλων δράσεων του φορέα διαχείρισης. Για το λόγο αυτό, η ειδική διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (press@fdparnonas.gr) χρησιμοποιήθηκε από το συνολικό ανθρῶπινο

δυναμικό του τμήματος με επιτυχία και επέφερε τα προσδοκώμενα αποτελέσματα επικοινωνίας με την κοινωνία.

Βιογραφικό φορέα διαχείρισης

Μία από τις πάγιες εργασίες του τμήματος πληροφόρησης είναι και η τακτική ενημέρωση του βιογραφικού του φορέα διαχείρισης κάθε φορά που πραγματοποιείται κάποια δράση από τις υπηρεσίες του φορέα. Η εργασία αυτή ακολουθήθηκε πιστά κατά το έτος 2012 από το προσωπικό του τμήματος, με αποτέλεσμα το βιογραφικό του φορέα διαχείρισης να διανεμηθεί επικαιροποιημένο (όποτε κρίθηκε αυτό αναγκαίο) και να αποτελέσει έναν πλήρη ενημερωτικό οδηγό για τον πολίτη σε ζητήματα σχετικά με την προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα – υγροτόπου Μουστού και το ρόλο του φορέα διαχείρισης σε αυτήν.

Ημερολόγιο δράσεων

Το ημερολόγιο δράσεων του τμήματος πληροφόρησης, είναι ένα βοηθητικό εργαλείο που δημιουργήθηκε για την κάλυψη των αναγκών παρακολούθησης των δράσεων του τμήματος, όπου καταγράφονται οι μελλοντικές προγραμματισμένες δραστηριότητες που χρήζουν οργάνωσης. Σκοπός της δημιουργίας του αποτέλεσε η ενίσχυση της προσπάθειας για αποτελεσματικότερη οργάνωση και συντονισμό των ενεργειών του τμήματος πληροφόρησης. Στο ημερολόγιο δράσεων έχει πρόσβαση και δικαίωμα ενημέρωσης, όλο το προσωπικό του τμήματος.

Δικτυακός τόπος

Μία από τις αρμοδιότητες του τμήματος πληροφόρησης, εκπαίδευσης & δημοσιότητας είναι ο συνεχής εμπλουτισμός και η ενημέρωση του δικτυακού τόπου του φορέα διαχείρισης προκειμένου οι ενδιαφερόμενοι χρήστες του διαδικτύου να βρίσκουν επικαιροποιημένες πληροφορίες για οτιδήποτε σχετίζεται με την προστατευόμενη περιοχή όρους Πάρνωνα – υγροτόπου Μουστού. Έτσι, ο χρήστης μπορεί να βρει πολλές χρήσιμες πληροφορίες για την προστατευόμενη περιοχή, όπως τα είδη χλωρίδας και πανίδας που φιλοξενεί, το καθεστώς προστασίας που τη διέπει, ο ρόλος και τα έργα που υλοποιεί ο φορέας διαχείρισης εντός αυτής, χάρτες, ανακοινώσεις, βίντεο και άλλες χρήσιμες πληροφορίες που ενημερώνονται και επικαιροποιούνται τακτικά για την ορθή και έγκυρη ενημέρωση των επισκεπτών της ιστοσελίδας.

Κοινωνική δικτύωση

Το τμήμα πληροφόρησης παρακολουθεί και ενημερώνει καθημερινά την σελίδα του στο facebook με κείμενα, φωτογραφίες και βίντεο από τις δράσεις που υλοποιεί ο φορέας. Επίσης, πραγματοποιείται άμεση επικοινωνία σε ανθρώπους που επιθυμούν ενημέρωση σε ζητήματα που αφορούν την προστατευόμενη περιοχή

Επίσης το τμήμα πληροφόρησης ενημερώνει το κανάλι του στο YouTube με βίντεο που αφορούν δράσεις όλων των τμημάτων του φορέα διαχείρισης. Κατά το έτος 2012, το προσωπικό του τμήματος πληροφόρησης παρήγαγε τα ακόλουθα βίντεο, τα οποία στη συνέχεια πρόβαλλε στο κανάλι που διαθέτει:

- Απελευθέρωση τσακαλιού και τριών γερακίνων.
- Εκδήλωση παρατήρησης πουλιών στον υγρότοπο Μουστού.
- Δεύτερη ευκαιρία για το τραυματισμένο τσακάλι (*Canis aureus*).
- 1η γιορτή ανακύκλωσης στο Άστρος Κυνουρίας.
- Γιορτή κασάνου 2012 – Καστάνισα Αρκαδίας Νο 3.
- Γιορτή κασάνου 2012 – Καστάνισα Αρκαδίας Νο 2.

- Γιορτή κασάνου 2012 – Καστάνισσα Αρκαδίας Νο 1.
- Ο Φορέας Διαχείρισης στην 29η γιορτή του Κασάνου – Καστάνισσα Αρκαδίας.
- Η ημερίδα Φορέα Διαχείρισης Πάρνωννα-Μουστού 8-9/9/2012.
- Γιορτή του δάσους 2012.
- Ο Φορέας Διαχείρισης Πάρνωννα-Μουστού Αστροεξόρμηση 2012.
- Ο Φορέας Διαχείρισης Πάρνωννα-Μουστού στο 7ο Αρκαδικό πανόραμα.
- Εθελοντικός καθαρισμός και περιβαλλοντικές δράσεις.
- Γιορτή φαραγγιών 2012 στη Σίταινα Αρκαδίας.
- *Canis aureus*.
- Foreign visitors at Moustos.
- Let's do It Moustos.
- Seminario KPE.
- Αμφίβια και ερπετά.
- Κατασκευή ξύλινων φωλιών για τα πουλιά.
- Με αφορμή την Παγκόσμια Ημέρα Υγροτόπων.

Συνεργασίες

Απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχέστερη εκπόνηση των δράσεων του τμήματος πληροφόρησης, είναι τόσο η πολύ καλή συνεργασία με τα υπόλοιπα τμήματα του φορέα διαχείρισης, όσο και με διάφορους φορείς (τοπικούς, εκπαιδευτικούς κ.ά.) που έχουν άμεση σχέση με το αντικείμενο των δραστηριοτήτων του.

Η συνεργασία του τμήματος πληροφόρησης με τα υπόλοιπα τμήματα του Φορέα είναι πολύ χρήσιμη και αποδοτική. Το τμήμα πληροφόρησης υποστηρίζει τις διάφορες δράσεις των υπόλοιπων τμημάτων του φορέα με την προβολή και ανάδειξή τους, εφαρμόζοντας καθορισμένη μεθοδολογία (αναρτήσεις σε facebook - youtube, αποστολή δελτίων τύπου, διάχυση πληροφορίας μέσω συνεντεύξεων κ.ά.). Σημειωτέον, πολύ σημαντική είναι και η βοήθεια που δίδεται στο τμήμα πληροφόρησης από τα υπόλοιπα τμήματα του φορέα (προστασίας & φύλαξης), κατά τη πραγματοποίηση ξεναγήσεων σε ομάδες επισκεπτών που αριθμούνται σε πολλές δεκάδες, ή ακόμα και σε εκατοντάδες.

Όσον αφορά τη συνεργασία του τμήματος πληροφόρησης, εκπαίδευσης και δημοσιότητας με οποιονδήποτε φορέα ή υπηρεσία σε περιπτώσεις συνδιοργάνωσης δράσεων περιβαλλοντικού χαρακτήρα στην προστατευόμενη περιοχή, διεκπεραιώνονται όλες τις αναγκαίες επαφές με αμεσότητα και πραγματοποιούνται οι απαραίτητες συνεννοήσεις με ευγένεια, για να επιτύχουμε την καλύτερη δυνατή συνεργασία.

Με αφορμή την υλοποίηση ενεργειών σχετικών με την περιβαλλοντική ενημέρωση των μαθητών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της Πελοποννήσου, καλλιεργήθηκε μία πολύ χρήσιμη συνεργασία με τους υπεύθυνους σχολικών δραστηριοτήτων των νομών της περιφέρειας Πελοποννήσου (Αρκαδίας, Λακωνίας, Αργολίδας, Κορινθίας και Μεσσηνίας). Μέσω αυτών, το τμήμα πληροφόρησης διοχετεύει μαζικά και άμεσα πληροφοριακό υλικό για τις περιβαλλοντικές δράσεις που υλοποιούμε και έχουν ως αποδέκτες τους μαθητές.

Αξιοσημείωτη είναι και η συνεργασία του τμήματος πληροφόρησης με τα κέντρα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης που βρίσκονται εντός των ορίων της προστατευόμενης περιοχής. Κατά τη διάρκεια του έτους υπήρξε αποτελεσματική συνεργασία με το ΚΠΕ Καστρίου και το ΚΠΕ Νέας Κίου στο πλαίσιο των ξεναγήσεων σχολικών μονάδων στην προστατευόμενη περιοχή, συμβάλλοντας έτσι ενεργά στην υλοποίηση των προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης που οργανώνονταν από αυτούς. Η επιτυχία της συνεργασίας μεταξύ του τμήματος πληροφόρησης και των ΚΠΕ Καστρίου και Νέας

Κίου, δομείται στο γεγονός πως συνδράμουμε καθοριστικά στον εμπλουτισμό των εκπαιδευτικών δράσεων που οργανώνονται από τα ΚΠΕ και βοηθάμε στην πληρέστερη ενημέρωση των μαθητών που δέχονται κατά καιρούς. Σε τέτοιες περιπτώσεις, το τμήμα πληροφόρησης προσαρμόζει το πρόγραμμα του βάσει των αιτημάτων του προσωπικού των ΚΠΕ, συνδυάζοντας τις δραστηριότητες παιδαγωγικού χαρακτήρα που προσφέρονται από το ΚΠΕ με τις οργανωμένες ξεναγήσεις είτε στο πεδίο είτε στα Κέντρα Περιβαλλοντική Ενημέρωσης.

Ειδικό σχέδιο δράσης

Το έτος 2012 ο Φορέας Διαχείρισης προχώρησε στην υλοποίηση δράσεων που είχαν συμπεριληφθεί στο εγκεκριμένο Σχέδιο Δράσης. Η ανάγκη για την αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών πληροφόρησης και ενημέρωσης του τοπικού πληθυσμού σε δράσεις που αφορούν στην προστατευόμενη περιοχή, καθώς επίσης η ενίσχυση και βελτίωση της αποδοτικότητας και ποιότητας των υπηρεσιών ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης, θα αποτελέσουν το βασικό και κύριο στόχο για την οργάνωση και κατάρτιση του νέου Σχεδίου Δράσης για το έτος 2013 εκ μέρους του προσωπικού του τμήματος πληροφόρησης. Καθώς είναι ένα σχήμα δυναμικό, κάθε χρόνο κρίνεται πως το τμήμα θα είναι ικανό και σε θέση να το προσαρμόζει ή να το μεταβάλλει ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες, τις προβλέψεις και τον σχεδιασμό των δράσεων.

Το νέο Σχέδιο Δράσης θα αφορά σε δράσεις και προγράμματα που έχει προγραμματίσει να υλοποιήσει το Τμήμα Πληροφόρησης Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας για την ακόμα πληρέστερη ενημέρωση – ευαισθητοποίηση των επισκεπτών και του τοπικού πληθυσμού της προστατευόμενης περιοχής.

Συμπεράσματα

Κατά το 2012 επιτεύχθηκε αποδοτικότερη συνεργασία του φορέα διαχείρισης με εκπαιδευτικούς φορείς, με αποτέλεσμα την υλοποίηση ολοένα και περισσότερων περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων με μαθητές στην προστατευόμενη περιοχή. Ειδικότερα παρατηρήθηκε: α) αύξηση της συμμετοχής των σχολικών μονάδων στα προγράμματα των περιβαλλοντικών δραστηριοτήτων του τμήματος πληροφόρησης, β) έντονο ενδιαφέρον από τους εκπαιδευτικούς, να φιλοξενήσουν τον φορέα διαχείρισης στις σχολικές αίθουσες για την προβολή θεμάτων σχετικών με την προστατευόμενη περιοχή, καθώς και να οργανώσουν περιβαλλοντικές εκδρομές στην προστατευόμενη περιοχή. Επομένως, ο στόχος που είχε θέσει ο φορέας για την μαθητική κοινότητα, κατέληξε σε επιθυμητό αποτέλεσμα.

Η επικοινωνία του φορέα διαχείρισης με την τοπική κοινωνία και η διαμόρφωση φιλοπεριβαλλοντικών αντιλήψεων στους πολίτες είναι υψίστης σημασίας. Για το λόγο αυτό επιδιώχθηκε από το τμήμα η διοργάνωση ποικίλων δράσεων ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης (ενημερωτικές συναντήσεις, συμμετοχή σε γιορτές κ.ά.) που προβλήθηκαν έντονα με όλα τα δυνατά μέσα, με απώτερο στόχο την αλλαγή της κουλτούρας του τοπικού πληθυσμού σε σχέση με την επαφή του με το περιβάλλον. Σημαντικό πόρισμα αυτής της προσπάθειας είναι ότι ενισχύθηκε το ενδιαφέρον των πολιτών για την προστατευόμενη περιοχή, το οποίο καταδεικνύεται από τον αυξανόμενο αριθμό συμμετεχόντων σε αυτές τις δράσεις.

Μέσα από μια πλειάδα δράσεων ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης που υλοποιήθηκαν για την προβολή της περιοχής, διαπιστώθηκε έντονο ενδιαφέρον για την παροχή έντυπου πληροφοριακού σχετικά με την προστατευόμενη περιοχή (χάρτες, φυλλάδια ενημέρωσης). Το θετικό κομμάτι αυτής της υπόθεσης ήταν ότι παρατηρήθηκε αύξηση του ενδιαφέροντος για ενημέρωση σχετικά με την προστατευόμενη περιοχή και το αρνητικό κομμάτι ήταν ότι δεν είχαμε να διανεμήσουμε πλούσιο

έντυπο πληροφοριακό υλικό για την περιοχή, διότι έχει καθυστερήσει η υλοποίηση της παραγωγής εντύπων.

Το πόρισμα που εξάγεται από τις παραπάνω αναφορές είναι ότι ο το τμήμα πληροφόρησης, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, προσεγγίζει ολοένα και περισσότερο τους στόχους που έχει θέσει και τους σκοπούς λειτουργίας του.

Κεφάλαιο 6

ΦΥΛΑΞΗ

ΠΕ1

Γενική περιγραφή φύλαξης

Ο Φορέας Διαχείρισης προσέλαβε τον Απρίλιο του 2011, πέντε άτομα (Φύλακες/ Ειδικοί Δασικής Προστασίας) με σύμβαση εργασίας ορισμένου χρόνου. Σκοπός ήταν η μεγαλύτερη δυνατή προστασία της περιοχής, για την καταπολέμηση των παράνομων δραστηριοτήτων καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και κυρίως για την πρόληψη και την αποτροπή τους. Η φύλαξη της προστατευόμενης περιοχής αποτελεί βασική αρμοδιότητα του Φορέα.

Λόγω της ανεπάρκειας του θεσμικού πλαισίου του Φορέα, παρόλο που έχει εκδοθεί η Κ.Υ.Α. χαρακτηρισμού της προστατευόμενης περιοχής, το προσωπικό φύλαξης δεν έχει τη δυνατότητα να διενεργεί ελέγχους, και η φύλαξη ουσιαστικά περιορίζεται στην παρατήρηση, στην σύσταση και στην άμεση ειδοποίηση των αρμόδιων, για έλεγχο, υπηρεσιών.

Τόσο για τους ορεινούς όγκους όσο και για την υγροτοπική περιοχή, ο Φορέας Διαχείρισης με τα μέσα που διαθέτει έφτασε γενικά σε ένα πάρα πολύ ικανοποιητικό επίπεδο φύλαξης/προστασίας λόγω του ότι σε αυτό συνέβαλε η συνεχής εποπτεία, ενημέρωση, καθοδήγηση και συνεργασία των φυλάκων με όλα τα θεσμοθετημένα όργανα φύλαξης της προστατευόμενης περιοχής, όπως:

- Πυροσβεστική Υπηρεσία
- Δασική Υπηρεσία
- Θηροφυλακή
- Αστυνομία

Τμήμα Επόπτευσης Φύλαξης & Εφαρμογών Διαχείρισης

Τα μέσα που χρησιμοποίησε το Τμήμα Επόπτευσης/Φύλαξης κατά την περίοδο του έτους 2012 ήταν:

- α) Ένα αγροτικό όχημα και δύο φύλακες στο Άστρος
- β) Ένα αγροτικό όχημα και δύο φύλακες στον Άγιο Πέτρο
- γ) Ένα αγροτικό όχημα και ένας φύλακας στο Λεωνίδιο

Κάθε όχημα και κάθε βάρδια περιλαμβάνει ένα οδηγό και σε ειδικές περιπτώσεις δύο υπαλλήλους. Ακολουθείται πρόγραμμα διαδρομών που συντάσσει ο Υπεύθυνος του Τμήματος Επόπτευσης Φύλαξης και Εφαρμογών Διαχείρισης.

Η προμήθεια σύγχρονου και αξιόπιστου εξοπλισμού επέτρεψε να παρέχονται πλέον στο πεδίο αναβαθμισμένες υπηρεσίες. Ο εξοπλισμός κάθε οχήματος είναι:

- Ένα σταθερό και ένα φορητό ασύρματο, οι οποίοι χρησιμοποιούν τις συχνότητες των δύο Πυροσβεστικών Υπηρεσιών Αρκαδίας και Λακωνίας ανάλογα με την περιοχή στην οποία βρίσκονται (Αρκαδία ή Λακωνία). Οι ασύρματοι παραμένουν ανοικτοί καθ' όλη τη διάρκεια της βάρδιας, στην ανάλογη συχνότητα της περιοχής που βρίσκονται. Με αυτό τον τρόπο είναι πιο άμεση η επέμβαση της πυροσβεστικής υπηρεσίας και του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης.
- Ένα βυτίο πυρόσβεσης χωρητικότητας 500 λίτρων και μάνικες πυρόσβεσης.
- Κιάλια, φακό, εργαλειοθήκη, αλυσοπρίονο, φωτογραφική μηχανή, αυτόματη κάμερα, φορητό GPS, οδηγό αναγνώρισης πουλιών/ φυτών/ ερπετών, ένα βίντσι (εργάτης), αντιολισθητικές αλυσίδες κ.α.
- Γαλότσες και ολόσωμες αδιάβροχες φόρμες.
- Αναλυτικοί χάρτες της περιοχής.
- Υπηρεσιακό κινητό τηλέφωνο.

Κατά τη διάρκεια του ωραρίου εργασίας συμπληρώνονται τα εξής έντυπα:

- **Δελτίο Κίνησης Οχήματος:** όπου καταγράφονται οι διαδρομές με τις χιλιομετρικές αποστάσεις, η ημέρα κίνησης και η αντιστοίχιση του τιμολογίου βενζίνης. Παραδίδεται στον υπεύθυνο φύλαξης και αποστέλλεται μαζί με τα Μηνιαία δελτία δήλωσης δαπανών και τα αντίστοιχα τιμολόγια βενζίνης. Σημειώνεται ότι το όχημα κίνησης είναι είτε του Φορέα Διαχείρισης είτε ιδιωτικό όχημα.
- **Φύλλο Καταγραφής Συμβάντων Φύλαξης (Βιβλίο Συμβάντων):** όπου καταγράφονται οι διαδρομές με τα διανυθέντα χιλιόμετρα και τυχόν παρατηρήσεις του υπαλλήλου. Χρησιμοποιείται για την Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων Φύλαξης και αποτελεί παραδοτέο της φύλαξης.
- **Δελτίο Παρακολούθησης:** όπου καταγράφονται τα βιοτικά δεδομένα που εντοπίζονται και μαρκάρονται με το GPS, ώστε να υπάρχει επικουρία του Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης. Ο υπεύθυνος του Τμήματος Επόπτευσης Φύλαξης και Εφαρμογών Διαχείρισης είναι συνοπτικά αρμόδιος για:

- την κατάρτιση των **Μηνιαίων Προγραμμάτων Φύλαξης**, τα οποία αποτελούν το πρόγραμμα βαρδιών κάθε υπαλλήλου στη φύλαξη. Τα Μηνιαία Προγράμματα αποστέλλονται στην Επιθεώρηση Εργασίας μηνιαίως προς έγκριση.
- Την κατάρτιση του **Εβδομαδιαίου Προγράμματος Φύλαξης**, στο οποίο καταγράφονται αναλυτικά οι διαδρομές κάθε υπαλλήλου. Υποχρεούται επίσης να το αποστέλλει σε κάθε συνεργαζόμενη υπηρεσία (πυροσβεστική, δασαρχείο κλπ), ώστε να γνωρίζουν οι αρμόδιες οι υπηρεσίες ποια σημεία εποπτεύονται καθημερινά.
- Συμπληρώνει πριν από κάθε κίνηση οχήματος την **Διαταγή Πορείας**, όπου αναγράφονται η ημερομηνία κίνησης, η αιτιολογία της κίνησης, και οι επιβαίνοντες στο όχημα. Αποστέλλεται μαζί με το **Δελτίο Κίνησης Οχήματος** και το αντίστοιχο τιμολόγιο βενζίνης στην Διαχειριστική Αρχή.
- Την σύνταξη του **Δελτίου Αυτοψίας**, σε περίπτωση εντοπισμού παράβασης, με επισύναψη φωτογραφικής τεκμηρίωσης
- Την παραπομπή των σημαντικότερων αυτοψιών – καταγγελιών προς το Τμήμα Προστασίας & Διαχείρισης με σκοπό τη σύνταξη επιστολών και καταγγελιών.
- Συγκεντρώνει μηνιαίως τα Φύλλα Καταγραφής Συμβάντων Φύλαξης, τα οποία αρχειοθετούνται ανά μήνα ως Μηνιαίο Βιβλίο Συμβάντων και χρησιμοποιούνται στην σύνταξη της Ετήσιας Έκθεσης Πεπραγμένων Φύλαξης.
- Σύνταξη Ετήσιας Έκθεσης πεπραγμένων φύλαξης.
- Συνεργασία με όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες.
- Τήρηση του φωτογραφικού αρχείου φύλαξης.

Το Τμήμα αποτελείται από το εξής προσωπικό:

Υπεύθυνη τμήματος: Ζαφείρω Βαξεβανίδου, Δασολόγος-Περιβαλλοντολόγος, Συντονίστρια ΕΠΠΕΡΑΑ

Αναπληρωτής υπεύθυνος τμήματος: Αργύριος Μπόγλης, Δασολόγος-Περιβαλλοντολόγος

Ειδικοί Δασικής Προστασίας:

Φωτεινή Δημάκου, ΤΕ Δασοπόνος

Ηλίας Πλακοκέφαλος

Ιωάννης Δημητρακόπουλος

Γεώργιος Λυτρίβης

Γεώργιος Κωλέττης

Εποχικό προσωπικό Κοινωφελούς Εργασίας Ορισμένου Χρόνου (απασχολούνται μέσω του Δήμου Βόρειας Κυνουρίας για πέντε μήνες, απασχολούνται από τον Νοέμβριο 2012):

Γεώργιος Μερκούρης

Παναγιώτης Αδάμης

Δημήτριος Σκαρπέλος

Καταγραφή παράνομων δραστηριοτήτων

Πυρκαγιές

Η πρόληψη των πυρκαγιών αποτελεί βασική αρμοδιότητα των φυλάκων του Φορέα Διαχείρισης τόσο στις ορεινές περιοχές του Πάρνωνα όσο και στις πεδινές. Η περίοδος επικινδυνότητας για τις πυρκαγιές ξεκινάει από αρχές Μαΐου και λήγει τέλος Οκτωβρίου. Ειδικά για τη φετινή περίοδο η λήξη της επικινδυνότητας παρατάθηκε έως το Νοέμβριο λόγω των υψηλών θερμοκρασιών και της ανομβρίας. Κατά τους μήνες αυτούς διαμορφώνεται κατάλληλα ο εξοπλισμός των οχημάτων φύλαξης με βυτία πυρόσβεσης, χωρητικότητας 500 λίτρων νερού και μάνικες κατάσβεσης.

να βοηθούν την Πυροσβεστική Υπηρεσία στις κατασβέσεις των πυρκαγιών.

Οι φύλακες είχαν καθημερινή και συνεχή επαφή με την Πυροσβεστική Υπηρεσία (Αρκαδίας και Λακωνίας), μέσω ασυρμάτων, και έτσι κατάφεραν να ειδοποιούν έγκαιρα σε περίπτωση φωτιάς καθώς και να επικουρούν την Πυροσβεστική Αρκαδίας ή Λακωνίας στο έργο της, περιπολώντας σε περιοχές που δεν υπήρχαν περιπολίες της υπηρεσίας. Στα περισσότερα περιστατικά η κατάσβεση γινόταν από κοινού, και σε αρκετά γινόταν αποκλειστικά από τους φύλακες του Φ.Δ. Οι εργαζόμενοι του Τμήματος Επόπτευσης, στην πλειοψηφία των περιπτώσεων, εργάζονταν υπερωριακά ώστε

Την περίοδο που διανύθηκε, συμμετείχαν σε 34 κατασβέσεις σε δασικά και υγροτοπικά οικοσυστήματα. Τα αίτια των παραπάνω πυρκαγιών ήταν, τις περισσότερες φορές, από αμέλεια κτηνοτρόφων και ιδιωτών, ενώ ελάχιστες θεωρήθηκαν ως εμπρησμός.

Συγκριτικά με το 2011, τα περιστατικά ήταν πιο αυξημένα, αλλά της ίδιας χαμηλής έντασης.

Στο παραπάνω γράφημα απεικονίζεται η συχνότητα των περιστατικών κατά τη διάρκεια του έτους.

Τα κρούσματα που συγκεντρώνονται στους ανοιξιότικους και φθινοπωρινούς μήνες είναι κυρίως λόγω του ότι το κύριο επάγγελμα του τοπικού πληθυσμού είναι η ελαιοπαραγωγή και κατά τους μήνες εκείνους γίνεται η συλλογή των καρπών, τα κλαδέματα των δένδρων και το κάψιμο των κλαδιών.

Κατάσβεση πυρκαγιάς

Τα περιστατικά κατά το μήνα Αύγουστο οφείλονται στις πολύ υψηλές θερμοκρασίες που επικράτησαν στην περιοχή και ευνόησαν τον οποιοδήποτε παράγοντα, έτσι ώστε να δημιουργηθεί εστία πυρκαγιάς.

Η άψογη συνεργασία με το Πυροσβεστικό Σώμα Αρκαδίας και Λακωνίας, επέφερε σημαντικότερα αποτελέσματα στην αποτροπή και άμεση επέμβαση στα περιστατικά πυρκαγιών που είχαμε κατά τη θερινή περίοδο του 2012, με αποτέλεσμα οι εκτάσεις αυτών, να είναι ιδιαίτερα περιορισμένες.

Συλλογή τσαγιού και ειδών χλωρίδας

Σύμφωνα με την Κ.Υ.Α. υπ. αριθμ. 33999/2010, δεν επιτρέπεται η συλλογή φυτών χωρίς ειδική άδεια από το αρμόδιο Δασαρχείο. Στα φυτά αυτά κατατάσσονται κυρίως το τσάι (*Sideritis clandestina*) του Πάρνωννα, η ρίγανη (*Origanum onites*) καθώς και άλλα τοπικά ενδημικά είδη της περιοχής.

Το Δασαρχείο Σπάρτης είναι αρμόδιο για την περιοχή του Πάρνωννα που φύεται το τσάι. Οι φύλακες του Φ.Δ. προσπάθησαν να αποτρέψουν την αλόγιστη συλλογή και εμπορία του και με την αλλαγή του ωραρίου τους κατά τη περίοδο συγκομιδής του – μήνες Μάιος με Ιούλιο – αλλά και με συγκεκριμένα εβδομαδιαία δρομολόγια, στις περιοχές του Πάρνωννα όπου φύεται.

Συνολικά καταγράφηκαν έντεκα περιστατικά, από τα οποία στα επτά έγινε σύσταση στους παραβάτες και διέκοψαν τη δραστηριότητα, σε δύο περιστατικά κατασχέθηκαν τσουβάλια τσαγιού και σε δύο έγινε παρέμβαση με το αρμόδιο Δασαρχείο, μετά από ειδοποίηση των φυλάκων.

Κατά το έτος 2012 η παρέμβαση σε σχέση με την συγκεκριμένη δραστηριότητα, ήταν πιο αποτελεσματική από ότι το 2011, λόγω του σωστού προγραμματισμού δρομολογίων και ωραρίου, αλλά και της συνεργασίας με τα αρμόδια Δασαρχεία.

Απόρριψη απορριμμάτων και στερεών αποβλήτων - Επιχωματώσεις

Πλήθος χώρων ανεξέλεγκτης απόθεσης απορριμμάτων αλλά και στερεών αποβλήτων

Στερεά απόβλητα στον Αγ. Ιωάννη

καταγράφηκαν από τους φύλακες του Φ.Δ. σε όλη την έκταση της προστατευόμενης περιοχής. Για την ακρίβεια καταγράφηκαν 42 περιστατικά εναπόθεσης στερεών αποβλήτων και απορριμμάτων και έξι περιστατικά επιχωματώσεων. Σε 3 από τις περιπτώσεις επιχωματώσεων έγιναν καταγγελίες από τον Φορέα Διαχείρισης, ενώ μία καθαρίστηκε. Και στις περιπτώσεις των αποθέσεων στερεών αποβλήτων ή σκουπιδιών, έγιναν έγγραφα από το ΦΔ σε 11 περιπτώσεις και για άλλες 12 έγινε παραπομπή από το Τμήμα Φύλαξης προς το Τμήμα Προστασίας για ενέργεια.

Έντονη παρουσία της συγκεκριμένης παράνομης δραστηριότητας ήταν και είναι, στις περιοχές των ρεμάτων κυρίως του Τάνου, Βρασιάτη, Έλος Κάτω Βερβένων αλλά και Δαφνώνα. Αρκετά από τα αγροτεμάχια που βρίσκονται παραπλεύρως των ρεμάτων, είναι ιδιόκτητα και είναι ένας από τους λόγους που συνεχίζονται οι επεμβάσεις σε αυτές τις περιοχές.

Σε συνέχεια του εντοπισμού και της καταγραφής των θέσεων ανεξέλεγκτης απόθεσης απορριμμάτων, ενημερώθηκαν οι αρμόδιες υπηρεσίες, όπως οι Δήμοι, η Περιφέρεια Πελοποννήσου, το ΥΠΕΚΑ και η Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελ/σου Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου, με επιστολές και προφορικά.

Στερεά απόβλητα στο Ξηροκάμπι

Η κατανομή της συγκεκριμένης παράνομης δραστηριότητας κατά τη διάρκεια του έτους 2012, φαίνεται στο παραπάνω γράφημα. Διαπιστώνεται η έντονη εμφάνιση σχεδόν σε όλη τη διάρκεια του έτους και κυρίως τους θερινούς μήνες, κατά τους οποίους γίνονται αρκετές οικοδομικές εργασίες, λόγω του ότι η περιοχή φιλοξενεί κυρίως εξοχικές κατοικίες.

Λαθραλιεία

Η καθημερινή επίπτωση της απόλυτου προστασίας περιοχής του Υγροτόπου Μουστού, όπου και απαγορεύεται κάθε είδους δραστηριότητας, δεν είχε το επιθυμητό αποτέλεσμα, και κατά τη διάρκεια του 2012 αυξήθηκαν οι καταγεγραμμένες παραβάσεις λαθραλιείας.

Το γεγονός ότι δεν υπάρχει επαρκής σήμανση, που να δηλώνει την απαγόρευση της εν λόγω δραστηριότητας, δεν διευκόλυνε τη δουλειά των φυλάκων, οι οποίοι ενημέρωναν αρχικά τους παραβάτες και στη συνέχεια τους απομάκρυναν από το σημείο. Έγιναν συνολικά 13 συστάσεις στην περιοχή του Μουστού.

Λοιπές παράνομες δραστηριότητες

Αμμοληψίες: η συγκεκριμένη δραστηριότητα διενεργείται κυρίως στην περιοχή του υγροτόπου Μουστού και στα ρέματα του Τάνου και Βρασιάτη. Καθ' όλη τη διάρκεια του 2013 εντοπίστηκαν μόλις τρεις περιπτώσεις αμμοληψιών.

Απορρίψεις υγρών αποβλήτων: αφορά κυρίως υγρά απόβλητα ελαιοτριβείων, στα ρέματα Τάνου και Βρασιάτη, από ελαιοτριβεία της περιοχής κατά τους μήνες συγκομιδής ελαιοκάρπων. Υπάρχουν σταθερά σημεία απόρριψης των εν λόγω λυμάτων και ο Φορέας κατήγγειλε το γεγονός με επιστολές

προς τις αρμόδιες υπηρεσίες. Η απόθεση των αποβλήτων στις συγκεκριμένες περιοχές γίνεται εδώ και χρόνια, όπως αποδεικνύεται από σχετικές αεροφωτογραφίες. Καταγράφηκαν 6 περιστατικά.

Λαθροθηρία: Τα επτά καταφύγια Άγριας Ζωής που υπάρχουν στην περιοχή του Φ.Δ. κάνουν ιδιαίτερα δύσκολο το έργο των φυλάκων αλλά μέχρι και σήμερα δεν έχει εμφανιστεί κάποιο ιδιαίτερο κρούσμα λαθροθηρίας. Η πολύ καλή συνεργασία με τη θηροφυλακή και τους κυνηγητικούς συλλόγους καθώς και οι συνεχείς περιπολίες βοήθησε αρκετά στη πρόληψη και καταστολή της λαθροθηρίας. Ένα μειονέκτημα του Φ.Δ., πέραν της ελλιπέστατης νομοθεσίας περί αρμοδιοτήτων, είναι το ωράριο εργασίας, το οποίο δεν είναι δυνατόν να εκτελείται κατά τις νυχτερινές και πρώτες πρωινές ώρες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να μην έχουν εντοπιστεί κρούσματα λαθροθηρίας, ενώ είναι γνωστό ότι υπάρχουν, κυρίως τις νυχτερινές ώρες.

Υλοτομίες: Ειδικότερα στην περιοχή του ορεινού και δασικού όγκου της προστατευόμενης περιοχής έχουν εντοπισθεί ορισμένα περιστατικά παράνομων υλοτομιών. Συγκεκριμένα εντοπίστηκαν τέσσερα περιστατικά, για τα οποία ειδοποιήθηκε πρωτίστως το αρμόδιο Δασαρχείο.

Λοιπές αρμοδιότητες και δραστηριότητες περιόδου 2012

Εκπαίδευση – Επιμόρφωση

Κατά τακτά χρονικά διαστήματα στη διάρκεια του έτους, οι φύλακες παρακολούθησαν σεμινάρια εκπαίδευσης - επιμόρφωσης σχετικά με την παρακολούθηση και καταγραφή ειδών, κυρίως ορνιθοπανίδας, όπου είναι πιο σύνθετη η αναγνώριση τους, καθώς και σεμινάρια διασωστικής εκπαίδευσης από την Πυροσβεστική Υπηρεσία.

Συντήρηση υποδομών - Τεχνική Υποστήριξη ΦΔ

Η συντήρηση κτηριακών υποδομών, του παραπάνω εξοπλισμού του Φορέα καθώς και η συντήρηση των μονοπατιών στην προστατευόμενη περιοχή, των παρατηρητηρίων κλπ. είναι μια από τις αρμοδιότητες των φυλάκων καθώς επίσης και η υποστήριξη, εξυπηρέτηση και ο έλεγχος της κίνησης των επισκεπτών μέσα στα όρια της προστατευόμενης περιοχής και η ενημέρωσή τους για τα υπάρχοντα μέτρα προστασίας της περιοχής.

Κατά τη διάρκεια του 2012, συντηρήθηκαν εκ νέου οι εγκαταστάσεις που βρίσκονται εντός του Υγροτόπου Μουστού, καθώς και της περιοχής του δρυλώδους άρκευθου στη μονή Μαλεβής. Έγιναν πολλοί καθαρισμοί απορριμμάτων και στερεών υλικών κυρίως στις περιοχές απολύτου προστασίας, στα ρέματα Τάνου και Βρασιάτη, καθώς και στις περιοχές του ορεινού όγκου του Πάρνωνα. Επίσης, το τμήμα φροντίζει για την συντήρηση των υποδομών του Φορέα, πχ. των οχημάτων και του κτηριακού εξοπλισμού.

Καθαρισμός απορριμμάτων

Επιπλέον, θα πρέπει να αναφερθούν οι περιπτώσεις απεγκλωβισμού οχημάτων επισκεπτών της προστατευόμενης περιοχής, κυρίως κατά την χειμερινή περίοδο.

Τέλος, θα πρέπει να αναφερθεί ότι αρκετές φορές οι φύλακες συμμετέχουν στη διευκόλυνση της κίνησης του προσωπικού του Φορέα ή άλλου εξουσιοδοτημένου οργάνου.

Ενημέρωση – Ευαισθητοποίηση

Μια από τις αρμοδιότητες του Τμήματος Επόπτευσης/Φύλαξης είναι και η επικουρία του Τμήματος Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας στις δράσεις ενημέρωσης - ευαισθητοποίησης.

Ξεναγηση σχολείων

Οι φύλακες λειτουργούν τα Κέντρα Ενημέρωσης του Φορέα στο Άστρος, Άγιο Πέτρο και Καστάνισσα, σε έκτακτες περιπτώσεις κατά την απουσία των ξεναγών και συμβάλουν άμεσα σε όλες τις δράσεις – εκδηλώσεις Ενημέρωσης-Ευαισθητοποίησης.

Συγκεκριμένα συμμετείχε σε 48 δράσεις - εκδηλώσεις Ενημέρωσης-Ευαισθητοποίησης

Προστασία και Διαχείριση

Στερεά απόβλητα στη Βαρβίτσα

Το δεύτερο Τμήμα στο οποίο συμμετέχουν ενεργά οι φύλακες είναι αυτό της Προστασίας και Διαχείρισης για την υποστήριξη/υλοποίηση εργασιών διαχείρισης, για την αναγνώριση ειδών πανίδας και χλωρίδας, για την ορθή υποστήριξη των επιστολών που αποστέλλονται σχετικά με τις καταγγελίες παράνομων δραστηριοτήτων και για τη διευκόλυνση της κίνησης του προσωπικού του εν λόγω Τμήματος.

Η συνεργασία των δύο τμημάτων είναι άμεση κυρίως όσον αφορά τις καταγγελίες των παράνομων δραστηριοτήτων, και στην

τεκμηρίωση των επιστολών που αφορούν επιχωματώσεις και απορρίψεις στερεών υλικών και απορριμμάτων, μέσω των αυτοψιών που διενεργούνται από τους φύλακες.

Οι φύλακες συμμετείχαν στις εξής επιπλέον εργασίες:

- Υπόδειξη στο κλιμάκιο Έλεγχου Ποιότητας της Περιφέρειας Πελοποννήσου των παράνομων δραστηριοτήτων εντός της περιοχής προστασίας του Φ.Δ.
- Έργο «Επιστημονική αναγνώριση και αποτύπωση των επιμέρους μονάδων της Λιμνοθάλασσας Μουστού και των λοιπών υγροτόπων του Οικολογικού Πάρκου και της ευρύτερης παράκτιας ζώνης του» που υλοποιείται στα πλαίσια του ΕΠΠΕΡΑΑ.
 - Έλεγχος μονοπατιών στο Μουστό για το έργο
 - Εργασίες πεδίου και μετακίνηση υπαλλήλων για την φυτοκοινωνιολογική έρευνα στο Έλος Κ. Βερβένων μαζί με τον ανάδοχο του έργου.

- Εργασίες πεδίου και μετακίνηση υπαλλήλων για την φυτοκοινωνιολογική έρευνα στο Μουστο μαζί με τον ανάδοχο του έργου.
- Εργασίες πεδίου και μετακίνηση υπαλλήλων για την φυτοκοινωνιολογική έρευνα στο Φωκιανό μαζί με τον ανάδοχο του έργου.

Καταγραφή άγριας πανίδας και ορνιθοπανίδας - Τμήμα Προστασίας & Διαχείρισης

Μία από τις συμπληρωματικές αρμοδιότητες του Τμήματος Φύλαξης αποτελεί και η Καταγραφή και Παρακολούθηση ειδών, στα πλαίσια της συμμετοχής του στο Πρόγραμμα Καταγραφής & Παρακολούθησης ειδών και τύπων οικοτόπων, στην περιοχή ευθύνης του Φορέα.

Κατά τη διάρκεια των περιπολιών τους οι φύλακες είχαν τη δυνατότητα να κάνουν παρακολούθηση διαφόρων ειδών ορνιθοπανίδας και άγριας πανίδας. Η χρήση οδηγών για ερπετά/ πτηνά/

θηλαστικά, κιαλιών, φωτογραφικών μηχανών και αυτόματων καμερών ήταν τα κύρια μέσα για να κάνουν αναγνώριση στο πεδίο, ενώ με τη χρήση φορητού GPS κατάφερναν να καταγράφουν το ακριβές σημείο και την περιοχή που βρίσκονταν.

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν θα χρησιμοποιηθούν στην καταγραφή και χαρτογράφηση της ζωογεωγραφίας των ειδών της προστατευόμενης περιοχής.

Έγιναν πολλαπλές καταγραφές, και στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζονται τα νεκρά είδη που βρέθηκαν καθώς και ένα ενδεικτικό δείγμα των σπάνιων ειδών πανίδας και ορνιθοπανίδας που καταγράφονται καθημερινά.

Εμέσματα νυκτόβιων αρπακτικών

Καθαρισμός μονοπατιού

Επιπλέον, έχουν διασωθεί τραυματισμένα άγρια ζώα και έχουν αποσταλεί σε οργανώσεις περίθαλψης άγριων ζώων, ενδεικτικά: ένα τσακάλι, ένας μπούφος και ένα ξεφτέρι.

Στο κεφάλαιο της Παρακολούθησης εντάσσονται και οι επισκέψεις που έκαναν οι φύλακες σε Σπήλαια της περιοχής της Νότιας Κυνουρίας, μαζί με το Βιολόγο του Φ.Δ., για την εξερεύνηση και καταγραφή αυτών, καθώς και των ειδών πανίδας (νυχτόβιων θηλαστικών, ερπετών και εντόμων) που εντόπιζαν σ' αυτές.

Τέλος μια εθελοντική εργασία σε αυτόν τον τομέα, την οποία ανέλαβαν μερικοί από τους φύλακες, είναι το άνοιγμα εμεσμάτων (pellets) νυχτόβιων αρπακτικών για την εξακρίβωση των διατροφικών τους συνηθειών.

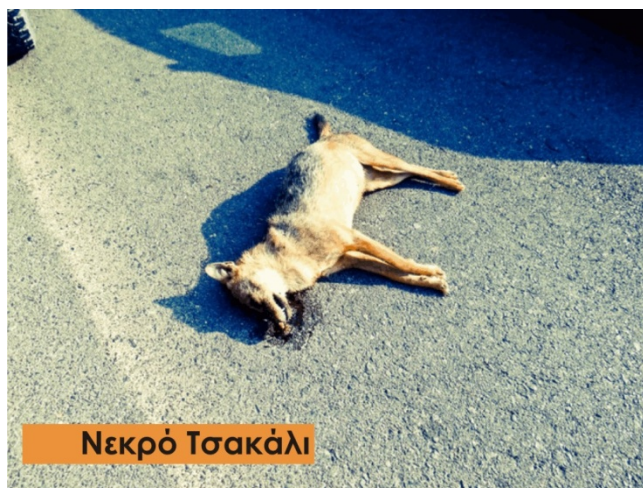
ΠΙΝΑΚΑΣ: ΚΑΤΑΓΡΑΦΕΣ ΣΠΑΝΙΩΝ ΕΙΔΩΝ ΓΙΑ ΤΟ 2012

ΚΟΙΝΗ ΟΝΟΜΑΣΙΑ ΕΙΔΟΥΣ
Ορνιθοπανίδα
Φοινικόπτερο
Βαρβάρα
Κορμοράνος
Χουλιάρόπαπια
Λευκοτσικνιάς
Κρυπτοτσικνιάς
Πορφυροτσικνιάς
Μικροτσικνιάς
Ψαραετός
Καλαμόκιρκος
Βραχοκιρκίνεζο
Χειμωνόκιρκος
Ερπετά
Στικτή νεροχελώνα
Γραμμωτή νεροχελώνα
Θαλάσσια χελώνα
Βόας της άμμου
Οχιά
Λαφιάτης
Θηλαστικά
Τσακάλι
Αγριόχοιρος
Ζαρκάδι
Βίδρα

ΠΙΝΑΚΑΣ: ΚΑΤΑΓΡΑΦΕΣ ΝΕΚΡΗΣ ΠΑΝΙΔΑΣ

ΚΟΙΝΗ ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ
Κουνάβι	1
Θαλάσσια χελώνα (<i>Caretta caretta</i>)	5
Δεντρογαλιά	1
Βόας της άμμου	2
Σαῖτα	2
Σπιτόφιδο	1
Τσακάλι	1

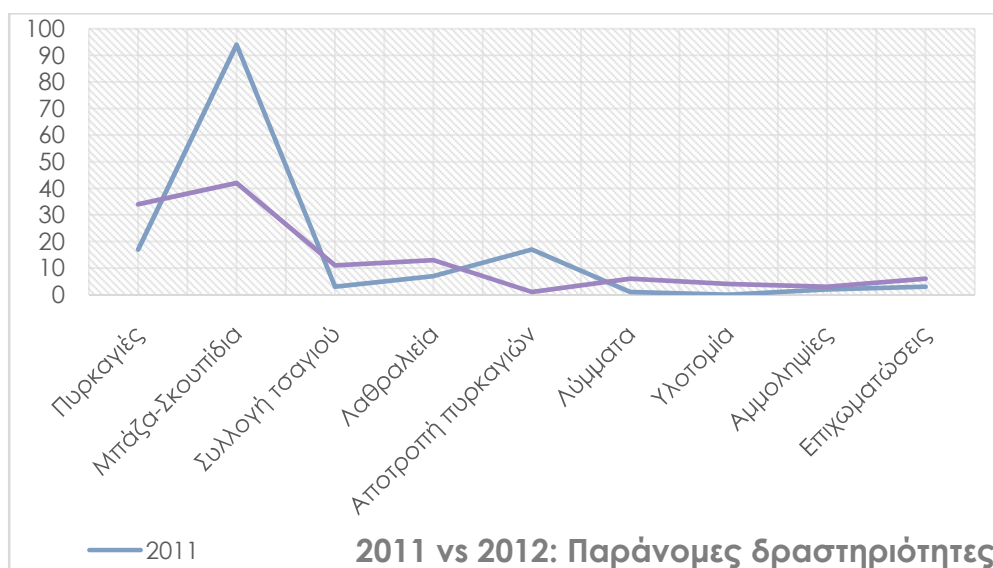

Συμπεράσματα Περιόδου 2012

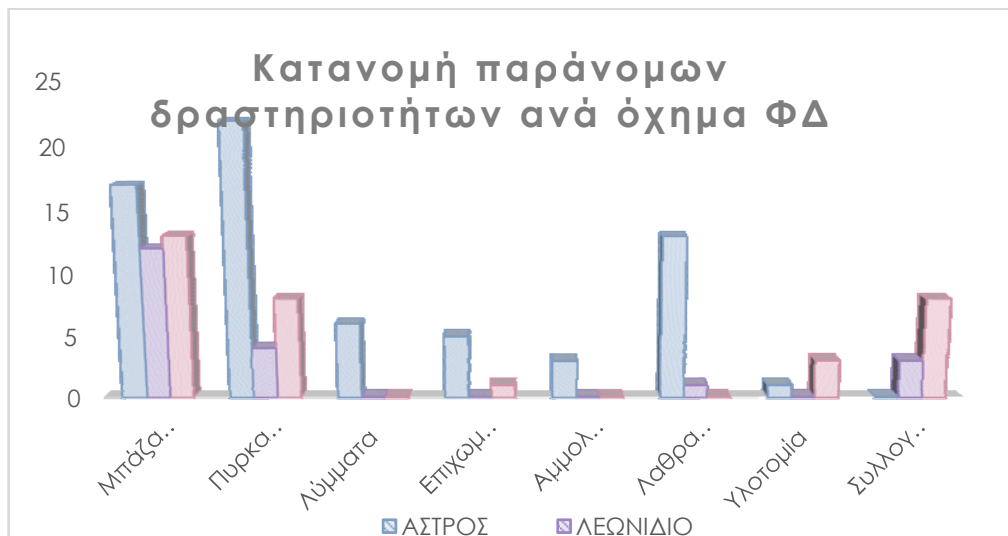
Κάνοντας χρήση της γνώσης που αποκτήθηκε στο πεδίο και στο αντικείμενο της φύλαξης πρέπει να απαντηθεί πρώτα το ερώτημα αν η φύλαξη πέτυχε ή όχι τους στόχους της. Η γενική άποψη που απορρέει από τα αποτελέσματα του Τμήματος είναι πως η φύλαξη κρίνεται επαρκής και αυτό το αποδεικνύουν τα νούμερα που καταγράφηκαν κατά τη διάρκεια της περιόδου και τα οποία είχαν φθίνουσα πορεία όσον αφορά την πλειοψηφία των παράνομων ενεργειών.

Παρόλο που οι φύλακες περιορίζονταν στην επίβλεψη και την εποπτεία της περιοχής χωρίς να μπορούν να κάνουν ουσιαστικό έλεγχο όταν εντόπιζαν οποιαδήποτε παράβαση, η παρουσία τους και μόνο στο πεδίο με τις περιπολίες που πραγματοποιούσαν έπαιξε ανασταλτικό ρόλο. Όμως δεν παύει η ανεπάρκεια στην δυνατότητα ανακριτικών αρμοδιοτήτων, να είναι κάτι που αποδεδειγμένα θα απέφερε πολλά περισσότερα αποτελέσματα.

Το παρακάτω γράφημα απεικονίζει τη σύγκριση των δύο ετών:

Είναι εμφανές στο παρακάτω γράφημα ότι τα περισσότερα περιστατικά βρίσκονται πλησίον κατοικημένων τοποθεσιών και των περιοχών με τη μεγαλύτερη τουριστική δραστηριότητα. Επιπλέον, για τους πολίτες το πιο σύνηθες περιβάλλον απόρριψης απορριμμάτων είναι τα ρέματα και οι υγροτοπικές περιοχές. Για αυτό το λόγο η πλειοψηφία των περιστατικών εμφανίζεται στην περιοχή του Άστρους, όπως απεικονίζεται στο παρακάτω γράφημα, όπου φαίνονται τα περιστατικά των παράνομων ενεργειών αναφορικά με τη διασπορά των οχημάτων και των εργαζομένων του τμήματος.

Στο επίπεδο των συνεργασιών ο Φ.Δ. κατάφερε να εμπλέξει όσο το δυνατόν περισσότερους ενεργούς φορείς και να συνεργάζεται στενά όχι μόνο με τα θεσμοθετημένα όργανα του Νόμου αλλά και με υγιείς κοινωνικές ομάδες (κτηνοτρόφους, παραγωγούς, συνεταιρισμούς κ.α.) των οποίων η συνεργασία είναι πολλές φορές ουσιαστική και ωφέλιμη. Την περίοδο που διανύσαμε ήταν καίρια η συνεργασία με την Πυροσβεστική Υπηρεσία, λόγω των αυξημένων πυρκαγιών στην περιοχή, αλλά και με τα κατά τόπους Δασαρχεία με αποτέλεσμα την αναστολή πολλών παράνομων δραστηριοτήτων.

Το σχέδιο φύλαξης εκπονήθηκε από το Φ.Δ. και σύμφωνα με αυτό πραγματοποιήθηκε η φύλαξη από το προσωπικό για το παρόν χρονικό διάστημα. Μέχρι σήμερα κρίνεται επαρκές και ολοκληρωμένο αλλά είναι κάτι το οποίο θα πρέπει να επεξεργάζεται ο Φ.Δ. κάθε δύο έτη ανάλογα με τα νέα δεδομένα που μπορεί να προκύπτουν στο αντικείμενο. Το Σχέδιο Φύλαξης συνοδεύεται από ένα εκτενέστατο τεύχος χαρτών, οι οποίοι είναι βασικοί άξονες για την υλοποίηση του.

Τέλος, ο σύγχρονος και αξιόπιστος εξοπλισμός του εν λόγω τμήματος εμπλουτίστηκε κατά τη διάρκεια του 2012 και αυτό συντέλεσε ακόμη περισσότερο στην καλή παρουσία των φυλάκων στο πεδίο και στην προσπάθεια τους τόσο στο να καταγράψουν είδη χλωρίδας, πανίδας και παράνομων δραστηριοτήτων όσο και στο τις καταστείλουν.

Προτάσεις Περιόδου 2013

Συνοψίζοντας όλα τα παραπάνω, θέτονται προτάσεις οι οποίες θα πρέπει να εφαρμοστούν κατά τη νέα περίοδο του έτους 2013, για να δώσουν στην προστατευόμενη περιοχή μία φύλαξη που ως μοναδικό αποτέλεσμα θα έχει την αποτροπή και καταστολή των παράνομων ενεργειών.

Επιμόρφωση-Εκπαίδευση

Η συνεχή επιμόρφωση - εκπαίδευση των φυλάκων, με σεμινάρια από διάφορους ενεργούς φορείς και όργανα, σε θέματα που αφορούν τον τομέα τους θα οπλίσει το προσωπικό με ακόμα περισσότερα προσόντα ώστε να είναι ακόμη πιο αποτελεσματική η προστασία.

Συνεργασίες

Στο θέμα των συνεργασιών είναι αναγκαίο να γίνονται περιπολίες με μικτά κλιμάκια, με τα θεσμοθετημένα όργανα του Νόμου, έτσι ώστε να μπορεί να πραγματοποιείται πλήρης έλεγχος και άμεση καταστολή των παράνομων δραστηριοτήτων και όχι απλή καταγραφή αυτών.

Σχέδιο Φύλαξης

Επιδίωξη του Τμήματος Επόπτευσης, Φύλαξης και Εφαρμογών Διαχείρισης, παράλληλα με τη συνεργασία και των υπολοίπων στελεχών του Φορέα Διαχείρισης, είναι η ανανέωση του σχεδίου φύλαξης ανάλογα με την αύξηση ή μείωση των παράνομων δραστηριοτήτων ή την εμφάνιση κάποιων νέων που μπορεί να προκύψουν, έτσι ώστε να είναι άριστη και αποτελεσματική η φύλαξη της Προστατευόμενης Περιοχής.

Προσωπικό

Με βάσει την εμπειρία που έχει αποκτηθεί εκτιμάται ότι οι πραγματικές απαιτήσεις σε προσωπικό είναι οι εξής: Λαμβάνοντας υπόψη άδειες, ρεπό, το εναλλασσόμενο ωράριο κ.λπ. απαιτεί τουλάχιστον 10 άτομα προσωπικό φύλαξης για την Προστατευόμενη Περιοχή της οποίας το μέγεθος είναι ιδιαίτερα μεγάλο. Η καθιέρωση δύο βαρδιών κατά τη θερινή περίοδο αποτελεί βασική προϋπόθεση της αποτελεσματικότητας κυρίως της πυροφύλαξης.

Κεφάλαιο 7

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΩΝ ΟΡΩΝ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

ΠΕ3

Χαρτογράφηση του συνόλου της Προστατευόμενης Περιοχής

Στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του Δασολόγου (Μπόγλη Αργύριο) υλοποιήθηκε εντός του 2011-2012 η χαρτογράφηση της Προστατευόμενης Περιοχής. Συγκεκριμένα η δράση αφορά την δημιουργία βάσης δεδομένων για το σύνολο της Προστατευόμενης Περιοχής, που θα περιέχει:

- Τα γεωγραφικά όρια της χωρικής αρμοδιότητας του ΦΔ και των Περιοχών Προστασίας (Περιοχές Απόλυτης Προστασίας της Φύσης και Περιοχές Προστασίας της Φύσης).
- Ισοϋψείς καμπύλες (ισοδιάσταση 20m) (Υπολείπεται η χαρτογράφηση 2 Φ/Χ ΓΥΣ κλίμακας 1:50.000).
- Υδρογραφικό Δίκτυο.
- Οδικό Δίκτυο.
- Οικισμοί.
- Γεωλογικό υπόβαθρο.
- Τριγωνομετρικά σημεία.
- Λεκάνες απορροής.
- Αεροφωτογραφίες για το σύνολο της Προστατευόμενης Περιοχής [Χορήγηση άδειας χρήσης αεροφωτογραφιών της ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε., σύμφωνα με την υπ' αριθμ. Α.Π.ΠΡ 1439/23.02 & ΠΡ 1537/23.02, ΡΔ: 1218282/1219228 Άδεια χρήσης για τον ΦΔ (ΑΔΑ: Β4ΓΚ46Ψ84Η-ΟΟΨ)].

Η ανάπτυξη και συντήρηση της βάσης δεδομένων θα χρησιμοποιηθεί και αξιοποιηθεί για την εύρυθμη λειτουργία του ΦΔ, τους τοπικούς φορείς αλλά και τους αρμόδιους κεντρικούς φορείς.

Ο ΦΔ εντός του 2011 προμηθεύτηκε εξειδικευμένα προγράμματα (Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών – GIS) και συσκευές (δύο (2) ArcPad), η χρήση των οποίων είναι αναγκαία για την χαρτογράφηση της Προστατευόμενης Περιοχής και την υλοποίηση της εν λόγω δράσης.

Η χαρτογράφηση και οριοθέτηση των ζωνών προστασίας της Προστατευόμενης Περιοχής αναμένεται να συμβάλλει θετικά:

- Στην αποτελεσματικότερη παρακολούθηση και εποπτεία της προστατευόμενης περιοχής.
- Στην ανάπτυξη και διάχυση των αποτελεσμάτων του έργου της παρακολούθησης (monitoring) ειδών.
- Στην έγκαιρή και έγκυρη ενημέρωση των πολιτών και των συναρμόδιων υπηρεσιών, διότι θα υπάρχει άμεση πρόσβαση σε πληροφορίες για την προστατευόμενη περιοχή σχετικά με επιτρεπόμενες δραστηριότητες και όρους άσκησής τους, ώστε άμεσα να επιλύονται τυχόν ερωτήματα.

Με την χωρική βάση δεδομένων που δημιουργήθηκε δίνεται η δυνατότητα:

- Για την προάσπιση και ορθολογική διαχείριση της δημόσιας περιουσίας, σημαντικό μέρος της οποίας είναι τα δάση και οι δασικές εκτάσεις, καθώς και η αξιόπιστη οριοθέτηση τους για την

αποτροπή από πάσης φύσεως φαινομένων καταπάτησης, παράνομων εκχερσώσεων και βίαιης αλλαγής της χρήσης τους.

- Για την διερεύνηση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος και την προβολή των εμπράγματων δικαιωμάτων του Ελληνικού Δημοσίου εντός των προστατευόμενων περιοχών, αξιοποιώντας το υπόβαθρο της ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ Α.Ε. ως αναπτυξιακό εργαλείο άσκησης πολιτικής γης.
- Για την επίλυση χρόνιων προβλημάτων κάλυψης γης των εκτάσεων της Π.Π.
- Για τον καθορισμό των στόχων κατά τον σχεδιασμό της περιβαλλοντικής προστασίας των Π.Π. αλλά και των επενδύσεων των παραγωγικών κλάδων των τοπικών κοινωνιών.
- Για τον συνδυασμό γεωχωρικών δεδομένων, την αυτοματοποίηση της διαδικασίας ανάλυσης και διαχείρισης των δεδομένων και αναπαράσταση των αποτελεσμάτων με την βοήθεια χαρτών και διαγραμμάτων μέσω της χρήσης Γεωγραφικών Συστημάτων Πληροφοριών (G.I.S.).

Η ψηφιακή χαρτογραφική αναπαράσταση είναι το κατάλληλο εποπτικό περιβάλλον που επιτρέπει στους χρήστες του, ελέγχους νομιμότητας ή μη δραστηριοτήτων και έργων εντός των περιοχών προστασίας, για την ορθολογική προστασία και διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος, καθώς και την διευκόλυνση της στρατηγικής λήψης αποφάσεων με την οποία θα βελτιωθεί η εφαρμογή πολιτικών προστασίας στο μέλλον.

Διεκπεραίωση – σύνταξη εγγράφων

Στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του Τμήματος Προστασίας και Διαχείρισης, το προσωπικό του διεκπεραίωσε έγγραφα που σχετίζονται με τα ακόλουθα:

- Επικουρία των αρμοδίων διοικητικών αρχών στον έλεγχο της εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας και των περιβαλλοντικών όρων που ισχύουν ή επιβάλλονται αντιστοίχως για έργα ή δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στις περιοχές ευθύνης τους.
- Σύνταξη αναφορών προς αρμόδιες υπηρεσίες για την αναστολή ή ματαίωση επιβαρυντικών για την προστατευόμενη περιοχή δραστηριοτήτων, έργων και την απομάκρυνση οχλουσών δραστηριοτήτων.
- Διενέργεια αυτοψιών σε εγκαταστάσεις ή δραστηριότητες, ιδίως όταν πιθανολογείται ότι η λειτουργία τους υποβαθμίζει το περιβάλλον, η σύνταξη σχετικών εκθέσεων, που κοινοποιούνται στις αρμόδιες κατά περίπτωση αρχές και η εισήγηση των επιβλητέων κυρώσεων ή άλλων μέτρων προστασίας του περιβάλλοντος, σύμφωνα με το άρθρο 30 του ν. 1650/1986.

Συγκεκριμένα, μέσα στο 2012 συντάχθηκαν έγγραφα που αφορούσαν κυρίως την περιοχή ευθύνης του Φορέα (Περιοχές Απόλυτης Προστασίας και λοιπές περιοχές Φορέα) αλλά και περιοχές εκτός Φορέα (Εικ. 14). Η σύνταξη των εγγράφων συχνά χρειάστηκε τη συνεργασία διαφόρων φορέων, όπως η Αποκεντρωμένη Διοίκηση Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδος & Ιονίου (Γενική Δ/ση Χωροταξικής & Περιβαλλοντικής Πολιτικής – Δ/ση Περιβάλλοντος & Χωρικού Σχεδιασμού Πελοποννήσου - Δασαρχείο Σπάρτης - Δασαρχείο Κυνουρίας), η Περιφέρεια Πελοποννήσου (Δ/ση Περιβάλλοντος & Χωρικού Σχεδιασμού - Δ/ση Τεχνικών Έργων/Περιφερειακή Ενότητα Αρκαδίας - Δήμος Βόρειας Κυνουρίας), το Υ.Π.Ε.Κ.Α. (Γενική Δ/ση Περιβάλλοντος – ΕΥΠΕ Τμήμα Β', Γενική Δ/ση Περιβάλλοντος – Δ/ση Περιφερειακού Σχεδιασμού, Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος).

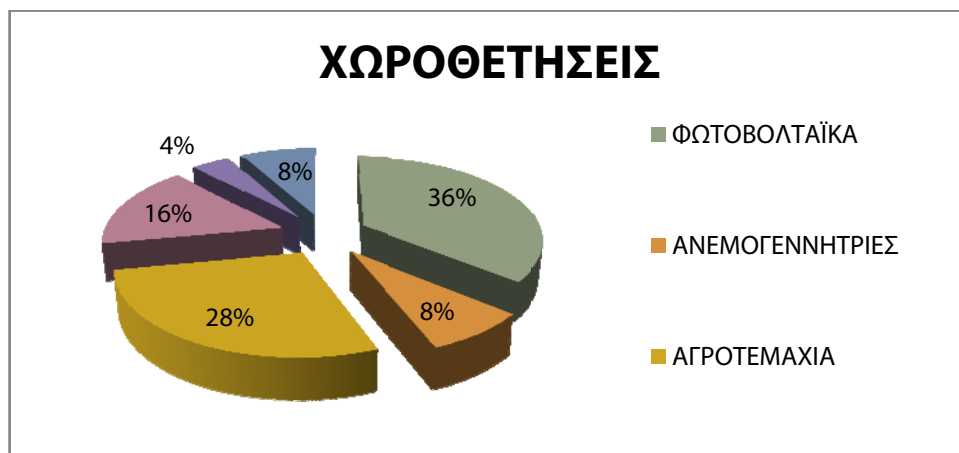
Δεδομένης της υποχρέωσης συμμόρφωσης με τους περιορισμούς και όρους που θέτει η ΚΥΑ 33999/6.09.2010, ένας αριθμός εγγράφων που αφορούσαν στην διευκρίνιση της ένταξης μια δραστηριότητας εντός ή εκτός των ορίων ευθύνης του Φορέα, αποδείχθηκε ότι ήταν εκτός των ορίων αυτών. Συγκεκριμένα συντάχθηκαν τα ακόλουθα:

- Ενημέρωση φορέων/υπηρεσιών για θέματα πανίδας: 2 έγγραφα.

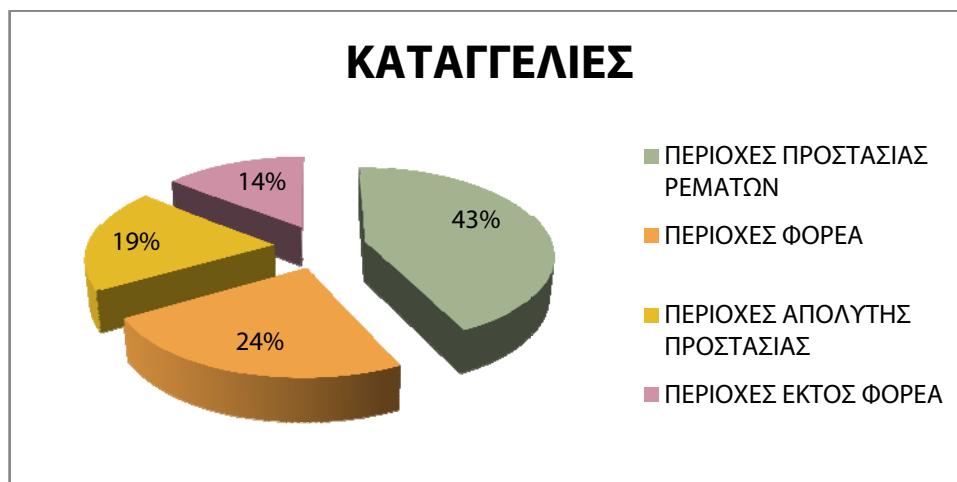
- Ενημέρωση χρήσεων γης-περιορισμών: 8 έγγραφα, τα περισσότερα για Περιοχές Απολύτου Προστασίας (Εικ. 5).
- Γενικά έγγραφα σχετικά με συνεργασίες, αρμοδιότητες Φορέα, ενημέρωση: 3 έγγραφα.
- Έγγραφα άδειας για ερευνητική εργασία σε περιοχές Απολύτου Προστασίας: 3 έγγραφα.
- Έγγραφα αυτοψιών του προσωπικού του Τμήματος: 18 έγγραφα.
- Έγγραφα σχετικά με χωροθέτηση δραστηριοτήτων: 25 έγγραφα, τα περισσότερα για αγροτεμάχια και ακολούθως για γεωτρήσεις και φωτοβολταϊκές μονάδες (Εικ. 6).
- Έγγραφα για χορήγηση στοιχείων σε υπηρεσίες: 9 έγγραφα.
- Έγγραφα για χορήγηση στοιχείων από υπηρεσίες: 7 έγγραφα.
- Έγγραφες καταγγελίες προς αρμόδιες υπηρεσίες: 21 έγγραφα, τα περισσότερα σχετικά με παραβάσεις σε Περιοχές Προστασίας Ρεμάτων (Εικ. 7).
- Έγγραφα γνωμοδοτήσεων επί ΜΠΕ: 20 έγγραφα, με την πλειονότητα να σχετίζεται με τα φωτοβολταϊκά, λατομεία, ΑΣΠΗΕ και δασόδρομους (Εικ. 8). Από τις γνωμοδοτήσεις αυτές, η πλειονότητα ήταν θετική στις εξεταζόμενες δραστηριότητες (Εικ. 9).
- Έγγραφα γνωμοδοτήσεων επί έργων ή δραστηριοτήτων: 5 έγγραφα, τα τρία αφορούν φωτοβολταϊκά, 1 για αγροτική αποθήκη και 1 για αντλιοστάσιο. Όλα τα έγγραφα είχαν θετική γνωμοδότηση.

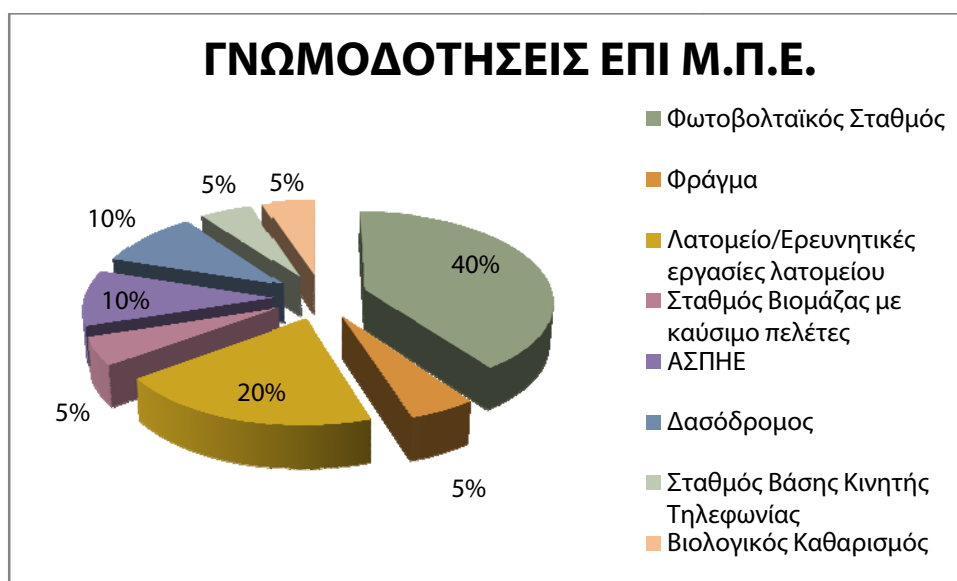
Εικ. 5: Το εκατοστιαίο ποσοστό των εγγράφων ενημέρωσης για χρήσεις γης -περιορισμούς στην περιοχή ευθύνης του Φορέα

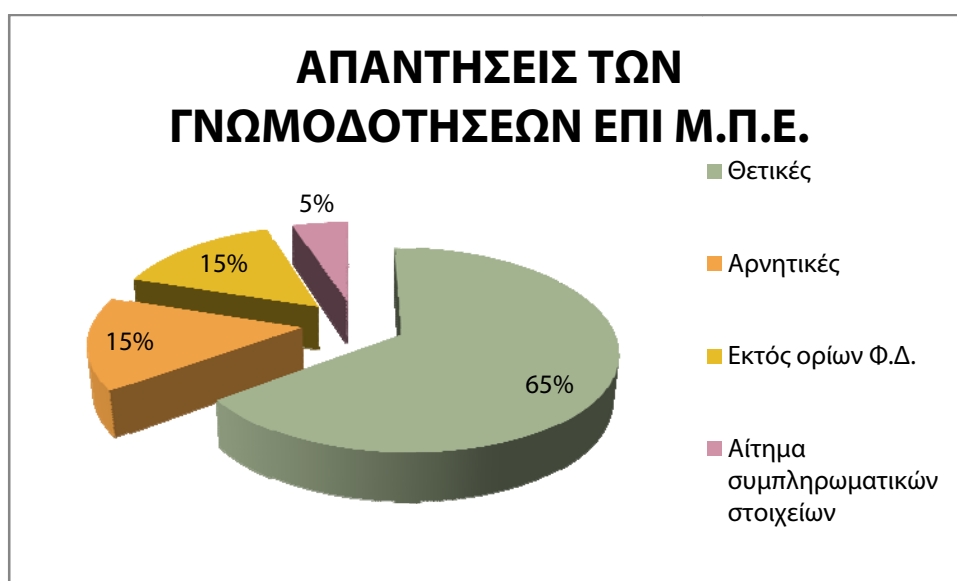
Εικ. 6: Το εκατοστιαίο ποσοστό των εγγράφων για χωροθετήσεις ανά κατηγορία δραστηριότητας στην περιοχή ευθύνης του Φορέα

Εικ. 7: Το εκατοστιαίο ποσοστό των εγγράφων για καταγγελίες ανά κατηγορία περιοχής του Φορέα

Εικ. 8: Το εκατοστιαίο ποσοστό των εγγράφων γνωμοδοτήσεων επί Μ.Π.Ε.

Εικ. 9: Το εκατοστιαίο ποσοστό των απαντήσεων των γνωμοδοτήσεων επί Μ.Π.Ε.

Κεφάλαιο 8

ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ

Οργανωτική δομή

Στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου «Έργα διαχείρισης της προστατευόμενης περιοχής όρους Πάρνωνα – υγροτόπου Μουστού και λειτουργία ΦΔ» του ΕΠΠΕΡ και με βάση το εγκεκριμένο τεχνικό δελτίο του Φορέα Διαχείρισης, εγκρίθηκε με την υπ' αριθ. 2/25-10-2006 πράξη συνεδρίασης του ΔΣ, η πρόσληψη προσωπικού 4 ατόμων για τη στελέχωση των διαφόρων τμημάτων λειτουργίας του. Εν συνεχεία, στο πλαίσιο υλοποίησης του έργου «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού» του ΕΠΠΕΡΑΑ και με βάση το εγκεκριμένο τεχνικό δελτίο του Φορέα Διαχείρισης, εγκρίθηκε με την υπ' αριθ. 26/2010 απόφαση του ΔΣ, η πρόσληψη 12 επιπλέον ατόμων για τη στελέχωση των διαφόρων τμημάτων λειτουργίας του. Το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης ανέρχεται σήμερα στα 14 άτομα, εκ των οποίων οι 2 στελεχώνουν το γραφείο διοικητικών. Αναλυτικά το προσωπικό του γραφείου διοικητικών υπηρεσιών περιλαμβάνει:

- Υπεύθυνος γραφείου διοικητικών υπηρεσιών: ΠΕ Περιβαλλοντολόγος⁴
- Στέλεχος γραφείου διοικητικών υπηρεσιών: ΠΕ Οικονομολόγος⁵

Αρμοδιότητες γραφείου διοικητικών υπηρεσιών

Σύμφωνα με την ΚΥΑ 21393/2006

Στις αρμοδιότητες του γραφείου διοικητικών υπηρεσιών των Φορέων Διαχείρισης σύμφωνα με το άρθρο 8 του «Κανονισμού λειτουργίας υπηρεσιών και του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» [Υ.Α. υπ' αριθ. 21393 (ΦΕΚ747/Β/21-6-2006)] περιλαμβάνονται συνοπτικά λειτουργίες:

- Διοικητικής υποστήριξης των Οργάνων διοίκησης του Φορέα
- Διοικητικής υποστήριξης των υπηρεσιών του Φορέα

Ειδικότερα οι αρμοδιότητες του Γραφείου είναι οι ακόλουθες:

Διοικητική υποστήριξη των Οργάνων διοίκησης του Φορέα

- Η παροχή κάθε φύσης γραμματειακής υποστήριξης για τις ανάγκες του Δ.Σ., του Προέδρου του Δ.Σ. και του Διευθυντή.
- Η συγκέντρωση από τις αρμόδιες υπηρεσίες του Φορέα των κάθε φύσης κειμένων ή γενικά του πληροφοριακού υλικού, που προορίζονται για τα μέλη των Οργάνων διοίκησης του Φορέα.
- Η οργανωτική προετοιμασία των συνεδριάσεων του Δ.Σ.

⁴ Το ίδιο άτομο απασχολείται και στο τμήμα πληροφόρησης με την ιδιότητα της υπευθύνου τμήματος

⁵ Το ίδιο άτομο απασχολείται και στο γραφείο οικονομικών υπηρεσιών με την ιδιότητα της υπευθύνου γραφείου

- Η τήρηση των πρακτικών των αποφάσεων του Δ.Σ. με ιδιαίτερη μέριμνα για την οριστική διατύπωση των αποφάσεων του Δ.Σ. με τη συνεργασία του Διευθυντή και του Γρ. Νομικής υποστήριξης.
- Η τήρηση αρχείων πρακτικών, εισηγήσεων και αποφάσεων των Οργάνων διοίκησης.
- Η μέριμνα για την αναπαραγωγή, διανομή ή αποστολή των αποφάσεων ή εισηγήσεων των Οργάνων διοίκησης στους κατάλληλους αποδέκτες, σύμφωνα με τις οδηγίες του Διευθυντή.
- Διοικητική υποστήριξη των υπηρεσιών του Φορέα.
- Η τήρηση πρωτοκόλλου όλων των εισερχομένων/εξερχόμενων εγγράφων.
- Η συνεργασία με το Διευθυντή για τον χαρακτηρισμό/κωδικοποίηση και τη διανομή των προηγούμενων εγγράφων, εντός ή εκτός του Φορέα. Η διεκπεραίωση της διανομής αυτής.
- Τήρηση γενικού αρχείου εγγράφων του φορέα.
- Η τήρηση αρχείου αποδεκτών.
- Η διεκπεραίωση διοικητικών εργασιών για τις ανάγκες των υπηρεσιών (δακτυλογράφηση, αναπαραγωγή κειμένων, τευχοποίηση διαφόρων εντύπων, σφράγισμα φακέλων, επιμέλεια και αποστολή διαφόρων εντύπων, αποστολή fax κ.λπ.)
- Ο χειρισμός Τηλεφωνικού Κέντρου, FAX και άλλων μέσων επικοινωνίας.
- Υποδοχή, πληροφόρηση επισκεπτών στα γραφεία του Φορέα.
- Δακτυλογράφηση/Εισαγωγή στοιχείων σε Η/Υ.
- Εξωτερικές εργασίες κλητήρα και μεταφορά υλικών, εξοπλισμού και προσώπων με τα οχήματα του Φορέα σε συνεργασία με το Τμήμα Επόπτευσης, Φύλαξης και Εφαρμογών Διαχείρισης.
- Η μέριμνα σχετικά με την ασφάλεια και την καθαριότητα των κτιριακών εγκαταστάσεων του Φορέα.

Αναγκαιότητα – σημαντικότητα διοικητικών υπηρεσιών υποστήριξης

Απώτερος στόχος του γραφείου διοικητικών υπηρεσιών του φορέα διαχείρισης είναι η υποβοήθηση της επιτάχυνσης της υλοποίησης του έργου ΕΠΠΕΡΑΑ, η ενίσχυση της ποιότητας της διαχείρισης και της παρακολούθησης της υλοποίησης, προκειμένου να εξασφαλιστεί η βέλτιστη αξιοποίηση των κοινοτικών και εθνικών πόρων.

Υλοποιηθείσες δράσεις γραφείου διοικητικών υπηρεσιών

Κατά το έτος 2012 το προσωπικό του γραφείου διοικητικών υπηρεσιών, παρείχε καθημερινή διοικητική υποστήριξη τόσο στα όργανα διοίκησης, όσο και στα διάφορα τμήματα και γραφεία του φορέα διαχείρισης.

Όσον αφορά τη διοικητική υποστήριξη των οργάνων διοίκησης του φορέα:

- Παρασχέθηκαν κάθε φύσης γραμματειακής υποστήριξης υπηρεσίες για τις ανάγκες του Δ.Σ., του Προέδρου του Δ.Σ. και του Αναπληρωτή Διευθυντή.
- Συγκεντρώνονταν και αποστέλλονταν τα κάθε φύσης κείμενα που αφορούσαν τα μέλη Δ.Σ. του φορέα.
- Προετοιμάστηκαν οργανωτικά δέκα (10) συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου. Οι εργασίες που περιελάμβανε η προετοιμασία του κάθε Διοικητικού Συμβουλίου περιγράφονται αναλυτικά ακολούθως: α) απεστάλησαν προσκλήσεις με ηλεκτρονικά και έντυπα μέσα, β) πραγματοποιήθηκε τηλεφωνική επικοινωνία με τα μέλη του ΔΣ με στόχο την εξασφάλιση της απαρτίας του αριθμού των συμμετεχόντων, γ) διαμορφώθηκαν οι εισηγήσεις σε ενιαίο κείμενο μορφής pdf, το οποίο στη συνέχεια στάλθηκε στα μέλη ΔΣ για την ενημέρωσή τους για τα θέματα που θα συζητούνταν κατά τη διάρκεια της συνεδρίασης.
- Τηρήθηκαν τα πρακτικά των αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου, τα οποία περιελάμβαναν εκατόν σαράντα εννέα (149) αποφάσεις. Επίσης, μετά την κάθε συνεδρίαση του σώματος ΔΣ

ενημερωνόταν ο κατάλογος αποφάσεων ΔΣ, ένας συνοπτικός πίνακας που χρησιμεύει στην γρήγορη αναζήτηση των αποφάσεων του σώματος ΔΣ από την έναρξη λειτουργίας του φορέα μέχρι σήμερα.

- Τηρήθηκαν τα αρχεία πρακτικών, εισηγήσεων και αποφάσεων δέκα (10) συνεδριάσεων του σώματος Δ.Σ. σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή.
- Αναρτήθηκαν στο site του φορέα (www.fdparnonas.gr) οι αποφάσεις του σώματος ΔΣ, μετά από ειδική διαμόρφωση των πρακτικών.
- Εξασφαλίστηκε η άμεση αναπαραγωγή, διανομή ή αποστολή των αποφάσεων ή εισηγήσεων στους κατάλληλους αποδέκτες, σύμφωνα με τις οδηγίες του Αναπληρωτή Διευθυντή.
- Όσον αφορά τη διοικητική υποστήριξη των υπηρεσιών του Φορέα.
- Ενημερωνόταν το πρωτόκολλο του φορέα καθημερινά με όλα τα εισερχομένων και εξερχόμενα έγγραφα.
- Σε συνεργασία με τον Αναπληρωτή Διευθυντή, γινόταν ο χαρακτηρισμός /κωδικοποίηση των εισερχόμενων εγγράφων και ακολουθούσε η διανομή τους, εντός ή εκτός του Φορέα.
- Ενημερωνόταν καθημερινά το γενικό αρχείο εγγράφων του φορέα.
- Πραγματοποιήθηκαν κάθε φύσης διοικητικές εργασίες, όποτε αυτό κρίθηκε απαραίτητο για την εύρυθμη λειτουργία των υπηρεσιών του φορέα (δακτυλογράφηση, αναπαραγωγή κειμένων, τευχοποίηση διαφόρων εντύπων, σφράγισμα φακέλων, επιμέλεια και αποστολή διαφόρων εντύπων, αποστολή fax κ.λπ.)
- Διαχειριζόταν καθημερινά το τηλεφωνικό κέντρο, το fax και το email του φορέα διαχείρισης: info@fdparnonas.gr.
- Υποδεχόταν και πληροφορούσε επισκέπτες στα γραφεία του Φορέα.
- Εξωτερικές εργασίες κλητήρα και μεταφορά υλικών, εξοπλισμού και προσώπων με τα οχήματα του Φορέα σε συνεργασία με το Τμήμα Επόπτευσης, Φύλαξης και Εφαρμογών Διαχείρισης.
- Φρόντισε για την ασφάλεια και την καθαριότητα των κτιριακών εγκαταστάσεων του φορέα.

Κεφάλαιο 9

ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Γραφείο Οικονομικών Υπηρεσιών στελεχώθηκε στο πλαίσιο υλοποίησης της πράξης «Προστασία και διατήρηση της βιοποικιλότητας του όρους Πάρνωνα και υγροτόπου Μουστού» του ΕΠΠΕΡΑΑ, με βάση το εγκεκριμένο τεχνικό δελτίο του Φορέα Διαχείρισης, με την υπ' αριθμ. 26/2010 εγκριτική απόφαση του ΔΣ και αποτελείται από έναν Οικονομολόγο ΠΕ, ο οποίος έχει οριστεί, με την υπ' αριθμ. 44/2011 (19-10/2011) απόφαση του ΔΣ, υπεύθυνος Γραφείου Οικονομικών Υπηρεσιών.

Αρμοδιότητες γραφείου οικονομικών υπηρεσιών

Σύμφωνα με την ΚΥΑ 21393/2006

Στις αρμοδιότητες του Γραφείου Οικονομικών Υπηρεσιών των Φορέων Διαχείρισης σύμφωνα με το άρθρο 7 του «Κανονισμού λειτουργίας υπηρεσιών και του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού» [Υ.Α. υπ' αριθ. 21393 (ΦΕΚ747/Β/21-6-2006)] περιλαμβάνονται συνοπτικά οι λειτουργίες:

- Οικονομικής διοίκησης
- Λογιστηρίου
- Διαχείρισης προμηθειών
- Ταμειακής διαχείρισης
- Μισθοδοσίας και διαχείρισης θεμάτων προσωπικού

Ειδικότερα οι αρμοδιότητες του Γραφείου είναι οι ακόλουθες:

1. Οικονομική διοίκηση

- Η μέριμνα για τη τήρηση όλων των διαδικασιών που προβλέπονται στο Κανονισμό οικονομικής διοίκησης και διαχείρισης του Φορέα.
- Η σύνταξη του προϋπολογισμού και του απολογισμού
- Η παρακολούθηση της υλοποίησης των εγκεκριμένων προϋπολογισμών, ο εντοπισμός αποκλίσεων και η εισήγηση για διορθωτικές παρεμβάσεις.
- Η διαμόρφωση και παρακολούθηση του ταμειακού προγράμματος του Φορέα.
- Η μέριμνα για την κανονική είσπραξη των εσόδων του Φορέα και την έγκαιρη κατάθεσή τους.
- Η διαχείριση / αξιοποίηση των χρηματικών διαθεσίμων του Φορέα.
- Η διατύπωση προτάσεων για τη βελτίωση της αποδοτικότητας των υπηρεσιών.
- Η κατάρτιση σχεδίων χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων του Φορέα σε συνεργασία με το Τμ. Πληροφόρησης, Δημοσιότητας και Εκπαίδευσης.
- Η μελέτη των οικονομικών καταστάσεων, η εξαγωγή συμπερασμάτων για την οικονομική πορεία και η διατύπωση προτάσεων για τη βελτίωση της οικονομικής βιωσιμότητας του Φορέα.

2. Λογιστήριο

- Η παροχή κάθε είδους στοιχείων για τη διαμόρφωση των οικονομικών προγραμμάτων του Φορέα.
- Τήρηση των διαδικασιών απεικόνισης των οικονομικών πράξεων του Φορέα (Λογαριασμοί λογιστικού σχεδίου, βιβλία, καταστάσεις κ.λπ.) σύμφωνα με το υφιστάμενο λογιστικό σχέδιο.

- Η τήρηση των διαδικασιών ετοιμασίας των παραστατικών για τη διενέργεια εισπράξεων και πληρωμών μετά από έλεγχο των σχετικών δικαιολογητικών.
- Η παροχή στοιχείων για την κοστολόγηση των έργων και των υπηρεσιών του Φορέα.
- Η τήρηση υποχρεώσεων της ασφαλιστικής και φορολογικής νομοθεσίας.
- Η εκκαθάριση και εντολή πληρωμής κάθε δαπάνης του Φορέα, η έκδοση των σχετικών ενταλμάτων πληρωμών στο όνομα των δικαιούχων, η καταχώρηση αυτών στα αντίστοιχα λογιστικά βιβλία και ο έλεγχος της νομιμότητας της κάθε δαπάνης.
- Η παρακολούθηση των τραπεζικών και άλλων δανείων.
- Η τήρηση αρχείου με όλα τα παραστατικά έγγραφα και αποδεικτικά δαπανών.
- Η σύνταξη του ισολογισμού, των αποτελεσμάτων της χρήσης και όλων των απαιτούμενων οικονομικών εκθέσεων.

3. Προμήθειες

- Η τήρηση των διαδικασιών για την προμήθεια αναλωσίμων ή παγίων υλικών (Συγκέντρωση παραγγελιών από τις υπηρεσίες, έρευνα αγοράς, διενέργεια διαγωνισμών, ετοιμασία συμβάσεων κ.λπ.) που προβλέπονται στο κανονισμό προμηθειών του Φορέα.
- Η διαχειριστική παρακολούθηση της εκτέλεσης των συμβάσεων παροχής υπηρεσιών από τρίτους και της προμήθειας υλικών.
- Η τήρηση των διαδικασιών παραλαβής, αποθήκευσης και χορήγησης αναλωσίμων ή παγίων υλικών.
- Η διαχειριστική παρακολούθηση των παγίων, καθώς και των κάθε φύσης αποθεμάτων υλικών του Φορέα.
- Τήρηση αρχείων προμηθειών, προμηθευτών και εξωτερικών συνεργατών του Φορέα.

4. Ταμείο

- Η διενέργεια όλων των εισπράξεων και πληρωμών που βασίζονται σε νόμιμα δικαιολογητικά.
- Η τήρηση των διαδικασιών απεικόνισης των ταμειακών πράξεων (Εκδίδει τα αποδεικτικά παραλαβής, συγκεντρώνει και καταχωρεί στα σχετικά λογιστικά βιβλία τις εισπράξεις εσόδων καθώς και των πληρωθέντων χρηματικών ενταλμάτων).
- Η εκτέλεση όλων των οικονομικών δοσοληψιών που σχετίζονται με Τράπεζες.
- Η απόδοση των κρατήσεων που γίνονται υπέρ τρίτων μέσα στις νόμιμες προθεσμίες.

5. Μισθοδοσία και διαχείριση θεμάτων προσωπικού

- Η τήρηση των διαδικασιών μισθοδοσίας προσωπικού. (Σύνταξη των μισθοδοτικών καταστάσεων του προσωπικού, εκκαθάριση μισθών και ημερομισθίων, παρακράτηση των εισφορών των ασφαλιστικών ταμείων του προσωπικού και μέριμνα για τις σχέσεις με τα ασφαλιστικά ταμεία).
- Η τήρηση του μητρώου του προσωπικού του Φορέα με συνεχή ενημέρωση των υπηρεσιακών μεταβολών του.
- Η τήρηση των διαδικασιών που σχετίζονται με τις κάθε φύσης διοικητικές υποθέσεις του προσωπικού (προσλήψεις, στοιχεία ατομικής και οικογενειακής κατάστασης, εξέλιξη, αμοιβές, άδειες, απουσίες, βεβαιώσεις, πειθαρχικά κ.λπ.) σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο παρόντα Κανονισμό και την εργατική νομοθεσία.
- Η παρακολούθηση και τήρηση των νόμων και των γενικών ρυθμίσεων της πολιτείας σε θέματα προσωπικού και εργασιακών σχέσεων.

Υλοποιηθείσες εργασίες γραφείου οικονομικών υπηρεσιών

Κατά το έτος 2012 εκτελέστηκαν από το Γραφείο Οικονομικών Υπηρεσιών, οι παρακάτω οικονομοτεχνικές εργασίες για τους σκοπούς του προγράμματος του ΕΠΠΕΡΑΑ και στο πλαίσιο λειτουργίας του Φορέα Διαχείρισης, συνεπικουρούμενο από τον ανάδοχο που έχει αναλάβει την

παροχή υπηρεσιών Λογιστικής Υποστήριξης του (με βάση τη σύμβαση με ημερομηνία 15/11/2011, εγκεκριμένη με την υπ' αριθ. 31/2011 απόφαση του ΔΣ) και από τη Συντονίστρια του Προγράμματος του ΕΠΠΕΡΑΑ.

Όσον αφορά την Οικονομική διοίκηση, τη διαχείριση του Λογιστηρίου και τη διαχείριση του Ταμείου του Φορέα Διαχείρισης:

- Προετοιμασία και σύνταξη Μηνιαίου Δελτίου Δήλωσης Δαπανών (ΔΔΔ), Αποστολή σε ΕΠΠΕΡΑΑ (ταχυδρομικά και ηλεκτρονικά), αποστολή ΔΔΔ ηλεκτρονικά σε ΟΠΣ.
- Ενέργειες για την εκταμίευση χρημάτων από το ΕΠΠΕΡΑΑ (σύνταξη αιτήματος – και των λοιπών απαραίτητων αρχείων – και έγκρισή του από το ΔΣ, αποστολή του στο ΕΠΠΕΡΑΑ και έπειτα από την έγκριση της Κατανομής, αποστολή στον Υπόλογο των απαραίτητων εγγράφων για την εκταμίευση του ποσού). Οι παραπάνω εργασίες, μέχρι το τελευταίο στάδιο της εκταμίευσης του ποσού, εκτελούνται σταδιακά σε χρονικά ορίζοντα 2-3 μηνών.
- Επικοινωνία με τη Διαχειριστική Αρχή του ΕΠΠΕΡΑΑ & με τμήματα του ΥΠΕΚΑ, του Υπ. Οικονομικών & του Υπ. Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας για ενημέρωση και για επίλυση διαφορών θεμάτων.
- Η μέριμνα για τη τήρηση όλων των διαδικασιών που προβλέπονται στο Κανονισμό οικονομικής διοίκησης και διαχείρισης του Φορέα.
- Σύνταξη και αποστολή (ηλεκτρονικά και μη) στατιστικών πινάκων σε ΕΛΛΣΤΑΤ (τριμηνιαία και ετήσια), ΥΠΕΚΑ (μηνιαία οικονομικά στοιχεία για τη Δ39 & το Βιβλίο Μητρώου Δεσμεύσεων), σε Υπ. Οικ., Δ/νση ΔΕΚΟ (μέσω ΟΠΣ για το έτος 2012, τριμηνιαία οικονομικά στοιχεία απολογισμού & αποτελεσμάτων χρήσης, μηνιαία στοιχεία Προσλήψεων-Αποχωρήσεων προσωπικού), σε Υπ. Οικ., ΓΛΚ, Δ/νση 22 Μισθολογίου (τριμηνιαία οικονομικά στοιχεία Μισθοδοσίας, Ισοζύγια των λογαριασμών του Λογιστικού Σχεδίου '60' & '61' και αντίγραφα Μισθοδοτικών Καταστάσεων).
- Αποστολή στοιχείων για το προσωπικό και για οικονομικά, μισθοδοτικά, νομικά και λοιπά ζητήματα σε ΥΠΕΚΑ (διάφορα τμήματα), σε Υπ. Διοικητικής Μεταρρύθμισης, σε Υπ. Οικονομικών (Δ/νση ΔΕΚΟ) – έκτακτα.

Συγκεκριμένα:

- Αποστολή στοιχείων σε ΥΠΕΚΑ (Δ/νση Οικονομικού, Τμήμα Διοίκησης Οικονομικού) για την κατάρτιση Μεσοπρόθεσμου Προγράμματος Δημοσιονομικής Πολιτικής 2013-2013.
- Αποστολή απογραφικών στοιχείων για τους ΦΔΠΠ σε ΥΠΕΚΑ (Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος, Μονάδα Τεχνικής Υποστήριξης για το Φυσικό Περιβάλλον), που ζητήθηκαν από το Υπ. Διοικητικής Μεταρρύθμισης.
- Αποστολή στοιχείων για το Προσωπικό και για Οικονομικά – Νομικά ζητήματα σε ΥΠΕΚΑ (Γεν. Δ/νση Διοικήσεως, Δ/νση Νομοθετικού Έργου, Τμήμα Εποπτείας Νομικών Προσώπων).
- Αποστολή επιστολής σε ΥΠΕΚΑ (Δ/νση Οικονομικού, Τμήμα Διοίκησης Οικονομικού) σχετικά με την Κατάρτιση Προϋπολογισμού Εσόδων.
- Αποστολή επιστολής σε Υπ. Οικονομικών (Δ/νση ΔΕΚΟ) με κοινοποίηση στο Υπ. Διοικ. Μεταρρ. και Ηλεκτρ. Διακυβ. σχετικά με αποχωρήσεις τακτικού προσωπικού για τα έτη 2012-2016.
- Αποστολή Επιχειρησιακού και Στρατηγικού Σχεδίου του ΦΔ για την περίοδο 2013 - 2015, στο Υπ. Οικονομικών (Δ/νση ΔΕΚΟ) και στο ΥΠΕΚΑ.
- Αποστολή απαντητικής επιστολής προς το Υπ. Οικονομικών, Δ/νση ΔΕΚΟ & Δ/νση 22 Μισθολογίου, σε ζητηθέντα στοιχεία (ακριβής επωνυμία, έδρα, νομική μορφή και νόμιμη εκπροσώπηση του ΦΔ, επικαιροποιημένα στοιχεία των μελών του ΔΣ, μισθοδοτικά στοιχεία).
- Τήρηση των διαδικασιών απεικόνισης των οικονομικών πράξεων του Φορέα (Λογαριασμοί λογιστικού σχεδίου, βιβλία, καταστάσεις κ.λπ.) σύμφωνα με το υφιστάμενο λογιστικό σχέδιο.
- Η διαχείριση / αξιοποίηση των χρηματικών διαθεσίμων του Φορέα.

- Η τήρηση των διαδικασιών ετοιμασίας των παραστατικών για τη διενέργεια εισπράξεων και πληρωμών μετά από έλεγχο των σχετικών δικαιολογητικών.
- Η διενέργεια όλων των εισπράξεων και πληρωμών που βασίζονται σε νόμιμα δικαιολογητικά.
- Η τήρηση των διαδικασιών απεικόνισης των ταμειακών πράξεων (Εκδίδει τα αποδεικτικά παραλαβής, συγκεντρώνει και καταχωρεί στα σχετικά λογιστικά βιβλία τις εισπράξεις εσόδων καθώς και των πληρωθέντων χρηματικών ενταλμάτων).
- Η απόδοση των κρατήσεων που γίνονται υπέρ τρίτων και των ασφαλιστικών εισφορών μέσα στις νόμιμες προθεσμίες.
- Η εκτέλεση όλων των οικονομικών δοσοληψιών που σχετίζονται με Τράπεζες.
- Η τήρηση υποχρεώσεων της ασφαλιστικής και φορολογικής νομοθεσίας.
- Εξέταση διαφόρων σταλμένων εγγράφων από υπηρεσίες υπουργείων, Νόμων & Εγκυκλίων.
- Η εκκαθάριση και εντολή πληρωμής κάθε δαπάνης του Φορέα, η έκδοση των σχετικών ενταλμάτων πληρωμών στο όνομα των δικαιούχων, η καταχώρηση αυτών στα αντίστοιχα λογιστικά βιβλία και ο έλεγχος της νομιμότητας της κάθε δαπάνης.
- Ανάρτηση των δαπανών του ΦΔ στην ΔΙΑΥΓΕΙΑ.
- Ενημέρωση αρχείων λογιστικού περιεχομένου.
- Αλλαγή τρόπου αρχειοθέτησης και οργάνωσης των φακέλων του έργου, σύμφωνα με τις υποδείξεις της Διαχειριστικής Αρχής και έπειτα από παρακολούθηση σεμιναρίου, που διεξάχθηκε από το ΕΠΠΕΡΑΑ.
- Σύνταξη βεβαιώσεων & αποστολή τους προς μισθωτούς, προμηθευτές και αναδόχους του ΦΔ.
- Η παρακολούθηση των τραπεζικών λογαριασμών και η υποβολή δικαιολογητικών στην ΕΤΕ για την ανανέωση της γνωμάτευσης για τη νομιμοποίηση των εκπροσώπων.
- Η τήρηση αρχείου με όλα τα παραστατικά έγγραφα και αποδεικτικά δαπανών.
- Η σύνταξη του ισολογισμού, των αποτελεσμάτων της χρήσης και όλων των απαιτούμενων οικονομικών εκθέσεων του 2011.
- Σύνταξη Προϋπολογισμού 2013 και αποστολή του στο ΟΠΣ-ΔΕΚΟ του Υπ. Οικ., Δ/νση ΔΕΚΟ.
- Η παρακολούθηση της υλοποίησης του εγκεκριμένου προϋπολογισμού 2012 και σύνταξη Πιθανής Εκτέλεσης του Προϋπολογισμού του 2012 και αποστολή του στο ΟΠΣ-ΔΕΚΟ του Υπ. Οικ., Δ/νση ΔΕΚΟ.
- Σύνταξη δηλώσεων & καταστάσεων και υποβολή τους στη ΔΟΥ Παρ. Άστρους και στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων (ΓΓΠΣ) του Υπ. Οικονομικών, μηνιαία και διμηνιαία.
- Συναντήσεις και συνεργασία με τα λοιπά τμήματα του Φορέα Διαχείρισης για ενημέρωση και για ενέργειες για την υλοποίηση των έργων και των προγραμμάτων του.
- Επικοινωνία και συνεργασία με άλλους Φορείς Διαχείρισης για ενημέρωση και για επίλυση διαφόρων θεμάτων.
- Επικοινωνία και συνεργασία με τη Νομικό, τον Ορκωτό Λογιστή & το Λογιστή για ενημέρωση και για επίλυση διαφόρων θεμάτων.

Όσον αφορά τη διαχείριση των Προμηθειών του Φορέα Διαχείρισης:

- Τήρηση αρχείων προμηθειών, προμηθευτών και εξωτερικών συνεργατών του Φορέα, και συγκεκριμένα ενημέρωση Πινάκων Αναδόχων και Προμηθευτών βάση των εντύπων της Διαχειριστικής Επάρκειας.
- Η διαχειριστική παρακολούθηση της εκτέλεσης των συμβάσεων παροχής υπηρεσιών από τρίτους και της προμήθειας υλικών.
- Ειδικότερα, παρακολούθηση της εκτέλεσης των υπηρεσιών των αναδόχων, στα οποία είναι υπεύθυνο το προσωπικό των Οικονομικών Υπηρεσιών.
- Η τήρηση των διαδικασιών για την προμήθεια αναλωσίμων ή παγίων υλικών, που προβλέπονται στο κανονισμό προμηθειών του Φορέα.

- Η διαχειριστική παρακολούθηση των παγίων, καθώς και των κάθε φύσης αποθεμάτων υλικών του Φορέα.

Όσον αφορά τη Μισθοδοσία και τη διαχείριση θεμάτων προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης:

- Η τήρηση των διαδικασιών μισθοδοσίας προσωπικού. (Σύνταξη των μισθοδοτικών καταστάσεων του προσωπικού, εκκαθάριση μισθών και ημερομισθίων, παρακράτηση των εισφορών των ασφαλιστικών ταμείων του προσωπικού και μέριμνα για τις σχέσεις με τα ασφαλιστικά ταμεία, υποβολή Αναλυτικής Περιοδικής Δήλωσης στο ηλεκτρονικό σύστημα του ΙΚΑ).
- Η τήρηση του μητρώου του προσωπικού του Φορέα με συνεχή ενημέρωση των υπηρεσιακών μεταβολών του.
- Η τήρηση των διαδικασιών που σχετίζονται με τις κάθε φύσης διοικητικές υποθέσεις του προσωπικού (προσλήψεις, στοιχεία ατομικής και οικογενειακής κατάστασης, εξέλιξη, αμοιβές, άδειες, απουσίες, βεβαιώσεις, πειθαρχικά κ.λπ.) σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο παρόντα Κανονισμό και την εργατική νομοθεσία.
- Σύνταξη της Συγκεντρωτικής Ετήσιας Κατάστασης Προσωπικού για το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας.
- Η παρακολούθηση και τήρηση των νόμων και των γενικών ρυθμίσεων της πολιτείας σε θέματα προσωπικού και εργασιακών σχέσεων.

Κεφάλαιο 10

ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΚΤΟΣ ΕΠΠΕΡΑΑ

ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ 2012

Σε συνέχεια της Α.Π. 1290/2-5-2012 Πρόσκλησης του Πράσινου Ταμείου για την υποβολή προτάσεων στο πλαίσιο του Χρηματοδοτικού Προγράμματος «Στήριξη Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών 2012», της Πράξης με τίτλο «ΣΤΗΡΙΞΗ ΦΟΡΕΩΝ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ», ο Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα & Υγροτόπου Μουστού υπέβαλλε πρόταση για χρηματοδότηση προμηθειών και υπηρεσιών συνολικής δαπάνης 38.400,00 ευρώ.

Το φυσικό αντικείμενο της πράξης αφορούσε στην επιχορήγηση του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού για την υλοποίηση δράσεων, συμπληρωματικά με το Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α., με στόχο την καλύτερη λειτουργία του, τη δημιουργία μίας πηγής έστω μικρής αυτοχρηματοδότησης και γενικά της μεγαλύτερης αποτελεσματικότητας του έργου του, πάντοτε μέσα από διαφανή διαχείριση των πόρων για την αιεφόρο ανάπτυξη, την προστασία και την αναβάθμιση του περιβάλλοντος στην περιοχή του Όρους Πάρνωνα και του Υγροτόπου Μουστού. Η πράξη θα υλοποιήθηκε σε έξι (6) υποέργα.

ΥΠΟΕΡΓΟ 1: Υλικά προώθησης και ενημέρωσης/ ευαισθητοποίησης

Η δράση αφορούσε στην πληροφόρηση, ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των ομάδων επισκεπτών των Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Άστρους, Αγίου Πέτρου και Καστάνισσας.

Μέσα από την υλοποίηση του παρόντος υποέργου ο Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού αποσκοπούσε:

- Στην εφαρμογή και ενίσχυση του προγράμματος ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού.
- Στην ανάπτυξη συστήματος εξασφάλισης πόρων του Φορέα Διαχείρισης με την πώληση των προϊόντων για την άμεση οικονομική ενίσχυση του.

Τα παραδοτέα του υποέργου ήταν:

- καπέλα (πλατύγυρα), με λογότυπο Φορέα.
- καπέλα τύπου (baseball) με λογότυπο Φορέα στην μπροστινή επιφάνεια του, σε διάφορα χρώματα.
- T-shirt μακό ανδρικά, με λογότυπο Φορέα, σε διάφορα χρώματα.
- T-shirt μακό γυναικεία, με λογότυπο Φορέα, σε διάφορα χρώματα.
- Μπλούζες μακρυμάνικες με λογότυπο του Φορέα, σε διάφορα χρώματα.

ΥΠΟΕΡΓΟ 2: Δαπάνες συντήρησης και εξοπλισμού κτιρίων

Οι δαπάνες επισκευών και συντηρήσεων των ηλεκτρολογικών και υδραυλικών εγκαταστάσεων αφορούσαν σε δαπάνες του Φορέα Διαχείρισης για τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας τους. Το υποέργο κρίθηκε απαραίτητο για την αντιμετώπιση προβλημάτων που προέκυψαν από την καθημερινή χρήση τους, καθώς και για την γενική αντιμετώπιση εκτάκτων αναγκών.

Επιπλέον δαπάνες αφορούσαν σε συντηρήσεις ξύλινων κουφωμάτων και κατασκευή στεγάστρων σε εισόδους των κέντρων ενημέρωσης, τοποθέτηση συστήματος συναγερμού για την προστασία του

εξοπλισμού που διαθέτει ο Φορέας Διαχείρισης, τοποθέτηση συστήματος ωρομέτρησης προσωπικού, τοποθέτηση φωτιστικών, προμήθεια εξοπλισμού σκίασης παραθύρων, κ.α.

Επίσης, προμήθεια δύο πλαστικών ντουλαπών για την αποθήκευση υλικών καθαριότητας και μιας ξύλινης ντουλάπας για την ασφαλή αποθήκευση του τεχνικού εξοπλισμού (παρακολούθησης, φύλαξης, ερευνητικού κ.λπ.) του Φορέα Διαχείρισης καθώς και την τήρηση του αρχείου του.

Τα παραδοτέα του υποέργου ήταν:

- συντηρήσεις και επιδιορθώσεις των ξύλινων κουφωμάτων.
- στέγαστρα εισόδου των κέντρων ενημέρωσης.
- σύστημα συναγερμού.
- σύστημα ωρομέτρησης προσωπικού.
- τέσσερις κουρτίνες τύπου roller ολικής συσκοτίσεως (blackout) διαστάσεων ανά παράθυρο 1,20x1,50.
- ένα καζανάκι.
- τρεις βρύσες.
- καθαρισμός αποχέτευσης.
- παροχή υπηρεσιών (συμπεριλαμβανομένων των υλικών) για τη συντήρηση των ηλεκτρολογικών εγκαταστάσεων και εξοπλισμού.
- μία πλαστική ντουλάπα με ράφια.
- μία πλαστική ντουλάπα με χώρισμα.
- μια ξύλινη ντουλάπα με ράφια και πόρτες που κλειδώνουν
- μία συσκευή κρεμαστή κρεμοσάπουνου.
- μία θήκη κρεμαστή για χειροπετσέτες.
- μία πλαστική θήκη κρεμαστή για χαρτί τουαλέτας.

ΥΠΟΕΡΓΟ 3: Συντήρηση εξοπλισμού και οχημάτων

Το υποέργο αφορούσε δαπάνες του Φορέα Διαχείρισης που περιλάμβαναν την επισκευή και συντήρηση των τεσσάρων (4) οχημάτων και εξοπλισμού του Φορέα Διαχείρισης. Η χρήση των οχημάτων είναι απαραίτητη για την επαρκή φύλαξη του συνόλου της έκτασης της Προστατευόμενης Περιοχής (περίπου 1.147.010 στρέμματα), καθώς και για την διενέργεια αυτοψιών στα πλαίσια παροχής γνωμοδοτήσεων και τον έλεγχο τήρησης περιβαλλοντικών όρων για νέα ή υφιστάμενα έργα και δραστηριότητες στα όρια των περιοχών ευθύνης των ΦΔΠΠ.

Οι ενέργειες συντήρησης των οχημάτων είναι απαραίτητη σε ετήσια βάση για τους προαναφερθείσες σκοπούς. Επίσης, συνήθως προκύπτουν και επιπλέον ιδίου είδους δαπάνες (π.χ. επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών ή λοιπού εξοπλισμού), οι οποίες δεν συμπεριλαμβάνονται στο εγκεκριμένο Τ.Δ.Π.Π. του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α..

Τα παραδοτέα του υποέργου ήταν:

- Παροχή υπηρεσιών για τη συντήρηση (service) των τεσσάρων (4) αυτοκινήτων, ηλεκτρονικών υπολογιστών και λοιπού εξοπλισμού.
- Λοιπές επισκευές των οχημάτων του Φορέα Διαχείρισης.
- Επισκευή και συντήρηση των βυτίων πυρόσβεσης του Φορέα Διαχείρισης.

ΥΠΟΕΡΓΟ 4: Δράσεις προσέλκυσης κοινού

Η υλοποίηση του υποέργου αφορούσε στην ακόλουθη προμήθεια:

- Πτυσσόμενο σκίαστρο.
- Πτυσσόμενο εκθετήριο.

Η σκοπιμότητα υλοποίησης του υποέργου αφορούσε:

Στην ετήσια συμμετοχή του Φορέα Διαχείρισης σε πληθώρα εκδηλώσεων περιβαλλοντικού χαρακτήρα στο πλαίσιο υλοποίησης του προγράμματος ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης με απώτερο σκοπό την πληροφόρηση των επισκεπτών για διάφορα θέματα που αφορούν στη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος καθώς και στα έργα που υλοποιεί στην προστατευόμενη περιοχή. Οι δραστηριότητες ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης περιλαμβάνουν συμμετοχή του Φορέα Διαχείρισης σε εκθέσεις, συνέδρια, ημερίδες και εκδηλώσεις ποικίλου χαρακτήρα (τοπικών προϊόντων, πολιτιστικά κ.λπ.).

Η παραπάνω δραστηριότητα θα διευκολυνθεί σημαντικά με τη χρήση κατάλληλου εξοπλισμού όπως είναι αυτός του πτυσσόμενου σκιάστρου και εκθετηρίου.

Τα παραδοτέα του υποέργου ήταν:

- 1 πτυσσόμενο σκίαστρο.
- 1 πτυσσόμενο εκθετήριο.

ΥΠΟΕΡΓΟ 5: Προμήθειες

Η υλοποίηση του υποέργου αφορούσε στις ακόλουθες προμήθειες:

- Ψυγιοκαταψύκτη και καταψύκτη διατήρησης δειγμάτων πανίδας/χλωρίδας της προστατευόμενης περιοχής του Φορέα Διαχείρισης.
- Απαραίτητου εξοπλισμού για την ασφαλή κατάβαση σε σπήλαια και καταβόθρες της περιοχής ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης.

Η σκοπιμότητα υλοποίησης του υποέργου αφορούσε:

- Στην καταγραφή της πανίδας και χλωρίδας της προστατευόμενης περιοχής του Όρους Πάρνωννα-Υγροτόπου Μουστου περιλαμβάνει και τη συλλογή δειγμάτων χλωρίδας και πανίδας. Τα δείγματα αυτά χρειάζεται να συντηρηθούν ή να διατηρηθούν για χρονικό διάστημα σε συνθήκες ψύξης ή κατάψυξης πριν την τελική τους επεξεργασία για τις συλλογές χλωρίδας και πανίδας του Φορέα Διαχείρισης. Οι συλλογές δειγμάτων είναι αναγκαίο να δημιουργηθούν καθώς θα βοηθήσουν στην επιστημονική καταγραφή της βιοποικιλότητας της περιοχής ευθύνης του Φορέα, σε πιθανές συνεργασίες με ερευνητικά ιδρύματα της ημεδαπής και της αλλοδαπής αλλά και στις δράσεις ενημέρωσης του κοινού. Προμήθεια ψυγείου και καταψύκτη διατήρησης δειγμάτων πανίδας/χλωρίδας της Προστατευόμενης Περιοχής του Φορέα Διαχείρισης.
- Στην καταγραφή και μελέτη της βιοποικιλότητάς των μικρών απομονωμένων πληθυσμών ειδών και μικροοργανισμών που είναι περισσότερο ευαίσθητοι σε δημογραφικά και περιβαλλοντικά προβλήματα και συχνά δεν απαντώνται πουθενά αλλού στον κόσμο (τοπικά ενδημικά), τα οποία διαβιούν σε σπήλαια και καταβόθρες. Ειδικότερα για τα σπήλαια της περιοχής ευθύνης του Φορέα αλλά και αυτά εκτός ευθύνης του Φορέα σε όμορες περιοχές, το επιστημονικό προσωπικό του Φορέα προγραμματίζει να καταγράψει και να μελετήσει τη βιοποικιλότητά τους, καθώς δεν έχουν μελετηθεί καθόλου μέχρι στιγμής και υπάρχουν επιστημονικά δεδομένα από σπήλαια της Πελοποννήσου που πιθανολογούν την ύπαρξη ειδών ενδημικών σε κάποια από αυτά.

Τα παραδοτέα του υποέργου ήταν:

- ζώνες αναρρίχησης, κρίκους αναρρίχησης, σχοινιά αναρρίχησης, φακοί κεφαλής, κρίκοι-φρένα-ιμάντες-πιάστρες, οχτάρια αναρρίχησης, αναβατήρες αναρρίχησης, γάντια καταρρίχησης, κ.λπ.
- ένα ψυγείο.
- ένας καταψύκτης.

ΥΠΟΕΡΓΟ 6: Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών και επιστημονικής εποπτείας για Κέντρο Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης Καστάνιτσας

Η υλοποίηση του υποέργου αφορούσε στις ακόλουθες υπηρεσίες:

- Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών αναδιαμόρφωσης της υπάρχουσας έκθεσης του Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνιτσας ώστε να εμπλουτιστεί και να συμπληρωθεί.
- Υπηρεσίες επιστημονικής εποπτείας της α) διαμόρφωσης του χώρου στο ισόγειο του Κέντρου Ενημέρωσης ώστε να λειτουργήσει ως χώρος για προβολές, συζητήσεις κλπ. και παράλληλα να διαμορφωθεί με ιστορικά εκθέματα, β) διαμόρφωσης του χώρου στο υπόγειο του κτιρίου ώστε να διαμορφωθεί μια μικρή Θεματική Λαογραφική Έκθεση όπου θα αναβιώσουν τρία παραδοσιακά επαγγέλματα σχετικά με τον Πάρνωνα και το χωριό.

Η σκοπιμότητα υλοποίησης του υποέργου αφορούσε:

- Στην αναδιαμόρφωση του Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνιτσας. Ο εμπλουτισμός της υπάρχουσας έκθεσης θα συμβάλει περαιτέρω στην τουριστική ανάπτυξη της προστατευόμενης περιοχής και ταυτόχρονα θα αποτελέσει ένα αποτελεσματικό εργαλείο ανάδειξης της διαχρονικής συνύπαρξης των ανθρώπου με την φύση.
- Στη διαμόρφωση του χώρου στο ισόγειο του Κέντρου Ενημέρωσης ώστε να λειτουργήσει ως χώρος για προβολές, συζητήσεις κ.λπ. και παράλληλα να διαμορφωθεί με ιστορικά εκθέματα που θα αναφέρονται στην ιστορική- λαογραφική διαδρομή του χωριού αλλά και του Δημοτικού Σχολείου, ενώ είναι απαραίτητο να έχει αναφορές στην Τσακωνική Διάλεκτο, δεδομένου ότι η Καστάνιτσα είναι ένα από τα μόλις οκτώ Τσακονοχώρια που μιλούν ακόμα και σήμερα την διάλεκτο αυτήν, με ιστορία τριών χιλιάδων χρόνων.
- Στη διαμόρφωση του χώρου στο υπόγειο του κτιρίου ώστε να διαμορφωθεί μια μικρή Θεματική Λαογραφική Έκθεση όπου θα αναβιώσουν τρία παραδοσιακά επαγγέλματα σχετικά με τον Πάρνωνα και το χωριό: του ασβεστοποιού (καμινιάρη), του αγωγιάτη και του υλοτόμου. Παράλληλα να τοποθετηθούν κλειστές προθήκες με συλλογές που θα προβάλουν τις τέχνες, τα εργαλεία, τα μέσα, τα είδη που χρησιμοποιούσαν οι ντόπιοι στο σπίτι, στο χωράφι, στο εμπόριο, στις συναλλαγές, στις καθημερινές ασχολίες, στις προσωπικές τους ανάγκες κλπ. και να συνοδεύονται από το απαραίτητο φωτογραφικό ιστορικό υλικό.

Τα παραδοτέα του υποέργου ήταν:

- Παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών της αναδιαμόρφωσης (εμπλουτισμός και συμπλήρωση) της υπάρχουσας έκθεσης του Κέντρου Ενημέρωσης Καστάνιτσας.
- Υπηρεσίες επιστημονικής εποπτείας της α) διαμόρφωσης του χώρου στο υπόγειο του κτιρίου ώστε να διαμορφωθεί μια μικρή Θεματική Λαογραφική Έκθεση, β) διαμόρφωσης του χώρου στο ισόγειο του Κέντρου Ενημέρωσης ώστε να λειτουργήσει ως χώρος για προβολές, συζητήσεις κλπ. και παράλληλα να διαμορφωθεί με ιστορικά εκθέματα.

Στον ακόλουθο πίνακα παρατίθενται οι διαγωνισμοί των προμηθειών και υπηρεσιών του Πράσινου Ταμείου 2012.

Τίτλος διαγωνισμού	Αριθμός Διαδικτυακής Ανάρτησης (ΑΔΑ)
Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος για την προμήθεια εξοπλισμού αναρρίχησης	B41A46Ψ8BΞ-BA9
Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος για την προμήθεια εξοπλισμού δράσεων ενημέρωσης	B41A46Ψ8BΞ-ΩΔΘ
Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος για την παροχή μουσειολογικών υπηρεσιών	B41A46Ψ8BΞ-ΥΡΝ
Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος για την προμήθεια υλικών προώθησης & ενημέρωσης/ ευαισθητοποίησης	B41A46Ψ8BΞ-ΥΦ8
Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος για την κατασκευή ξύλινων στεγαστρών και συντήρηση ξύλινων κουφωμάτων	B41A46Ψ8BΞ-Ο0Δ
Πρόσκληση Εκδήλωσης Ενδιαφέροντος για την προμήθεια και εγκατάσταση συστήματος ασφαλείας και τηλεφωνικού κέντρου	B41A46Ψ8BΞ-ΠΡ7

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ LIFE-PINUS

Το έργο LIFE+ ΦΥΣΗ LIFE07 NAT/GR/000286 με τίτλο «Αποκατάσταση των δασών *Pinus nigra* στον Πάρνωνα (GR2520006) μέσω μιας δομημένης προσέγγισης» υλοποιείται από το Μουσείο Γουλανδρή Φυσικής Ιστορίας/Ελληνικό Κέντρο Βιοτόπων - Υγροτόπων σε συνεργασία με την Περιφέρεια Πελοποννήσου, την Περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας - Θράκης και τον Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού. Το έργο ξεκίνησε τον Ιανουάριο του έτους 2009 και αναμένεται να ολοκληρωθεί τον Ιούνιο του 2013. Ο προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται στα 3.035.791,00 ευρώ, εκ των οποίων ποσό 2.270.468,09 ευρώ (74,79%) αποτελεί Κοινοτική χρηματοδότηση. Το έργο συγχρηματοδοτείται από τη Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Φυσικού Περιβάλλοντος - Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

Οι δράσεις του έργου τις οποίες υλοποίησε ο Φορέας Διαχείρισης κατά το έτος 2011 ήταν οι ακόλουθες:

ΔΡΑΣΗ D1: WEB SITE

Η ιστοσελίδα του έργου: www.parnonaslife.gr λειτουργεί κανονικά και ανανεώνεται τακτικά από το προσωπικό του Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού. Στην ιστοσελίδα παρουσιάζονται οι ενέργειες, οι στόχοι, τα παραδοτέα και τα αποτελέσματα του έργου Life+, καθώς επίσης παρουσιάζεται κάθε είδους τεχνικό και ενημερωτικό υλικό το οποίο παράγεται κατά τη διάρκεια του έργου (κείμενα, προκηρύξεις, γραφήματα, πίνακες, παρουσιάσεις και φωτογραφικό υλικό).

ΔΡΑΣΗ D2: ΦΥΛΛΑΔΙΟ, ΕΚΛΑΪΚΕΥΜΕΝΟΣ ΟΔΗΓΟΣ, ΣΗΜΑΝΣΕΙΣ, ΤΕΧΝΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ

Ο Ανάδοχος, στα πλαίσια σύμβασης, με την οποία ανέλαβε τη «Δημιουργία Φυλλαδίου, Εκλαϊκευμένου Οδηγού, Σημάνσεων, Τεχνικής Έκδοσης» του έργου Life+ «Αποκατάσταση των δασών *Pinus nigra* στον Πάρνωνα (GR2520006) μέσω μιας δομημένης προσέγγισης» έχει ολοκληρώσει και παραδώσει την Α' & Β' Φάση των υπηρεσιών που του έχουν ανατεθεί σύμφωνα με τα Άρθρα 2, 5 και 27 της υπογραφείσας Σύμβασης και την Προκήρυξη. Η Α' Φάση αφορούσε α) την δημιουργία ενός ενημερωτικού τρίπτυχου φυλλαδίου και β) την δημιουργία - τοποθέτηση σημάνσεων/ πινακίδων έργου, ενώ η Β' Φάση αφορούσε γ) τη δημιουργία τεχνικής έκθεσης/πρακτικών συνεδρίου.

ΔΡΑΣΗ D3 Β): ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΤΑΙΝΙΑΣ

Η ταινία έχει ως θέμα την κάλυψη όλων των δράσεων και χαρακτηριστικών του Έργου, από την αρχή της υλοποίησής του μέχρι και τις προσπάθειες αποκατάστασης. Ο Ανάδοχος για την «Παραγωγή Κινηματογραφικού Υλικού (DVD)» του έργου Life+ «Αποκατάσταση των δασών *Pinus nigra* στον Πάρνωνα (GR2520006) μέσω μιας δομημένης προσέγγισης», έχει ξεκινήσει την υλοποίηση της υπηρεσίας που του έχει ανατεθεί σύμφωνα με τα Άρθρα 2 και 5 της από 12/10/2009 Σύμβασής του. Εντός του 2012 πραγματοποιήθηκαν οι τελικές λήψεις πεδίου και οριστικοποιήθηκε το σενάριο της ταινίας. Στις 30/6/2012 παρήχθη η 1η έκδοση της ταινίας και στις 31/10/2012 ολοκληρώθηκε η υπηρεσία, με την παράδοση 200 ταινιών (DVD) σε δύο γλώσσες.

ΔΡΑΣΗ D.7: ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΜΕΣΩ ΤΥΠΟΥ

Αυτή η δράση αποσκοπεί στη συνεχή παρουσίαση των ενεργειών και των αποτελεσμάτων του προγράμματος με τη δημοσίευση δελτίων τύπου, μέσω του τοπικού και εθνικού Τύπου. Κατά το έτος 2012 δημοσιεύθηκαν τρία (3) δελτία τύπου. Αυτές οι δημοσιεύσεις περιέχουν πληροφορίες για τη συμβολή του δικτύου Natura 2000 στην προστασία των δασών και ενημερώσεις για την πρόοδο του έργου LIFE07 NAT/GR/000286. Εν συνεχεία παρατίθενται οι τίτλοι των δελτίων τύπου και οι ημερομηνίες αποστολής τους για δημοσίευση.

2012

- Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα & Υγροτόπου Μουστού: Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος 5 Ιουνίου 2012 (8/6/2012)
- Συμμετοχή Φορέα Διαχείρισης Πάρνωνα – Μουστού στο 1ο Πανελλήνιο Συνέδριο Marketing & Branding Τόπου (5/4/2012)
- Συνέχεια δράσεων από το Φορέα Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα & Υγροτόπου Μουστού (22/8/2012)

Τα παραπάνω δελτία τύπου στάλθηκαν για δημοσίευση σε ραδιόφωνα, εφημερίδες και τηλεοπτικούς σταθμούς και δικτυακούς του τοπικού κυρίως τύπου. Οι αποδέκτες τους αριθμούσαν στους εκατό (100) περίπου σε αριθμό ανά αποστολή.

Παράλληλα με τις προαναφερθείσες Δράσεις, ο Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού προκήρυξε πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος με απευθείας ανάθεση για την προμήθεια υλικών προώθησης, ενημέρωσης / ευαισθητοποίησης, συνολικού προϋπολογισμού δύο χιλιάδων ευρώ (2.000,00 €), κατόπιν ΦΠΑ, σύμφωνα με την υπ' αριθμ. οικ. 1141/19.12.2012 πρόσκληση (ΑΔΑ: Β4ΜΡ46Ψ8ΒΞ-ΥΙΩ). Η προμήθεια των υλικών αναμένεται να πραγματοποιηθεί στο πρώτο τρίμηνο του 2013.

Κεφάλαιο 11

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ ΚΑΙ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ

Ο Φ.Δ. αντιμετωπίζει τα ακόλουθα προβλήματα με σειρά σπουδαιότητας:

1. Καθυστερήσεις που επιβάλλονται στις δράσεις του Φ.Δ.

Το προτεινόμενο τροποποιημένο Τεχνικό Δελτίο Προτεινόμενης Πράξης του Φ.Δ. έγινε γνωστό στο Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. στα τέλη Μαΐου 2012, σε συνάντηση μελών του Δ.Σ. του Φ.Δ. και στελεχών του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. στην έδρα του τελευταίου. Στη συνάντηση παρουσιάστηκαν τα αναπτυξιακά έργα που πρότεινε ο Φ.Δ. για ένταξη στο Τ.Δ.Π.Π., και κυρίως η υλοποίηση του Βοτανικού Σταθμού στο Λεωνίδιο και το Δίκτυο Πεζοπορικών Διαδρομών Πάρνωνα. Η απάντηση από το Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. δεν ήρθε μετά από λίγες ημέρες, όπως το Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. μας είχε διαβεβαιώσει, αλλά μετά από σχεδόν πέντε μήνες. Η αρνητική απάντηση ως προς το Βοτανικό Σταθμό είχε ως αποτέλεσμα μεγάλη καθυστέρηση στην υποβολή του Τ.Δ.Π.Π., καθώς εκτός από τους πέντε μήνες αρχικής καθυστέρησης προστέθηκαν άλλοι δύο μήνες στην -επιτυχή τελικά- προσπάθεια της εκπόνησης των απαραίτητων τεχνικών μελετών για το έργο του Βοτανικού Σταθμού από το Δήμο Νότιας Κυνουρίας. Η καθυστερημένη υποβολή του τροποποιημένου Τ.Δ.Π.Π. συμπάρεσυρε και άλλες δράσεις του Φ.Δ. που εξαρτώνται από την έγκριση του Τ.Δ.Π.Π., όπως οι δράσεις του Τμήματος Πληροφόρησης, Εκπαίδευσης και Δημοσιότητας για τον εθελοντισμό και η παραγωγή εντύπων και υλικού ενημέρωσης/ευαισθητοποίησης.

Το πρώτο σχέδιο Διεθνούς Διαγωνισμού Παρακολούθησης στάλθηκε στο τέλος Δεκεμβρίου 2011 στο Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. Έκτοτε, μετά από συνεχή τηλεφωνική και ηλεκτρονική επικοινωνία αποστολές μεταξύ του Φ.Δ. και του Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α., και πλήθος αλλαγών και μειώσεων του προϋπολογισμού (σε επίπεδο πλέον οριακό), η τελική αποστολή του σχεδίου Διεθνούς Διαγωνισμού Παρακολούθησης στο Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. έγινε στα μέσα Δεκεμβρίου 2012. Από τις αρχές Ιανουαρίου 2013 έχει αποσταλεί στο ΥΠΕΚΑ η απόφαση προέγκρισης για υπογραφή από τον Γενικό Γραμματέα Χωροταξίας και Αστικού Περιβάλλοντος κ. Αλεξιάδη και έκτοτε αγνοείται η τύχη του. Η μεγάλη καθυστέρηση της έγκρισης και δημοσίευσης του Διεθνούς Διαγωνισμού Παρακολούθησης του Φορέα, που περιλαμβάνει παροχή υπηρεσιών παρακολούθησης από αναδόχους στα αντικείμενα των τύπων οικοτόπων, πανίδας και χλωρίδας (συνολικά 9 υπηρεσίες) έχει αναβάλει κατά πολύ την έναρξη του έργου παρακολούθησης. Περαιτέρω καθυστέρηση θα σήμαινε και την ουσιαστική επιστημονική απαξίωση του εν λόγω έργου, καθώς - με δεδομένη τη λήξη μέχρι τον Οκτώβριο του 2013 - θα υπάρχει διάστημα παρακολούθησης μικρότερο των τριών (3) χρόνων, το οποίο και θεωρείται επιστημονικά οριακά επαρκές για τη διεξαγωγή παρακολούθησης. Ειδικά για την Προστατευόμενη Περιοχή του Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστού που έχουν γίνει λίγες καταγραφές και κυρίως σχετικές με την ορνιθοπανίδα της περιοχής, αυτό θα σήμαινε και μη ολοκληρωμένη καταγραφή όλης της βιοποικιλότητας της περιοχής και κατ' επέκταση και μη σωστή διαχείριση, προστασία και διατήρηση του μοναδικού πανιδικού και χλωριδικού κεφαλαίου της.

2. Συνύπαρξη και συνεργασία με τους ΟΤΑ – Δήμος Β. Κυνουρίας

Με τον Δήμο Ν. Κυνουρίας και Δήμο Σπάρτης δεν έχουμε κανένα πρόβλημα συνεργασίας. Έχουν όμως καταγραφεί στα πρακτικά Δημοτικού Συμβουλίου του Δ. Βόρειας Κυνουρίας αλλά και ανεπίσημες δηλώσεις του Δημάρχου Β. Κυνουρίας στην πρόσφατη εκδήλωσή μας για την απελευθέρωση του αποθεραπευμένου τσακαλιού, περί εχθρικής στάσης του ΦΔ προς τον Δήμο και επικριτικές απόψεις για το μέρος του προϋπολογισμού του ΦΔ που δαπανάται σε δράσεις

προστασίας ενώ θα έπρεπε να διατεθεί, κατά τη γνώμη του, σε έργα ανάπτυξης. Η τελευταία δήλωση δημοσιοποιήθηκε σε τοπική ιστοσελίδα επικαιρότητας και απαντήθηκε από την πρόεδρο ΔΣ, στο πνεύμα της παραγράφου που ακολουθεί.

Ο Φορέας Διαχείρισης συνεργάζεται με τον δήμο Β. Κυνουρίας, έχει την έδρα του σε αυτόν, φιλοξενείται σε κτήρια του δήμου τα οποία εξόπλισε για τον σκοπό αυτό το Ε.Π.ΠΕΡ., συνδιοργανώνει διάφορες εκδηλώσεις, έχει ουσιαστική - και όχι τυπική - εκπροσώπηση στο Διοικητικό Συμβούλιο του Φ.Δ., έχει παραχωρήσει 3 άτομα 5μηνης σύμβασης για να συνδράμουν στη φύλαξη της Π.Π., κ.α. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν διαφωνίες, μερικά ή και ριζικά, σε κάποια θέματα ή ότι υπάρχει κοινή οπτική γωνία για όλα τα θέματα που αφορούν και τους δύο φορείς. Ο δήμος Β. Κυνουρίας και ο ΦΔ είναι δύο φορείς διακριτοί στην αφετηρία, τον τρόπο λειτουργίας, τον σκοπό τους, τις αρμοδιότητες και τα οικονομικά μεγέθη που διαχειρίζονται, ενώ ταυτόχρονα έχουν και ένα αλληλεπικαλυπτόμενο πεδίο δράσης, μέσα στο οποίο ο Φ.Δ. προσπαθεί για το μέγιστο δυνατό αμφίπλευρα ωφέλιμο αποτέλεσμα. Επομένως, είναι απολύτως θεμιτή, και εκτιμούμε, συνολικά επωφελής για την περιοχή, η διατύπωση από τον Φ.Δ. διαφορετικών απόψεων επί κάποιων θεμάτων από αυτές του δήμου Β. Κυνουρίας.

Ο Δήμος Βόρειας Κυνουρίας έχει προβεί σε παρανομίες π.χ. αμμοληψία / χαλικοληψία μέσα στη Ζώνη Απόλυτης Προστασίας και σε Περιοχές προστασίας Ρεμάτων. Στην περίπτωση της αμμοληψίας, την οποία επισήμως δεν παραδέχθηκε ο Δήμος ενώ την έκανε πέραν πάσης αμφιβολίας, ο Φ.Δ. έστειλε έγγραφο που κατήγγειλε το γεγονός μόνο στον ίδιο το Δήμο και χωρίς τις ενδεδειγμένες κοινοποιήσεις, σε μια ένδειξη καλής θέλησης, που σε συνδυασμό με τις προφορικές μας συνεννοήσεις, ελπίζουμε να φέρει το ζητούμενο αποτέλεσμα της μη επανάληψης της ίδιας ή άλλης συναφούς παράνομης δραστηριότητας. Παρόλα αυτά, ακόμη και αυτή η κίνηση θεωρήθηκε από τον Δήμαρχο ως εχθρική. Στάση περιφρόνησης ή και εχθρότητας από πλευράς Δήμου προς τον Φ.Δ. θα μπορούσαμε να εκλάβουμε π.χ. α) Τη μη επίσημη παραχώρηση των 2 από τα 3 κτήρια των Κέντρων Περιβαλλοντικής Ενημέρωσης, τα οποία εξοπλίστηκαν για τον σκοπό αυτό από το Ε.Π.ΠΕΡ. και λειτουργούν σήμερα υπό τον Φ.Δ. (το τρίτο παραχωρήθηκε πρόσφατα μετά από μεγάλη πίεση και υπό την απειλή απώλειας έργου από το Τ.Δ.Π.Π.), β) Την απουσία κάθε εκπροσώπου του Δήμου σε ενημερωτική ημερίδα του Φ.Δ. που πραγματοποιήθηκε στην έδρα και των δύο (Άστρος), έστω και μόνο για ένα χαιρετισμό. Παρόλα' αυτά, επιμένουμε να προωθούμε τη συνεργασία μας σε όσα κοινά πεδία υπάρχουν, και αυτά είναι αρκετά, ακόμη και αν εισπράττουμε καθαρά ότι ο Δήμος μας βλέπει ως εμπόδιο, ενόχληση κ.λπ. Απόδειξη αυτής της στάσης του Δήμου είναι η 100% μεταστροφή μελών του Δ.Σ., από την ομόφωνη αρνητική απόφαση επί Μ.Π.Ε. σοβαρού έργου (φράγματος) στην περιοχή μας (και μάλιστα από φανατικά αρνητική γνώμη στα συγκεκριμένα μέλη Δ.Σ.), σε ένθερμα θετική γνώμη, με μόνο παράγοντα αλλαγής τη στο μεταξύ εκλογής τους στις ηγετικές θέσεις του Δήμου.

Επιπλέον, η τοπική κοινότητα Αγίου Πέτρου έχει λάβει απόφαση έξωσης του Φ.Δ. από το τοπικό Κέντρο Ενημέρωσης, με το σκεπτικό ότι αφού ο αρχικός σχεδιασμός ορισμού της έδρας εκεί δεν πραγματοποιήθηκε, είναι εμπαιγμός η παρουσία του Κ.Ε. εκεί και ζητά να το εκδιώξει. Τα ίδια μέλη του Δ.Σ. που προαναφέρθηκαν, πρόσφατα (και όχι αρχικά) αποδέχονται, «κατανοούν» και προωθούν σε συνεδριάσεις του Δημοτικού Συμβουλίου (προς το παρόν αναβάλλεται) προς συζήτηση το σχετικό αίτημα της Τ.Κ. Αγίου Πέτρου, γεγονός που μας έχει οδηγήσει σε μια διαρκή συζήτηση, σε αλληλογραφία με το Τ.Δ.Φ.Π. για το εφικτό / επιτρεπτό μιας τέτοιας δράσης, στη διεκδίκηση του ΚΕ από άλλους φορείς π.χ. Τοπική Κοινότητα Καρυών Λακωνίας όπου όμως μπαίνει το θέμα ιδιοκτησίας του εξοπλισμού κ.λπ.

3. Η αργή αποδοχή του πάρκου από την τοπική κοινωνία

Η αργή αποδοχή του Φ.Δ. και των περιορισμών και όρων που συνεπάγεται η Προστατευόμενη Περιοχή από τον τοπικό πληθυσμό που ζει και δραστηριοποιείται εντός της προστατευόμενης περιοχής, και συχνά η αδιαφορία για την ανάγκη προστασίας και διατήρησης. Έχει επιτευχτεί η

αναγνωρισιμότητα και μια ανερχόμενη αποδοχή, ειδικότερα με την αποτελεσματική δράση του προσωπικού του Τμήματος Πληροφόρησης, παρόλα αυτά είναι αναγκαία η συνεχής προσέγγιση όλων των εμπλεκόμενων στην προστατευόμενη περιοχή.

4. Η αντιμετώπιση του έργου του Φ.Δ. αυστηρά ως project

Η αντιμετώπιση του προσωπικού του Φορέα από Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α. ως «παροδική κατάσταση», θέτοντας εμπόδια και απαγορεύσεις σε αιτήματα επιμόρφωσης, κατάρτισης, παρακολούθηση ημερίδων αμέσου ενδιαφέροντος κ.α. Η επιμόρφωση και κατάρτιση δεν σταματά με την απόκτηση κανενός πτυχίου, καθώς τα επιστημονικά πεδία των φυσικών επιστημών συνεχώς εξελίσσονται. Παραδείγματος χάριν, ο κλάδος της χαρτογράφησης εξελίσσεται με ραγδαίους ρυθμούς ακολουθώντας και τις εξελίξεις των ηλεκτρονικών υπολογισμών (λογισμικό και τεχνικός εξοπλισμός). Ακόμη, ο κλάδος της παρακολούθησης και διαχείρισης οικοσυστημάτων και ειδών συνεχώς εμπλουτίζει τη γνώση των βιολόγων και περιβαλλοντολόγων, κυρίως από μελέτες που πραγματοποιούνται στο εξωτερικό, με στόχο την ορθότερη διαχείριση των Προστατευόμενων Περιοχών. Επίσης, ένας Φ.Δ. του οποίου το προσωπικό δεν μετέχει σε ημερίδες, συνέδρια, σεμινάρια κ.λπ. και επομένως δεν διευρύνει τις γνώσεις του, τις γνωριμίες του και την επαφή του με την πανελλήνια ή και διεθνή Κοινότητα Διατήρησης (Conservation Community) γρήγορα θα τείνει προς τη στασιμότητα, την απομόνωση και τον μαρασμό.

5. Ανεπάρκεια προσωπικού φύλαξης - εποπτείας

Ο αριθμός του προσωπικού παρουσιάζει πρόβλημα σε σχέση με τον αριθμό των φυλάκων δεδομένου ότι τα όρια χωρικής αρμοδιότητας του Φ.Δ. εξαπλώνονται σε δύο Νομούς (Αρκαδίας, Λακωνίας) καταλαμβάνοντας έκταση περί τα 1.147.000 στρέμματα. Είναι φανερό ότι με μόνο πέντε φύλακες είναι ανέφικτη η καθημερινή κάλυψη τόσο μεγάλων χιλιομετρικών αποστάσεων και η ταυτόχρονη επόπτευση όλων των περιοχών προστασίας. Η διασπορά των φυλάκων και των οχημάτων τους σε τρεις περιοχές βοήθησε το έργο τους σε μεγάλο βαθμό αλλά και πάλι είναι αδύνατον να γίνεται εποπτεία σε βάρδιες καθ' όλη τη διάρκεια της ημέρας για να υπάρχει πλήρης έλεγχος των παράνομων δραστηριοτήτων στο πεδίο. Επίσης, με την υποβάθμιση που έχουν υποστεί μερικοί από τους ήδη υπάρχοντες φορείς (Πυροσβεστική Υπηρεσία, Δασαρχείο), λόγω περικοπών των απαραίτητων κονδυλίων, οι φύλακες μαζί με τους Ομοσπονδιακούς θηροφύλακες, είναι πλέον οι μόνοι που ελέγχουν τις περιοχές προστασίας καθημερινά και εφόσον οι βάρδιες απαρτίζονται από ένα μόνο άτομο (εκτός ειδικών περιπτώσεων) γίνεται κατανοητό ότι επιτελείται ένα αρκετά δύσκολο έργο και με μεγάλο προσωπικό ρίσκο για όσα έχουν επιτευχθεί, π.χ. κατά την προσπάθεια πυρόσβεσης.

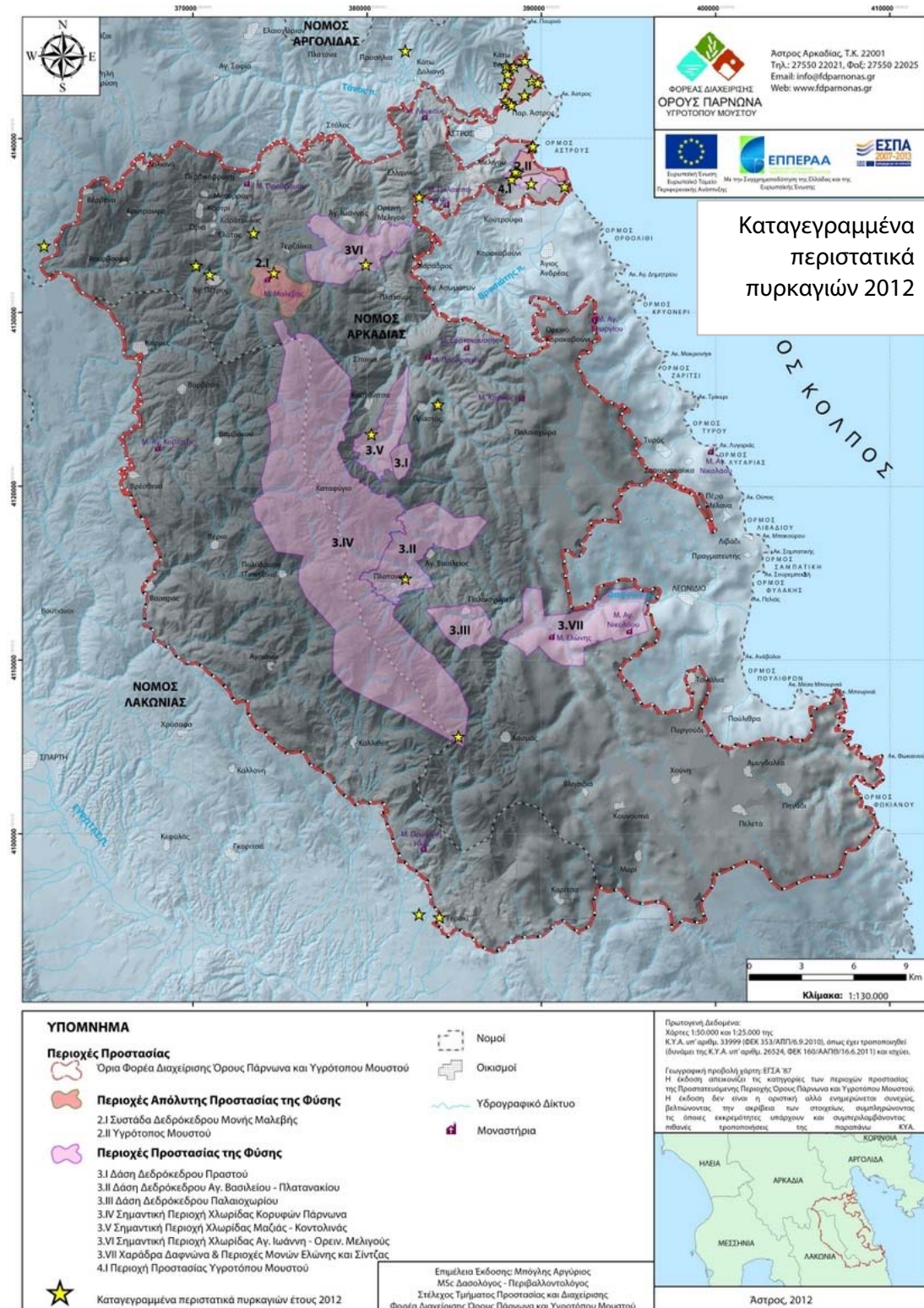
6. Η μη δυνατότητα πώληση προϊόντων προώθησης και η παροχή αμειβόμενων υπηρεσιών

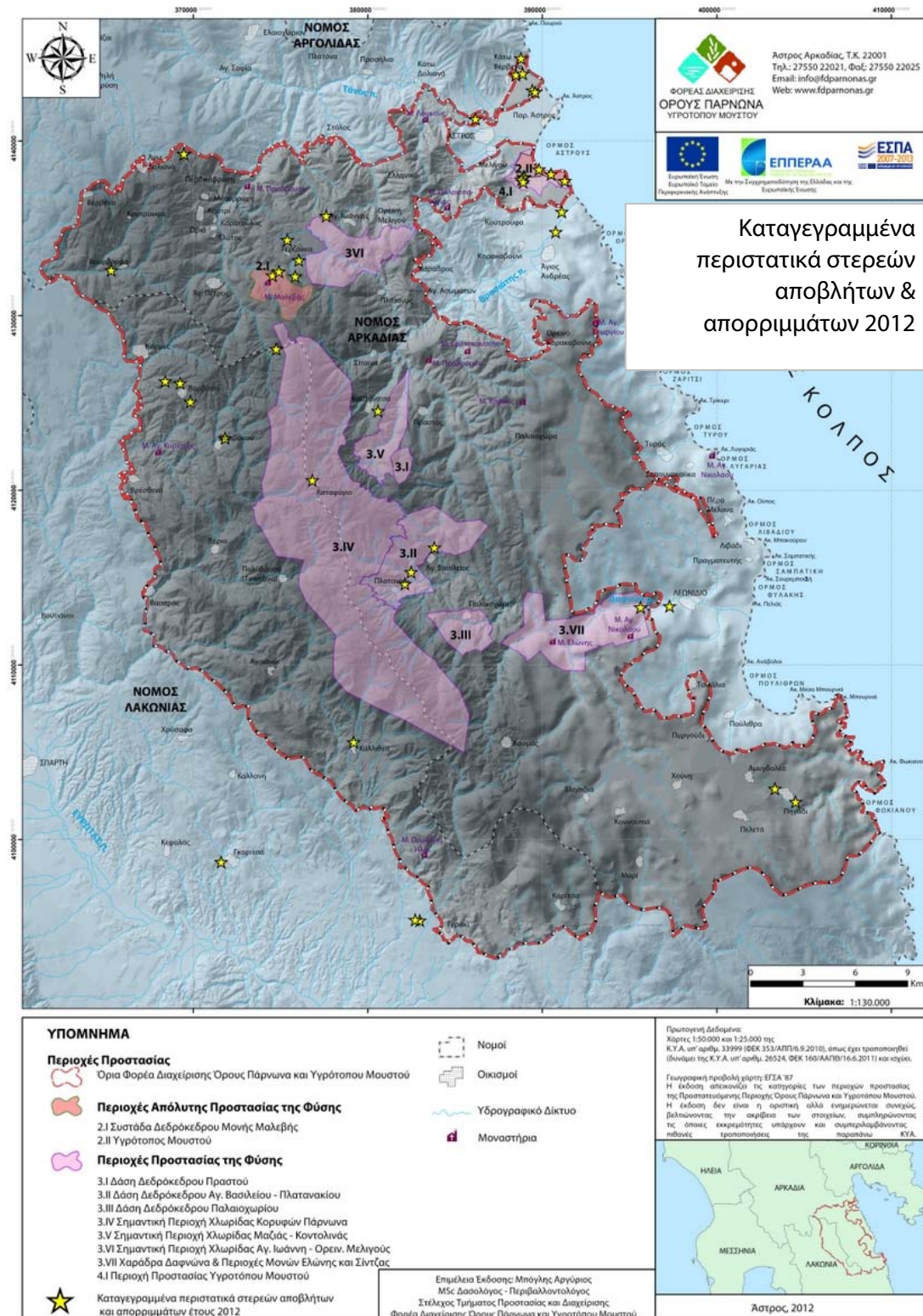
Τέλος, πρόβλημα επίσης δημιουργεί η μη επιλεξιμότητα δαπανών μετακίνησης που αφορούν αυτοψίες. Δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι οι Φ.Δ. τυπικά είναι προγράμματα (project), αλλά ουσιαστικά είναι μια υπηρεσία του Υ.Π.Ε.Κ.Α. με πλήρεις αρμοδιότητες όπως αυτές περιγράφονται στον Ν. 2742/1999 και ο λόγος που λειτουργούν ως project είναι επειδή το Υ.Π.Ε.Κ.Α. δεν δύναται προς το παρόν να τους χρηματοδοτήσει με άλλο τρόπο. Η δε γνωμοδότηση επί Μ.Π.Ε. είναι ζωτικό κομμάτι της λειτουργίας των Φ.Δ., τόσο για την προστασία όσο και για το κύρος τους στην τοπική Δημόσια Διοίκηση και κοινωνία.

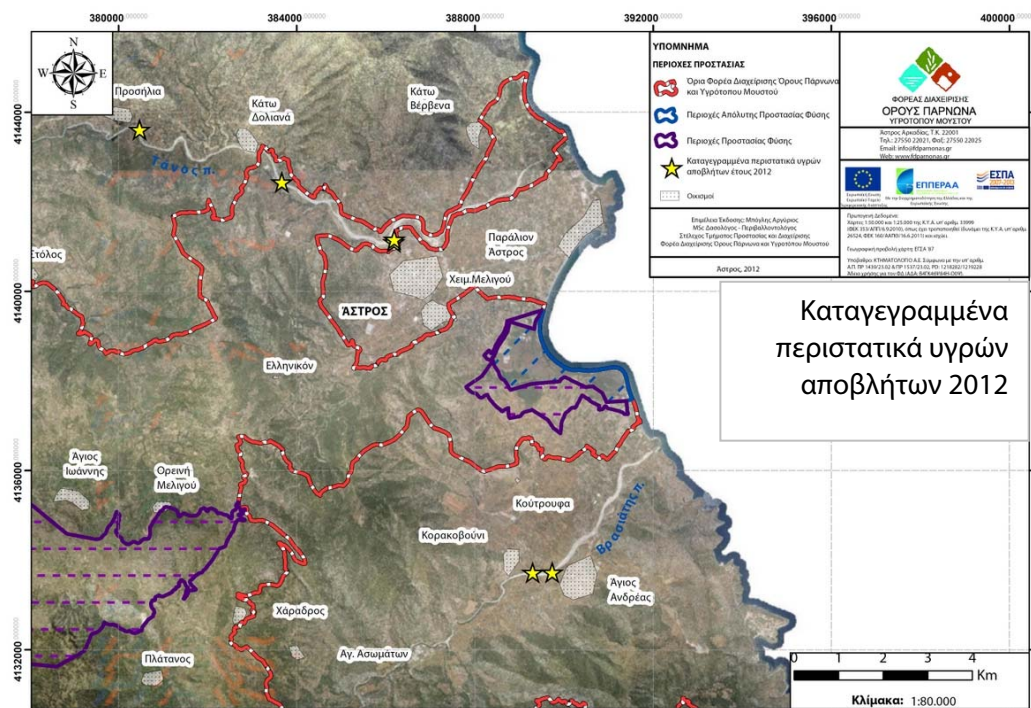
Παράρτημα

ΧΑΡΤΕΣ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗΣ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ

- Καταγεγραμμένα περιστατικά πυρκαγιών 2012
- Καταγεγραμμένα περιστατικά στερεών αποβλήτων & απορριμμάτων 2012
- Καταγεγραμμένα περιστατικά υγρών αποβλήτων 2012

Διοικητικό Συμβούλιο

**Ισχύον Οργανόγραμμα Φορέα Διαχείρισης
Όρους Πάρωννα και Υγροτόπου Μουστού**

Φορέας Διαχείρισης Όρους Πάρνωνα και Υγροτόπου Μουστου

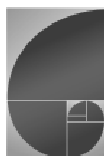
Άστρος Αρκαδίας, ΤΚ 22001

Τηλ. 27550 22021 Φαξ. 2755 022025

@: info@fdparnonas.gr, WEB: www.fdparnonas.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Ταμείο
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Με την συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της
Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΠΠΕΡΑΑ

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη

ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΟΡΟΥΣ ΠΑΡΝΩΝΑ
ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ ΜΟΥΣΤΟΥ

